

דני בר-מעוז

דרך שמשון צור

דרך שמשון צור
"הדרך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבב..."

דני בר־מעוז
דרך שמשון צור

הוא הִיָּה אומֵר, כֹּל שְׁחֻכְמוֹתוֹ מִרְכָּה מוֹמַעֲשִׂיו, לָמָּה הוּא דוֹמָה? לֵאמֹלָן שְׁעֲנֻכְסִיו מִרְכִּין וְשִׁרְשִׁיו מוֹעֲטִין, וְהַרוּחַ בָּאָה וְעוֹקְרָתוֹ וְהוֹפְכָתוֹ עַל פָּנָיו, שְׁנֶאֱמַר (ירמיה, יז), "וְהִיָּה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְכָּה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יָבֹא טוֹב, וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמוֹדָבָר אֶרֶץ מוֹלָחָה וְלֹא תִשָּׁב."

אָכֵל כֹּל שְׁמוֹעֲשִׂיו מִרְכִּין מִחֻכְמוֹתוֹ, לָמָּה הוּא דוֹמָה? לֵאמֹלָן שְׁעֲנֻכְסִיו מוֹעֲטִין וְשִׁרְשִׁיו מִרְכִּין, שְׁאִפְלוּ כֹל הָרוּחוֹת שְׁכַעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ אֵין מוֹיָזִין אוֹתוֹ מוֹמְקוֹמוֹ, שְׁנֶאֱמַר (שם), "וְהִיָּה כְּעֶץ שֶׁתוֹלַע עַל מוֹיָם וְעַל יוֹכֵל יִשְׁלַח שִׁרְשִׁיו, וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יָבֹא חֵם, וְהִיָּה עֲלֵהוּ רֶעֶנָּה, וּבִשְׁנֵית בְּצֻרֶת לֹא יִדָּאָג, וְלֹא יִמְיֵשׁ מוֹעֲשִׂוֹת פְּרִי."

פרקי אבות ג', י"ז

דני בר-מעוז

דרך שמשון צור

הוצאת המשפחה

Danny Bar-Maoz
The Way of Shimshon Tzur

אתר ההנצחה לשמשון:
www.shimshontzur.co.il

© כל הזכויות שמורות למשפחת שמשון צור
עריכה: מיכל גיל-טנאי
עימוד ועיצוב הספר והעטיפה: עינת מרימי | סטודיו ע.ג.ע. בע"מ, ראשון-לציון
הכנה לדפוס: שפירא שיטות רפרוגרפיה בע"מ
הדפסה: ע.ר. הדפסות בע"מ

תשע"ה – 2014

תוכן העניינים

7.....	מבוא
9.....	שורשים בהררי תימן
11.....	מגולה לגאולה
12.....	חבלי קליטה
13.....	במעברה
15.....	ילד טוב נולד
16.....	בת-קול מהשמים
19.....	בין עיי הריסות וגלי אשפה
22.....	קוביבה - שטח הפקר בלב מדינת ישראל
24.....	ילדות של פעם
27.....	חיזור גורלי
30.....	מתחתנים
32.....	דע מאין באת
33.....	בצבא
38.....	בבניין הארץ
42.....	אהוב את המלאכה
45.....	תימני או יקה?
51.....	נציג המעסיקים בבית-הדין לעבודה
53.....	הרואה את הנולד
60.....	כבד את אביך ואת אמך
62.....	אבא גנוב

68.....	עוטף בחום ובאהבה
70.....	אפקט פיגמליון
72.....	הדואג לדורות - מחנך!
75.....	מי גנב את הבת שלי?
77.....	סבא שלנו הוא הכי הכי!
82.....	יקיר חטיבת "גבעתי"
86.....	אהבה ראשונה... ואחרונה
88.....	קניותר
91.....	קנה לך חבר
101.....	מלון אורחים
103.....	הלוחש לעצים
104.....	שתלטן חסר-גבולות
109.....	שכר מצווה, מצווה
113.....	בפוליטיקה
116.....	מודיע נפגעים
118.....	לִיתָת
120.....	במחלה
122.....	מלאכים בשמי פריס
125.....	ימי דמדומים
135.....	חלל בלתי-נתפס
139.....	מורשת שמשון
142.....	דרך שמשון צור
148.....	שרים לשמשון
152.....	תמונות ותעודות מספרות

מבוא

לכתוב את סיפור חייו של שמשון, ולהתרגש, לצחוק, לדמוע, ולהתרפק על חוטי זיכרון, הנארגים יחד לסיפור חיים מלאים של מי שהלך ומאחוריו שובל של געגועים לכל הטוב שהיה ואיננו.

לכתוב את סיפור חייו של שמשון, ולהתבשם מניחוחות העבר, שבהם התום והפשטות מילאו הוויה של מדינה צעירה ושל ילד קטן, שעשה את צעדיו הראשונים במעברה.

לכתוב את סיפור חייו של שמשון, וללמוד שבכוח האמונה והחלום אפשר לכבוש פסגות גבוהות.

ספר זה לא היה רואה אור בלי ההתרגשות והנכונות של חברים, מכרים ובני משפחה לפתוח את לבם ולהשיח על-אודות שמשון, שכמו מלאך טוב ירד משמים לעשות חסד, הלך, והותיר אותנו כה חסרים.

דני בר-מעוז

שורשים בהררי תימן

אין לתאר את מסע חייו של שמשון שנולד בארץ-ישראל, מבלי להתחקות אחר שורשיו הנטועים עמוק בהררי תימן. אלה, כפי שעוד נראה, עתידים להשפיע על עיצוב אישיותו, וככל שהלך והתבגר כן התחזקה בו הגאווה העדתית, ואתה הצורך ללמוד את מורשת אבותיו ולטפח אותה.

האב יחיא והסב סלימאן התגוררו בכפר מהאצר שבצפון תימן, ומכאן שם המשפחה, מהצרי. המעט שידוע על חיי הסב מלמד על תנאי החיים הקשים, שחייבו את בני המשפחה לנדוד בעקבות הפרנסה. בספר עב־הכרס מאת הרב ד"ר אהרן בן דוד, הנושא את השם "בית האבן - הליכות יהודי צפון תימן", אנו מוצאים דיווח קצרצר על המשפחה:

"ועוד יישוב אחרון, קטאבר שמו, שגרו בו סלימאן מהצרי וילדיו יוסף, יחיא, צ'ביה ועזרא".

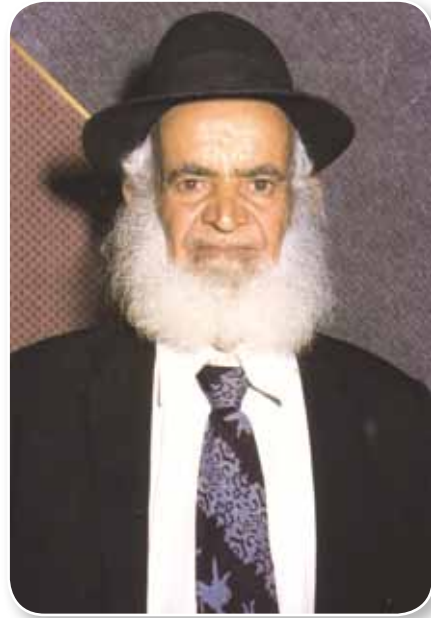
בעיר צעדה. שני נערים יהודים
בחזית ביתם

צ'ביה חייתה והתגוררה בכפר גבירול מאז עלותה ארצה ועד פטירתה בשנת 2014.

סלימאן התמחה בצורפות וניצל את כישוריו כדי לייצר מטבעות נחושת מזויפים, כאלה שלא נוצקו בבית המטבע של המלוכה. בכסף המזויף נהג לקנות מהמוסלמים בהמות ולמוכרן תמורת כסף אמיתי - רווח קל שסיכון רב בצדו. החשש מפני הלשנות הביא את הסב לעקור ממהאצר ולעבור לאזור של עיר המחוז הגדולה - צעדה. בראשית התגוררו בני המשפחה בכפר קטאבר, אך לאחר מגפת דבר שפרצה ביישוב הם נטלו שוב את מיטלטליהם ועברו לכפר אלמדה.

שמעה לבית מחדון, אמא של שמשון

יחיא, אבא של שמשון

יחיא, אביו של שמשון, עבד אף הוא כצורף, אך בעוד שחיי הסב הצטיינו בנדודים רבים, חיי הבן התבלטו בנשים רבות - חמש במספר! הדוד, סעדיה מחדון, משמש כמורה נבוכים לכל המבקש להתחקות אחר סדר הנשים: שמעה עמראני, עראקיה, סעדיה, רוזאנה ושמעה מחדון. הראשונה נפטרה לאחר שילדה ליחיא את בנו בכורו - שלמה מהצרי, השנייה חלתה במחלת הנפילה, השלישית גורשה מסיבה לא-ברורה, הרביעית עלתה עם הוריה לישראל והותירה את יחיא בתימן, ורק אז נישא יחיא לחמישית, שמעה מחדון, אמו של שמשון העתיד להיוולד בארץ הקודש. שמעה מחדון אימצה לחיקה את שלמה, הבן הבכור של יחיא שהיה לה כבנה. ברוח הציווי המקראי דבק יחיא באשתו, ועבר להתגורר סמוך לבית הוריה שבעיר צעדה.

מגולה לגאולה

בשלהי שנת 1949 החלה המשפחה במסע העלייה לארץ-ישראל, דרך רבת-חתחתים שארכה כחודשיים ימים. קבוצת העולים החלה את מסעה המפרך מצעדה שבצפון תימן לעבר צנעא הבירה, ומשם דרך העיר אָב למחנה חאשד ("גאולה") הסמוך לעדן. מחנה עולים זה, שהיה התחנה האחרונה לפני היציאה לארץ-ישראל, הוקם על-ידי ארגון הג'וינט במדבר, כארבעים קילומטר מהעיר עדן – מושבה בריטית בימים ההם, ואלפי עולים הצטופפו בו בתנאים ירודים. "מצבם של דרי המחנה איננו טוב יותר ממצב הפליטים באירופה, כולל אלה שבאו ממחנה ברגן בלזן", דיווח אחד הרופאים שפעלו במקום מטעם הסוכנות היהודית. חודש ימים שהו בני משפחת מהצרי במחנה חאשד, שסימל את קו-הגבול שבין גולה לגאולה.

העלאת יהודי תימן לא הייתה חפה מהתלבטויות ומחילוקי דעות בקרב ראשי היישוב בישראל: היו שביקשו לעצור את העלייה, בעוד שאחרים הציעו רק להאט את הקצב. המתנגדים הצביעו על מצבם הרפואי של עולי תימן, והעלו את החשש שהמדינה הצעירה תתקשה לקלוט המוני עולים חסרי-ישע. היו אף שטענו, כי מוטב להעלות תחילה את יהודי אירופה, ולדחות את העלאת יהודי תימן לשלב מאוחר ונוח יותר. ראש הממשלה, דוד בן-גוריון, הכריע בוויכוח: "ילדים מתים כזבובים, עלינו להציל אותם", כתב ביומנו, והוסיף:

שמעתי על יציאת תימן מופלאה, משיחית, יציאת היהודים מכל קצווי תימן, ברגל וברכב, בנעריהם ובזקניהם, מתוך הפקרת רכושם, בריאותם, חייהם – לפני כולם לעדן, שמשם אפשר להגיע למדינת ישראל המאירה ממרחקים וקוראה ממעמקים.

הפור אס-כן נפל. כך עלתה משפחת מהצרי ארצה במבצע "על כנפי נשרים" – רכבת אווירית שגאלה כ-50,000 איש מגולת תימן. שלמה, אחיו הגדול של שמשון, זוכר שעם העלייה למטוס נדרשו בני המשפחה, כמו רבים מהעולים, להיפרד מחפצי ערך שהחזיקו ברשותם – פרשה

מופרת היטב, שאף עלתה בעדויותיהם של רבים מבני העלייה הזו. בין עובדי מחנה חאשד היו שניצלו את תמימות העולים והזהירו אותם שהמטוס לא יוכל להמריא, או שאסון יקרה בדרך, אם יכניסו אליו את חפצי הערך שלהם. על-כן נותר מטען רב במחנה חאשד או בשדה התעופה, ובכללו כסף וזהב, תכשיטים, תשמישי קדושה יקרי ערך וכתבי-יד עתיקים – אוצר בלום, שחלקו מצא את דרכו לאספנים פרטיים ולמוזיאונים ברחבי העולם.

עלייה מחאשד לארץ

חבלי קליטה

התחנה הראשונה של המהצרים בארץ-ישראל הייתה עין שמר, מחנה צבאי בריטי שהוסב למרכז קליטה להמוני העולים שהגיעו במבצע "על כנפי נשרים". שנה תמימה התגוררה משפחת מהצרי בעין שמר, בתנאים פיזיים קשים ממש: צפיפות קשה, מחלות, העדר פרטיות ומחסור בלבוש גדשו את כוס הייסורין של העולים, שכבר ידעו חודשים של תלאות וסבל בדרכם לארץ הקודש. חורף 1950 היה קשה במיוחד, שלג כבד כיסה כמעט את כל הארץ, מזג-האוויר הסוער גרם להצפות ולחסימת כבישים, והמדינה עמדה מלכת. הנפגעים העיקריים היו העולים החדשים דרי המחנות, שמרביתם הוצפו

מחנה עולים עין שמר

בנחשולי הגשם הכבד. אוהלים, בדונים וצריפים נסחפו בזרמי המים, וחלק גדול מרכוש העולים ירד לטמיון. רומיה וסעדיה מחדון, הדודים של שמשון, זוכרים היטב את מוראות החורף ההוא, ומספרים כיצד קרס גג הצריף ששימש חדר אוכל במחנה עין שמר, ורק בדרך נס לא נפגע איש. עם זאת הדודים אינם זוכרים, שמפולת שלגים הרסה מבנה רעוע שבו התגוררו עולים מתימן, וארבעה אנשים נהרגו.

במעברה

החשש מפני התפוצצות חברתית הביא לאוויר העולם את רעיון המעברות. הסוכנות היהודית הופקדה על המלאכה, והקימה בתקופה קצרה מחנות של אוהלים וצריפים בכל רחבי הארץ. השם שניתן ליישוב הארעי, "מעברה", בא להעיד על זמניותו, אך המציאות הייתה שונה: המעברות נותרו על תלן שנים רבות, מבודדות חברתית מהיישובים הוותיקים הסובבים אותן. מכל מקום עתה, בעידודם של הגופים המיישבים, עזבו עולים רבים את מחנה הקליטה והתיישבו במעברות.

כך הגיעה משפחת מהצרי למעברת רחובות. כמו במחנה חאשד שבעדן, וכמו

מעברת רחובות

במחנה עין שמר, גם כאן הצטופפו בני משפחה רבים יחדיו – לעתים 12 נפשות באוהל אחד.

מעברת רחובות על שלושת מחנותיה, א' ב' וג', הוקמה על הדרך המובילה ליבנה, בשטח המשתרע בין בית־החרושת "יפאורה" לשעבר ובין תחנת מכבי־האש דהיום. תושבי המעברה נדרשו להתקיים כרשות מקומית עצמאית, והם ידעו סבל רב וחיו בתחושת קיפוח מתמדת. ההזנחה והעזובה זעקו לעין: תנאי דיור ירודים, מערכת חינוך ללא אמצעים ראויים, תנאי תברואה קשים שתחלואה גבוהה בעקבותיהם, ומעל לכל – תחושה של חוסר תוחלת ושל ניתוק מהעולם שבחוץ. לא זו בלבד, אלא שהחברה ההטרוגנית במעברה התאפיינה מראשיתה בפילוג פנימי ובחשדנות הדדית. הוועד לא הצליח לגבות מסים מהתושבים כך שנבצר ממנו למלא את צורכיהם הבסיסיים ביותר, והסיוע הממשלתי היה בבחינת הקומץ שאינו משביע את הארי.

ילד טוב נולד

הרב יוסף משולם, המוהל של שמשון

ביום י"ח בטבת תשי"ב, 16.1.52, כרעה שמעה ללדת את שמשון, בנה הבכור, ומן הסתם היה זה בבית-הולדות של רחובות, שזה לא מכבר הפכה ממושבה לעיר. הרב יוסף משולם, רב התימנים משכונת שעריים, מל את הרך הנולד. איש צדיק היה הרב משולם: הוא נהג לכתת רגליו ברחובות ובכל היישובים שמסביבה, ולמול חינוך אין כסף את ילדי התימנים. משגדלו הרכים הנימולים נהגו להתפאר באוזני כל: "הרב יוסף משולם מל אותי!"

גם שמשון התפעם מהרב הצדיק שמל אותו, וכל אימת שפגש את עמנואל, בנו של הרב, הפציר בו שיראה לו את הסכין שהכניסה אותו בבריתו של אברהם אבינו. ומעשה אבות סימן לבנים: גם עמנואל למד את מלאכת המילה, וכאביו אף הוא מקיים אותה כמעשה חסד מבלי ליטול את שכרו מהבריות. לימים מל את חמשת נכדיו של שמשון. כשם שמרבית בני משפחת צור לא ידעו על פרק המעברה בחייו של שמשון, כך איש גם אינו יודע לספר כמה משנות ילדותו הוא

עמנואל, הבן של הרב יוסף משולם, מל את הנכד אורי-שמשון בסכין שהכניסה את שמשון בבריתו של אברהם אבינו

הדודים רומיה וסעדיה

בילה במחנה האוהלים והפחונים, שעמד על תלו עד סוף שנות ה-50 של המאה הקודמת. רק הדוד סעדיה מחדון ורעייתו רומיה שפכו מעט אור על התקופה העלומה הזו, ומהם ניתן ללמוד כי מדובר בכשנתיים-שלוש.

אירוע קומי, שסופו היה עלול להיות טראגי, נצרב בזיכרונם של בני הזוג מחדון. באחד הימים, בעוד שמשון העולל שוכב לו באוהל ששולי יריעותיו מופשלים כלפי מעלה, נזדמן למקום כלב חוצות. היו אלה ימי רעב ומחסור לכל דרי המעברות, וגם הולכי על ארבע לא אכלו אלא במשורה. והנה הכלב המשוטט הבחין ברגלו הכחושה של שמשון מבצבצת

מתוך האוהל, והוא מיהר לעוט עליה כמוצא שלל רב: הרגל נדמתה בעיניו כעצם – בשר מן ההפקר. חיש מהר הזדעקו דרי האוהלים שהבחינו במעשה, רדפו אחר הכלב והוציאו את פלעו מפיו.

בת־קול מהשמים

זה הזמן והמקום ליטול פסק־זמן קצר ממשפחת מהצרי המתגוררת במעברת רחובות, ולעבור למשפחת אחרון במרוקו הרחוקה, שהרי חז"ל יודעים לספר, כי "ארבעים יום לפני שנוצר הוולד, יוצאת בת־קול מהשמים ומכריזה 'בן פלוני לפלונית'". יוצא אפוא שעוד בימי המעברה, בטרם הגיח שמשון מבטן אמו, כבר זיווגו אותו מהשמים לשולה, שנולדה שמחה וצוהלת בחג הפורים, בי"ד באדר תשט"ו (1955) בעיר ורזת שעל גבול מדבר סהרה. שם, בגולת מרוקו, עסק האב מכלוף למחייתו בסנדלרות, תיקן ומכר נעליים בשוק המקומי, ואילו האם חנה עבדה כתופרת. היהודים בוורזת זכו ליחס חם ואוהד מצד שכניהם הערבים,

ורזזת, עיר הולדתה של שולה

וחנה נהגה להפקיד את שלמה, בנה הבכור, בידי השכנה הערבייה כאשר יצאה לעיסוקיה בעיר.

שולה קיבלה בלידתה את השם סוליקה (סול), על-שם הצדקת יפת-התואר מטנג'יר, שבן המלך חשק בה וביקש שתתאסלם על-מנת שיוכל לשאת אותה לאישה. סוליקה סירבה, קידשה שם-שמים ברבים, והוצאה להורג בפקודת המלך בעיר פאס בשנת 1834. היא הובאה למנוחת עולמים בְּעִיר, ליד קברותיהם של שניים מחשובי הרבנים במרוקו: הרב יהודה בן עטר והרב אבנר הצרפתי. רבים נוהגים לפקוד את קברה, ואף שמשון ושולה ביקרו במקום כאשר לימים ערכו טיול שורשים במרוקו.

שולה הפעוטה לא הספיקה להתבשם בקסמיה של מרוקו האקזוטית, וכשמלאו לה שבועיים ימים החליטו הוריה לעלות לארץ-ישראל. בסיוע פעילי הסוכנות היהודית עברו ההורים ושני ילדיהם, שלמה ושולה, למחנה עלייה בקזבלנקה. לאחר כשלושה חודשים הפליגו למרסיי שבצרפת, בתום שהייה קצרה במחנה עולים של הסוכנות הפליגו שוב, ובערב יום כיפור תשט"ו הגיעה המשפחה לנמל חיפה. בו ביום הוסעו העולים החדשים במשאית אל מעברת קוביבה

הקבר של סוליקה

מכלוף וחנה, הוריה של שולה

(כפר גבירול) ושוכנו באחד הצריפים שהסוכנות הקימה במקום. בשנים הראשונות מצא האב את פרנסתו כפועל באחת הרפתות במושב בית חנן השכן, בחלוף השנים עבד ב"סולל בונה", ובסופו של דבר התקבל לעבודה במחלקת התברואה של עיריית רחובות.

בין עיי הריסות וגלי אשפה

בטרם תפגיש בת־הקול בין שולה ושמשון בקוביבה, נשוב למשפחת מהצרי, שנחלצה מהמעברה ועברה להתגורר בבית ערבי נטוש בסטריה הסמוך לכפר גבירול.

מושב סטריה, השוכן ממזרח לרחובות בדרך לעיר רמלה, מוכר וידוע לכל, אך מעטים מכירים את סטריה המערבית – יישוב קטן מצפון לאם־הדרך המחברת את רחובות עם יבנה. קורותיהם של שני המקומות כרוכות בתולדותיו של השבט הבדואי סטריה, שישב על אדמת ח'רבת דוראן בימים שקדמו להקמת המושבה רחובות. עם השנים השבט התפצל: פלג אחד התיישב באזור שבו קם לימים מושב סטריה, ואילו הפלג השני התבסס בשטחים הסמוכים לקוביבה – הכפר הערבי שייקרא כפר גבירול. במלחמת העצמאות נטשו תושבי סטריה המערבית את בתיהם ויחד עם שכניהם מקוביבה ומזרנוגה נמלטו לרצועת עזה.

הכפר סטריה לא היה יותר מאשר גיבוב של בתים נטושים והרוסים, ומשפחות ממעברת רחובות עברו והשתכנו בהם. האופי החמולתי של החברה התימנית מצא את ביטוייו גם בהתיישבות בסטריה: עם משפחת מהצרי הגיעו למקום משפחות תימניות נוספות ובהן משפחת סעדיה מחדון דודו של שמשון, הדודה צ'ביה, והמשפחות קרחש, גומזה, בוני, חיים חוטי ומשפחת ג'מיל. יחסי השכנות והקרבה המשפחתית הבטיחו את קיומו של מניין מתפללים במקום, וכשפחת מספרם הם כיתתו רגליהם לבית־כנסת תימני בכפר גבירול השכן.

עם המעבר לסטריה חל שיפור ניכר בתנאי המגורים של המשפחה: הבית הערבי הישן שבצל עץ השקמה החליף את האוהל הפרוץ לכל רוח. עם זאת, במקום לא הייתה תשתית של חשמל, מים או ביוב, עשיות הדולקות על נפט שימשו לתאורה, ומים שאבו מן הבאר. וכך מתאר עיתון "מעריב" את מצבו הירוד של סטריה בימים ההם:

... אף על אותו חלק מהכפר הנקרא סטריה לא פסחו הפולשים והשתכנו בין עיי־הריסות וגלי אשפה, בבתים ללא דלתות וחלונות, כשהם מביאים את מימיהם בדליים ממעברת רחובות.

שלמה, אחיו של שמשון, בביתם בסטריה

שלמה על־יד שרידי הבית בסטריה

אך הבעיה החמורה שהעיבה על חיי התושבים הייתה ביטחון החיים וביטחון הרכוש. בימים ההם, בראשית שנות ה־50, היו סטריה, קוביבה וזרנוגה מבודדות מהעיר רחובות וחשופות למתקפות של מסתננים ערבים מרצועת עזה. ב־25.2.55 פגעה חוליית מחבלים מן המארב בהנרי לוי תושב קוביבה והרגה אותו. ב־28.8.55 נהרג יעקב חי נומה בכניסה לקוביבה, ושלושה מבני

משפחתו נפצעו. חוליית המפגעים המשיכה במסע הטרור ורצחה ארבעה פועלים ששהו בפרדס של מושב בית חנן הסמוך.

יחיא, אביו של שמשון, עבד אז כמשגיח בפרדסים: חמוש באקדח הסתובב בלילות לפתוח ולסגור את מערכת ההשקיה. להשלמת הפרנסה החזיקה המשפחה כעשר פרות חולבות, ואת התוצרת מכר האח הגדול שלמה – והוא רק בן שמונה – לתושבי המעברות. משפחת מהצרי הרחיבה בסטריה את מעגלותיה: האם שמעה הביאה לאוויר העולם את אבשלום ואת אשר, אחיו הצעירים של שמשון.

לאחר כשבע שנות מגורים בסטריה ארזו שוב המהצרים את מיטלטליהם ועברו להתגורר בבית ערבי נטוש בכפר קוביבה, שאת ה"זכות" לדור בו רכשו בכסף מלא מדייר קודם שהתגורר במקום. המעבר נעשה מכורח המציאות: כפר גבירול, הוא קוביבה, נחשב מתקדם יותר, שכן פעלה בו תשתית בסיסית של חשמל ומים, ומבנים ציבוריים הבטיחו לתושביו שירותי חינוך, בריאות וסעד.

תמונה משפחתית. מימין לשמאל: האב יחיא, אשר, שמשון, האם שמעה, אבשלום ושלמה

קוביבה – שטח הפקר בלב מדינת ישראל

"קוביבה" בשפה הערבית משמעה כיפה קטנה, והיא מציינת את כיפת הקבר של הקדוש המוסלמי נבי גנדה (הנביא גד), הנמצא על גבעה המתנשאת מעל הכפר. במלחמת העצמאות התגלה המקום כאגוז קשה לפיצוח, ורק לאחר כמה ניסיונות הצליח גדוד 52 של חטיבת "גבעתי" לכבוש את הכפר.

קבר הנביא גד בקוביבה

באותם ימים, עוד בטרם נדמו רעמי התותחים, נדרשו מנהיגי היישוב למצוא פתרון מגורים להמוני עולים חדשים שהגיעו ארצה. הפתרון המיידי והזול נמצא בכפרים הערביים הנטושים, אשר באכלוסם הושגה מטרה חשובה נוספת: לבסס רצף של יישובים יהודיים בשטחים שהתרוקנו מתושביהם הערבים. וכך, הכפר הערבי הנטוש קוביבה, שממערב לעיר רחובות, היה אחד ממאות הכפרים הריקים שבהם התבססו עולים חדשים בעשור הראשון להקמת המדינה.

בשנת 1949 השתכנו בקוביבה עולים חדשים, רובם יוצאי בולגריה, שהתארגנו יחד לגרעין לקראת הקמת מושב עובדים. בשנת 1952 הם יצאו והקימו את כפר הנגיד שממערב לרחובות, ובלכתם נטלו אתם מקוביבה מכל הבא ליד: דלתות, חלונות, מקלחות, בריזים, צינורות וכיוצא באלה. בכפר נותרו

קוביבה במלחמת העצמאות. לאחר המלחמה הובאו לכפר עולים חדשים
וניתן לו השם: כפר גבירול

כשלושים משפחות קשות-יום, מטופלות בקשישים ובבעלי-מום. חיש מהר נכנסו לחורבות הבתים דיירים חדשים, בין אם מהמעברות ובין אם מקרב העולים החדשים שהגיעו ארצה במהלך שנות ה-50. הסוכנות היהודית וכמה מהרשויות הממלכתיות הושיטו סיוע מועט לתושבי הכפר, אך הוא היה רחוק מאוד מלמלא את הצרכים.

קוביבה על מצבו העלוב מתואר בעיתון "דבר" כ"שטח הפקר במדינת ישראל", ואילו כותרת בעיתון "מעריב" זעקה: "גם אלוהים זנח את קוביבה". הוועדה הממשלתית לשמות החליטה להעניק לקוביבה את השם "כפר גבירול", והציניקנים מבני המקום גיחכו למשמע השם והפטירו במשיכת כתף: "לו ביקרו חברי הוועדה במקום הוא היה בוודאי זוכה לשם 'כפר איוב'!" ואחד מהתושבים השנונים אף הוסיף:

אם נגזר כבר על קוביבה להיקרא על שם ר' שלמה אבן גבירול, מן הראוי כי תתן הוועדה דעתה לקבוע במבואות הכפר לוח שעליו ייחרת חרוז משירת התוכחה של המשורר היהודי הספרדי: "שוכני בתי חומר, מה תשאו עין / ומותר האדם מן הבהמה אין".

בשנותיו הראשונות לא נשא כפר גבירול זהות מוניציפאלית ברורה: מחד גיסא הוא לא היה חלק מהעיר רחובות, ומאידך גיסא הרשויות הממלכתיות לא עשו די כדי לבסס אותו כיישוב של קבע. ימים רבים יחלפו עד אשר יסופח הכפר לשטח המוניציפאלי של עיר המדע וההדר. ובינתיים, המקום היה לתושביו מְעִין תחנת ביניים בין מעברה לשיכון חדש שייבנה עבורם – כך על כל פנים הבטיחו ראשי היישוב. הנהירה ההמונית לכפר הניעה את הסוכנות היהודית לבנות בו שכונת צריפים למען אלה שלא שפר עליהם מזלם להשתכן בבית ערבי נטוש. אולם חדשים לבקרים היו הצריפים למאכולת אש, ולעתים אף נספו בהם תושביהם. מציאות חיים זו דירבנה את מכלוף, אביה של שולה, לנטוש את הצריף שבו התגוררו ולמצוא לעצמם שיכון ראוי ממנו.

"לפני שהילדים יישרפו", טען בחרדה.

עתה עברה המשפחה לבית ערבי נטוש, ולאחר ארבע שנים, בתמורה לפינוי, קיבלה בית חדש שנבנה על־ידי חברת "שיכון עובדים".

ילדות של פעם

ילדותו של שמשון עברה אס־כן בעיקר בכפר גבירול: שנה בגן־הילדים, שמונה שנים בבית־הספר היסודי "מורשת", ושלוש שנים בבית־הספר החקלאי בִּפְנוֹת

בית־הספר היסודי שבו למד שמשון

שמשון בפורים

שליד גדרה. לימודי החקלאות באו כהמשך טבעי לתחום עיסוקו של אביו, שעבד כמשגיח בפרדס של משפחת פרשקובסקי וגם בפרדסים של חברת "יכין-חק"ל", שקמה כחברה-בת של ההסתדרות. חברה זו נטעה פרדסים, הכשירה פועלים חקלאיים, אירגנה בקבלנות את עבודות הקטיפה והאריזה ואף השתתפה בייצוא פרי ההדר לחו"ל. באווירה חקלאית זו גדל שמשון: בימי החופשות מבית-הספר הוא התלווה לאביו, ובפרדסים הוא טעם את טעמה של הטורייה החורצת גומות סביב עצי ההדר. עוד נשוב ונראה כיצד עולם הצומח יהלך עליו קסם כשיכפה שורש ברחוב החצב, בבית שהקים לו ולמשפחתו בקריית ההגנה.

וכזו הייתה ילדותו של שמשון:

העשור הראשון להקמת המדינה זכור כתקופת צנע, ובה מוצרי מזון חולקו בתלושים ובהקצבה משפחתית. אך המצוקה והמחסור לא נצרבו בזיכרונם של בני משפחות מהצרי ואלחרר. חיפו עליהם הסתפקות במועט, ויכולת להפיק מהקיים את המירב ואת המיטב.

שמשון שוחה בבריכת מי השתייה-השקיה גרומבלט

שולה עם משלוח מנות בפורים

הצצה לעולם המושגים, החפצים והמשחקים של פעם, מעידה על הדרך הארוכה שעברה החברה הארץ-ישראלית מאז אותם ימים קסומים וגדושים בפעלתנות, בדמיון ובכוח יצירה, ועד לימינו אנו, והכל אינם אלא עבדיה הנרצעים של האלקטרוניקה הדיגיטלית. הכדורגל לא היה אלא גרב גדול דחוס בסמרטוטים; משחקי ה"אֶבְנֵי-רֹמְסְפֶּרִים"; הג'ולות הדנדשיות; הפורפרות הניתזות בעזרת חוט משיכה וחגות כסביבון על הרצפה; המשחק בגוגואים (גלעיני המשמש); הקריאה אל החילזון לצאת מהקונכייה – "ברל'ה ברל'ה צא החוצה"; משחקי המחניים; המשחק ב"סוס ארוך", שבו קפצו ילדי קבוצה אחת על טור של ילדים כפופי-גב מקבוצה אחרת במטרה למוטט את

החוליה החלשה; הצ'פחה המכאיבה על עורפו של ילד שהסתפר, מלווה בקריאה "ספִיחֵס"; חוברות המערבונים הדקות, שגיבוריהן ביל קרטור ובוק ג'ונס ניצחו תמיד את הָרָעִים, ספרי טרזן, קופיקו וחסמב"ה, שעד היום לא נס ליחם.

ומי עוד זוכר שבהעדר אופנת "קסטרו" או "זארה" הכל לבשו בגדים של "אָתָא"? ומי זוכר שבאין מכונת כביסה השתמשו בפִּיִלָה – גיגית הפח המיתולוגית? וההליכה בחברותא מכפר גבירול לבית-הקולנוע בזרנוגה לצפות בסרט הודי או בהרקולס, שהקדים את סופרמן ואת ספיידרמן של ימינו; ובטרם שמעו על בריכת הקאנטרי-קלאב התפלחו הילדים לבריכות הפרדסים והשתכשכו במימיהן; ובאין בקיוסקים מרשמלו ספוגי ומתקתק התענגו על לעיסת גבעולי החמציצים, טריים ורעננים היישר מן השדה.

כזו הייתה החברה הארץ-ישראלית, שבה גדלו שמשון ושולה וחבריהם לילדות. דור שאיחר להיכנס לחברת השפע רודפת הסיפוקים הבלתי-נגמרים. אך כמו רבים מבני התקופה, שנמנו על משפחות קשות-יום, נתקצרה ילדותו של שמשון: הוא לא השלים את לימודיו, ובגיל 17 החל לעשות לפרנסתו כברזלן אצל עמנואל כהן מרחובות.

חיזור גורלי

כיצד בסוף שנות ה-60 "מתחיל" בחור בן 17 עם נערה בת 14 תחת עיניהם הפקוחות של הוריה השמרנים? התמזל מזלו של שמשון וחברו הטוב שלמה לאחר היה גם אחיה של שולה, ולפיכך הפניסה לביתה הייתה פשוטה ולא מחשידה. באחד הימים ביקר שמשון בבית חברו, אך כל מעייניו הכמוסים כבר היו נתונים לאחות, שלא חשדה בטוהר כוונותיו של האביר השחרחר. הוא הסב לשולחן יחד עם בני המשפחה וגמר אומר בלבו, שהדרך הקצרה ביותר ללבה של שולה תיעשה באמצעות רגלו הארוכה. הוא פשט אותה מתחת לשולחן וטפח קלות על קרסולה של העלמה הישובה מולו. זו סברה לתומה, כי החבטה הקלה היא פרי היתקלות מקרית. אך לבעיטה נתלוו גם מבטים חודרים, ומי כשמשון יודע לנקוב במבטיו את הבאים בדלת אמותיו – ואף להפילם ברשתו. זה היה הרמז הראשון ששולה קיבלה משמשון, שביקש לומר:

"אני כאן, אבל לא רק בגלל אחיך".

מעתה ואילך לא עצר כדור השלג. שולה מצאה לפתע את עצמה במערבולת של רגשות. בעודה מסתודדת בערבים עם חברותיה לשכונה, היא למעשה המתינה בכליון עיניים לשמשון, שישוב עם אחיה מהצגת הקולנוע בזרנוגה הסמוכה. כך נרקמו חצי-פגישות חטופות ומרגשות בין הנערה התמה והתמימה ובין

שמשון עם חברו הטוב שלמה, אחיה של שולה

שולה בגן העיר רחובות

הבחור השרמנטי, ששמו יצא לפניו כמי שלא־מעט מבנות זרנוגה והסביבה לוטשות אליו את עיניהן. לא נתארכו הימים, והפגישות המקריות הפכו ליזומות: "נפגשנו בלילה בחשאי, כאילו הלכתי לבקר את אחת מחברותיי", נזכרת שולה.

אך בלילה בהיר אחד צדה עינו הבוחנת של ברוך, השכן הסקרן, את זוג היונים מסתודד, וחיש מהר נודע הדבר למכלוף, אביה של שולה. השמועה הפתה בו כרעם ביום בהיר. מכלוף, שכל חייו חינך את ילדיו בדרכי נועם ומעולם לא הרים עליהם יד, רתח מזעם וכיבד את בתו בסטירת לחי מצלצלת. נבצר ממנו להבין כיצד זה ילדה בת 14 מסתודדת בלילה, וביחידות, עם בחור? זו הייתה הסטירה הראשונה, אך גם האחרונה ששולה ידעה מעודה. קשר

שמשון ושולה בטיול בפרדסים

בכותל: מכלוף, אבא של שולה, עם שמשון

רומנטי בשלב כה צעיר בחייה של הנסיכה לבית אלחרר לא עלה בקנה אחד עם תוכניותיו של האב, שחינוך ילדיו עמד בראש מעייניו. שולה הייתה בין היחידות מנעורות כפר גבירול, שלא חבשו את ספסלי בית־הספר החרדי "בית יעקב". אביה רשם אותה לבית־הספר התיכון "תדע", מימן עבודה שיעורים פרטיים באנגלית, ואף שכר לה מכונת כתיבה קטנה. לדידו, בתו חייבת להקדיש את כל מעייניה ללימודים, ואך ורק ללימודים! שמשון המבוהל הדיר רגליו מבית משפחת אלחרר. אך לא חלפו הימים ומכלוף עמד על כוונותיו הרציניות של המחזר הנלהב, החל לקרבו אל המשפחה וסופו שהתאהב בו אהבת־נפש. עמדה לשמשון מעלתו להתחבב על הבריות, שבטחו בו ללא שיעור וללא מידה, ועמדה לו גם אהבתו הגלויה של מכלוף לבני־תימן. בזמנים שבהם הס מלהזכיר נישואים עם בני אשכנז, גלויות המזרח כבר באו בסוד כור ההיתוך של המעברות והתערו איש ברעהו. ולראיה, מחצית מצאצאיו של מכלוף נישאו לבני עדת תימן. מספרים על מכלוף, כי באחד הטיולים המאורגנים שנערכו לתושבי השכונה עמדו לצאת לדרך שני אוטובוסים, באחד מטיילים שרובם בני מרוקו, ובשני – רובם יוצאי תימן. המדריך שלום לוי ז"ל, שידע על חיבתו היתרה של מכלוף לתימנים, מתח אותו:

"שמתתי אותך עם המרוקאים, לא עם התימנים!"
 "אז תוציא אותי מהטיול", התרעם מכלוף. נפשו יצאה לחברתם של שכניו,
 התימנים העליזים והשמחים בחלקם, המוציאים מצרורותיהם את הג'עלה
 המופרת והחביבה, ופיהם אינו עוצר משירה.

מתחתנים

שנתיים להיכרות, ושולה בת ה־16 מתארסת. כמנהג הימים ההם, הביטוי
 המוחשי לברית הנכרתת בין המשפחות ובין בני־הזוג האוהבים נשקלת בזהב.
 תכשיטים נרכשים, ושולה הולכת לבית־הספר מסוחררת מגאווה ומאהבה, על
 אצבעה טבעת ועל פרק ידה שעון מוזהב, להודיע ברבים: "אני מאורסת!"
 וזאת לדעת, המורה לילי, הרווקה, עדיין ללא טבעת.

17.5.70, שמשון מתגייס ליחידה קרבית

בעוד שולה מבלה על ספסל
 הלימודים, שמשון התגייס ליחידה
 קרבית בחיל השריון, ומכלוף, ראש
 למשפחה שבביתה ניסרה אווירה
 לאומית וילדיה ראו בחובת הגיוס
 לצה"ל זכות גדולה, היה מדושן עונג
 ומלא גאווה כמו היה זה בנו יוצא־
 חלציו. משום כך גם שולה נסחפה
 עם הזרם, ובאחד מימי שלישי
 בשבוע, היום שבו נאמר "פעמיים כי
 טוב", היא הפתיעה את אהוב לבה
 בבשורה: "אני הולכת לבקו"ם!"
 שמשון הוכה בהלם. המאצ'ו הצעיר,
 הקנאי לאהובת לבו, לא השלים עם
 הרעיון שהגוזלית שלו תפרוש כנפיים
 ותפרח מהקן...

החייל המודאג ליווה את נערתו
 לבסיס הקליטה והמיון, ושם שובצה

החיילת הטרייה למשטרה הצבאית - חיל שאין בלתי־מתאים ממנו לנערה שזה עתה התגייסה. הקשיחות הנדרשת לאכיפת משמעת על חיילים רחוקה משולה הרכה והענוגה כרחוק השמים מהארץ.

אך לא איש כשמשון יאבד שליטה על ההתרחשויות בחייו, מפתיעות ככל שתהיינה. לאחר שחכך בדעתו, כיצד להשיב הביתה את ארוסתו שהייתה לשוטרת, הודיע לה:
"אנחנו מתחתנים!"

שולה ביום הגיוס

שולה ושמשון ביום נישואיהם, 23.1.73

בת־הקול, שיצאה מהשמים בחורף 1952 לפני יום הולדת שמשון, וזיווגה את בן מהצרי לבת אחרת, לא הכזיבה: השניים נישאו במזל טוב ב־23.1.73.

דע מאין באת

כל חייו התגאה שמשון בשכונת ילדותו, שבה גדל וממנה פרש כנפיים. "אני מכפר גבירול" נהג להצהיר בריש-גלי ובכל הזדמנות. בלהט ויכוח, שניטש בינו ובין חברו בנפש, ציון נחשוני, סנט בו האחרון: "קוביבה לא יצאה ממך!" ציון ביקש לקנטר, אך יצא מברך.

שמשון עם חברי ילדות. מימין: שלמה, יעקב, שמשון, יגאל, חביבה, ישראל, יחיאל, מזל וחיים

קוביבה, הלא היא כפר גבירול, מעולם לא יצאה מנשמתו של שמשון. היא הייתה בחירה שברגש, התרפקות מלאת געגועים הזוכרת חסד נעורים לימי נעוריו ולבית הוריו. גם כאשר בנה את ביתו בקריית ההגנה, בית מרווח שהצטיין כ"בית הארחה" לעשרות רבות ממכריו, לא שינה את אורחותיו והמשיך להזמין את חבריו הקרובים אל בית הוריו, שם הֵסב עמם לקריאת הפרשה ולשיחת רעים בעודם לועסים גת להנאתם. לבית הישן של ילדותו הייתה בעיניו איכות מיוחדת, שלא ניתן לחוש בביתו המהודר שבקריית ההגנה.

אחד מחברי ילדותו בכפר גבירול הוא הרב נחמיה כועי היודע לספר, ששנים רבות נהג שמשון לפקוד את השכונה בראש-השנה וביום כיפור, ולהתפלל בבית-הכנסת "שבט יהודה" שבו הוא, כועי, משמש כחזן. נעימות התפילה של הרב

הרב נחמיה כועי עם שופר תימני שמשון העניק לו

ותקיעות השופר הרטיטו את לבו של שמשון והחזירו אותו לימי ילדותו. מוצף געגועים הוא ביקש ליטול חלק פעיל יותר במצוות התקיעה בשופר. מה עשה? יום אחד הפתיע את חברו כועי, העניק לו שופר תימני וביקש שיקפיד לתקוע אך ורק בו. שלוחו של אדם כמותו.

על הקשר המיוחד של שמשון לכפר גבירול יעיד רצונו, חודשים אחדים לפני מותו, להיפרד מתושבי הכפר. וכך היה:

בתקופת כהונתו כחבר מועצת העיר, נהג שמשון לשאת דברים כנציג המועצה בטקסי יום הזיכרון לחללי

מערכות ישראל, בכל שנה בשכונה אחרת. חודשיים לפני מותו פנה לחבר מועצת העיר אבנר אקווע, בבקשה להחליף אותו ולשאת את דבריו בטקס בכפר גבירול. שולה מעידה שמשון התרגש מאוד מהמעמד, כאילו רצה להיפרד כך מכל חבריו בכפר ומכל תושבי כפר נעוריו.

בצבא

ב-17.5.70 התגייס שמשון לצה"ל, עבר טירונות חרמ"ש (חיל-רגלים משוריין) ברפיח והוצב כנהג זחל"ם בחטיבה 7, שישבה במחנה "נתן" הסמוך לבאר שבע. בשנת 1971/2 החל צה"ל לקלוט נגמ"שים חדשים מסוג אם-113 ("ברדלס"), שהחיילים נהגו לכנותו "זלדה" על-שם חבילת המיגון ש"תעש" ייצרה עבורו. שמשון נמנה עם ראשוני הנהגים שעברו הסבה לרכב הקרבי הזה. לאחר ההסבה הוא הוצב בגדוד 46 של חטיבה 401, שמפקדו היה משה בר-כוכבא (בריל), איש רחובות. הגדוד קיים שיגרה של פעילות מבצעית במוצבי המתלה ובמוצבי התעלה, וערך אימונים בביר תמדה. בכל שבת רביעית יצא שמשון לחופשה.

שמשון כנהג זחל"ם

אפי (אפרים תשרה), חברו של שמשון לגיוס ולנשק, שופך אור על התקופה ההיא:

היינו מגיעים לתחנת ההסעות בשכונת יד אליהו שבתל־אביב. שמשון חזר מהחופשה וכפות ידיו חתוכות, סימנים לעבודה בברזל שבה עסק בימי החופשה. ההסעה לסניי נעשתה ב"טייגרים", האוטובוסים של "אגד" שמושביהם עשויים מפלסטיק, והנסיעה ארכה כ־15 שעות. בתחנות הביניים, כמו זו שבצומת "קסטינה", ירדו החיילים להתרענן בשק"ם, אך שמשון ואני, ה"תפרנים", שהפרוטה לא הייתה מצויה בכיסנו, אספנו בקבוקי זכוכית ריקים, ובתמורה ל־30 בקבוקים קיבלנו מהשקמיסט ופל אחד. לא פעם שבנו לאוטובוס רעבים וצמאים. בבסיס נהגנו "להתפלח" לחדר האוכל דרך החלון, לקחת לחם כדי שלא נישאר רעבים עד הבוקר.

היו אלה הימים שלאחר מלחמת ההתשה, וצה"ל נכנס לתהליך מואץ של התבצרות ובניית מעוזים לאורך קו התעלה. בלילות יצאו שמשון ואפי מהיחידה ועבדו בסתר אצל קבלני ביצורים. הם מילאו סלסילות מרשת בחלוקי נחל, ולפנות בוקר שבו לבסיס. "לא היה לנו סבון רחצה, והתקרצפנו בסבון מרובע ששימש לשטיפת כלים", סיפר אפי על מצוקתם הכלכלית.

שמשון עם חברו הטוב אפי תשרה

שמשון הפציר לא־אחת באפי להתארח בשבת בבית הוריו, אך זה סירב: "הוריי יהרגו אותי! הרי הם רואים אותי רק פעם בחודש!" לבסוף התרצה, ובאחד מלילות יום חמישי בא לכפר גבירול והתארח בבית חברו, בית צנוע מאין כמוהו אך אפוף אהבת משפחה ומסורת מחממת לב.

"זו הייתה שבת שלא אשכח לעולם, היא חיברה אותנו בברית דמים".

ואכן, צמד הַרְעִים לא משו זה מזה, גם לשירותים או לחדר האוכל הלכו יחדיו. הדלות חיברה ביניהם, הם היו היחידים בפלוגה שלא קיבלו חבילות מהבית, והסיגריות כה חסרו להם.

אפי מעיד שרק שולה העסיקה את מחשבותיו של שמשון: "הוא היה בוכה מגעגועים, יושב באוהל הסיירים הקטן וכותב לה מכתבים, נוטל את ידיי ומניחן על עיניו, שאחוש בדמעותיו".

שמשון ליבה את אש אהבתו ואת געגועיו בשירים יווניים שרווחו בעת ההיא

שמשון כותב מכתב לשולה

בקרב בני המזרח, ומפעם לפעם סילסל קולו בנעימה יוונית, הוגה בעצב את מילותיה הסתומות, נאנח בערגה ומדמה בנפשו את המפגש הבא עם אהבת חייו. לקראת סוף שירותו הצבאי היה שמשון לנהג בוס. דמותו המיוחדת הרשימה את גדעון ויילר, מפקד קורס נהגי טנקים ונגמ"שים בבית־הספר לשריון, שהוריד את שמשון מהנגמ"ש להיות לו לנהג. גדעון ויילר התמנה לתפקידו בג'וליס לאחר שאחיו, אדם ויילר, נהרג במלחמת ההתשה בתעלה,

שמשון במילואים

השניים הוזעקו למחנה ג'וליס, שובצו כנהגי נגמ"שים ביחידות מילואים, וסופחו לחטיבה 7 שלחמה תחת פיקודו של יאנוש בן-גל. בשל המחסור במובילים עלו שני החברים לרמת הגולן על זחלים, בנסיעה רצופת תקלות ועיכובים שארכה כיומיים. אפי צונות כנהג נגמ"ש בגדוד חיילי מילואים מאולתר, ושמשון – כנהג נגמ"ש ביחידת רפואה, שעסקה בפינוי נפגעים מהחזית לתאג"ד – תחנת איסוף גדודית שנפרשה בעורף שטח הלחימה.

"מדי פעם נפגשנו בחניוני לילה תחת הפגזות כבדות של הצבא הסורי", מספר אפי, אך דווקא חוויה אחרת נחרתה בזיכרונו, ולא דווקא ממוראות הקרבות. בתום המלחמה שהו השניים בכפר חאן-ארנבה ברמת הגולן המושלגת, ורוב חיילי היחידה לקו בכינמת. הסבל היה נוראי: קור עז מתחת לאפס מעלות, ללא מים חמים לרחצה וגירודים בכל הגוף. הטיפול התרופתי הסתכם בגילוח שער הגוף והתמרחות באבקת די-די-טי...

והנה עדות לעוצמת החברות בין השניים:

כזכור, שמשון ושולה התחתנו בינואר '73 ואילו אפי נישא כעבור שנה, כשמונה חודשים לאחר מלחמת יום הכיפורים. ימים אחדים לאחר החתונה נסע

אפי עם תמי, בחירת לבו, לבלות את ירח הדבש באילת, ובדרכו דרומה החליט לעבור דרך רחובות לבקר את שמשון, למרות שזה נכח בחתונתו כמה ימים קודם לכן. אך נכנסו האורחים לדירתם הצנועה של בני הזוג צור, והנה תקפו צירי לידה את שולה, שהייתה בחודש התשיעי להריונה. הזוג הטרי, שטרם החל את ירח הדבש המתוכנן, פינה את שולה הדואבת לבית־החולים "קפלן" בפולקסווגן "חיפושית", ששאלו מקרוב משפחה.

בשעה טובה נולד גיא, בנם הבכור של שולה ושמשון צור.

בבנין הארץ

עוד בימי נעוריו היו החריצות ועבודת הכפיים נר לרגליו של שמשון. לא כמו בדורנו, כשהחיילים בחופשה מתפנקים במנוחה או בבילויים בדמי־כיס על חשבון ההורים, שמשון בילה את חופשותיו בעבודה מפרכת: הוא פצע את כפות ידיו אצל קבלן הברזל עמנואל כהן.

לאחר שירותו הצבאי לא בחל שמשון בכל עבודה קשה. הוא העמיס חביות סיד על עגלה רתומה לסוס ומכרן לקבלני טיח, ובד־בבד המשיך להתמחות בעבודות

עבודות הברזל

הברזל אצל כהן. זה האחרון הכיר ביכולותיו של החייל המשוחרר וצירף אותו אליו כשותף. אלא שכבר אז פיעם בשמשון החזון, שהניעו לחשוב "בגדול" ואף להעז: הוא גמר אומר לחדול מהעבודה השכירה ולנסות את כוחו כקבלן עצמאי. "בוא נבנה בתים", הציע לעמנואל. אך השותף השמרן נרתע מעצם הרעיון, וטען שהם חסרי-ניסיון בתחום כה מורכב, הכרוך בסיכון כלכלי גבוה.

אלא ששמשון, עקשן כתמיד, לא ויתר:

"אם קבלנים שאינם יודעים לקרוא תוכניות הצליחו, גם אני אצליח!" ניסה לשכנע את שותפו, אך עמנואל עמד בסירובו, ושמשון הלך לדרכו. הצעיר מקוביבה חש את דופק העולם הכלכלי ההולם בחוץ, וחיש מהר למד להתנהל בנתיבותיו המפותלות.

שמשון החל לעבוד כמנהל עבודה אצל הקבלנים עמי חכמון ובן-יקר גת, צבר ניסיון, ובגיל 27 נעשה לקבלן שיפוצים והקים את חברת ד.ש.מ. החברה הוקמה על-ידי שלושה שותפים שדרכיהם הצטלבו: דני לסרי, שמשון צור ומרקו אוחנה. תוך פרק זמן קצר מאוד התפרקה השותפות, אך שמשון לא עצר, והמשיך את פעילות החברה. לימים סיפר באוזני כל, כי השם נושא את תחיליות השמות של בתו דנה, של שמשון ושולה, ושל בנו מור. ראשיתו מִצָּעַר אך אחריתו שִׁגְתָּה מאוד.

הבית הראשון במושב בקוע

בראשית דרכו שיפץ שמשון את בית הוריו בכפר גבירול, ובית של חבר במושב בקוע. הביטחון נרכש וההעזה גברה, הוא החל לשפץ בתים של לקוחות נוספים בכפר חב"ד, וסופו שהרחיב את עסקיו עד לאין־שיעור. שמשון הפעיל עשרות קבלני משנה והמוני פועלים, ובנה בתי־ציבור, מבני־תעשייה ומאות בתי מגורים חדשים מן המסד ועד הטפחות. בין לקוחותיו נמנו משרד הביטחון, התעשייה האווירית, חברת "בזק", הסוכנות היהודית, עיריות ומועצות מקומיות, מכון ויצמן, הפקולטה לחקלאות, ארגון ויצ"ו, ואין־ספור לקוחות פרטיים. רשימה חלקית של מפעלותיו משקפת נאמנה את הדרך הנועזת שעשה קבלן השיפוצים הקטן מכפר גבירול עד שהיה לקבלן של מיזמים רחבי־ממדים בכל רחבי הארץ:

"בזק" אשקלון

- מועדוני נוער במושב בן־נון ובבאר טוביה
- מוסך "אגד" בחולון
- ספרייה ותוספת לבית־הספר בגבעת ברנר
- בית־ספר בחולון
- מרכז האמנויות בראשון־לציון
- קוטג'ים ברחובות, בבית עובד, בכרמי יוסף, במזכרת בתיה, במשגב דב ובראש העין
- בית־דפוס לוין־אפשטיין בבת ים

גן ילדים בכפר גבירול. במבנה הזה התגאה שמשון במיוחד

- מרכזת טלפונים בגדרה - בניין "בזק"
- מבני אחסנה ענקיים (האנגרים) לתעשייה האווירית
- שכונות מגורים (מצפה אפק וגבעת סלעים) בראש העין
- בתי-כנסת בנס-ציונה וביבנה
- אולם ספורט בקיבוץ ניצנים
- מרכז ספורט במזכרת בתיה
- מבנה ניסויים במכון ויצמן

בית-הכנסת עם גג בצורת מגן דוד בנס-ציונה

- אשכול פיס בלוד
- שכונת נווה מור ברחובות, הנושאת את שם הבן, מור צור
- שכונת נווה אבנית ברחובות
- והיהלום שבכתר: תאומי עידן, הנושאים את שם הבת עידן בפארק אפק שבראש העין, וכוללים צמד מבנים בני 4 קומות על־פני שטח של 13,000 מ"ר

אולם ספורט במזכרת בתיה, עם ראש המועצה רפי אלול

אהוב את המלאכה

על ההתמודדות עם תנאי עבודה קשים בשנותיו הראשונות של שמשון כקבלן מספר הגיס שלמה. השימוש במנופים לא היה חזון נפרץ, ושמשון העמיס את מוטות הברזל על כתפיו והעלה אותם עד לקומה השביעית. באין לו טלפון בבית, והטלפון הנייד טרם נולד, עשה שמשון שימוש בטלפון הביתי של גיסו, שהתגורר בשכנותו. לעבודה נסע הקבלן המתחיל בקטנוע חום, וימים של גשם שוטף לא סיפקו כל תירוץ להחמצת ימי עבודה. "העצלנות הייתה ממנו והלאה, והשאפתנות זרמה בעורקיו", מעיד שלמה, שעבד אצלו כקבלן ריצוף, ולימים שימש כאחד ממנהלי העבודה בחברת ד.ש.מ.

"בזק" אשקלון, יציקת הגג, שמשון עם העובדים

ובאשר להקפדה חסרת-הפשרות של שמשון על עמידה בלוחות-זמנים מספר שלמה:

יום אחד הגעתי לעבודה ב־07:05 במקום ב־07:00, שמשון לא היסס ושלח אותי הביתה. בערב נפגשנו, והוא התייחס אליי כמו דבר לא קרה. בעבודה הוא לא "סָפֵר איש ממטר".

זו הייתה דרכו לדקדק במחוג הקטן של השעון. יום אחד איחר שלמה חנוכה, נהג המשאית של החברה, להתייצב במקום העבודה. שמשון הציץ בשעון, מנה חמש דקות של איחור לנהג שביתו נמצא במרחק של כ־200 מטר מאתר הבנייה, וגער בו:

"מה קרה? היו פקקים בדרך?"

את כלל הברזל ולפיו יש להתייצב לעבודה בזמן, למדו הבנים גיא ומור על בשרם. "מבוקר עד ערב אני הבוס שלך, בכל הזמן הנותר אני אביך", נהג שמשון לשנן

באוזני גיא, ששימש כמנהל תאומי עידן. גיא התגורר בעת ההיא בשכונות לבית הוריו, ואם חלילה העז לאחר ביציאתו לראש העין – ולו בחמש דקות – הוא זכה לנזיפה נזעמת!

גם מור לא יצא נקי כשזילזל בשעון המתקתק. עם בנו הצעיר שמשון הקפיד, שישכים קום בשבת וילך עמו לבית-הכנסת. באחד הבקרים התקיימו במור דברי קהלת, החכם באדם: "הדלת סובבת על צירה, והעצל במיטתו": הנער המתבגר, עייף לאחר בילוי ממושך בערב שבת, התקשה להיפרד ממיטתו והחליט לתת למונח "שבת" את הפרשנות **שינה בשבת תענוג**. האב קצר-הרוח, שמילא את מכסת ההשכמות שהקציב לבנו, הפך עליו את מיטתו על מצעיה. זו הייתה לדידו הדרך הנאותה ללמד את בנו לכבד את מחוגי השעון.

על קוצר-רוחו של שמשון לנוכח גילויי עצלנות ו"מריחת זמן", מספר הגיס שלמה את שאירע לבנו גולן. הבחור שירת בחטיבת "גבעתי", ובאחת החופשות עבד במחסן של החברה בהוצאת מסמרים מלוחות עץ ישנים. יום אחד מצא שמשון את החייל העייף ישן שנת ישרים תמימים בין תיבות העץ שמילאו את המחסן. בו במקום פוטר ה"חורפ" מעבודתו! היה זה רגע מכונן בחייו של גולן, שמשון אהבו אהבת-נפש. עד היום הוא מספר, כי משמשון למד את חשיבות הערך "עבודה" – יש לבוא ולעבוד, ולא לבוא לעבודה!

גם כאשר עסקיו חבקו ארץ ומלואה ולמרותו עמדו מנהלי עבודה ופועלים רבים, שמשון נשאר נאמן לעבודת כפיים. לא היה מאושר ממנו כשעשה את שעותיו בשטח ויכול ליצור את המגע הישיר עם הקבלן הערבי, עם הפועל הפשוט, עם השומר בשער, עם הבלוקים, עם האדמה ועם הלְטוּת (לוחות העץ) הפזורות באתרי העבודה שלו. שמשון היה איש של פרטים, ודבר לא נעלם מעינו החדה והבוחנת. הוא לא בחל באיסוף האשפה וטרח לזרוק אותה במקום המיועד לה, ניגש בעצמו להעמיד פלטות עץ ובלוקים באופן בטיחותי, או ליטול פטיש ולחלץ מסמרים ישנים מקורות העץ. בעשותו כן הוא שימש דוגמה לכפופים לו, רמז להם על מחדליהם, וכפה עליהם את הסדר המופתי שהיה נר לרגליו.

רוחמה צברי המזכירה הנאמנה, וגילה אלמוג מנהלת החשבונות המסורה, עבדו במחיצתו עשרות שנים והן יודעות לשפוך אור על דמותו של הבוס. ניתן אך לשער עד כמה היו השתיים קולטות הברקים והרעמים של האיש, שתבע מעצמו יותר משתבע מהסרים למרותו. שמשון היה משול בעיניהן לסברס – פרי הצבר הקוצני מבחוץ, אך רך וטעים לחיך מבפנים. "נוח להתחמם, אך גם נוח

עם רוחמה צברי, המזכירה המיתולוגית

להתקרה, להתפייס ולהעניק מילה טובה לאחר כל התפרצות וולקנית", נזכרת רוחמה. וגילה מוסיפה שהוא לא סמך אלא על עצמו, ונהג לבדוק את עובדיו על כל צעד ושעל. עם זאת מרגע שקנו את אמונו, מסכמות השתיים, הוא סמך עליהן בעיניים עצומות.

תימני או יקה?

אמר מי שאמר: "אלוהים מצוי בפרטים הקטנים".
נפלא הדבר, שבד־בבד עם היותו איש חזון המרחיק ראות, שמשון גם סגד לפרטים, קטנים ככל שיהיו. יסודי להחריד, השואף ללא הרף לשלמות שאין למעלה ממנה. בניגוד לכלל המנחה רבים מקבלני הבנייה: להשקיע מעט ככל הניתן ולהרוויח כמה שיותר, את שמשון הנחה כלל ברזל: להוציא מתחת ידיו את היצירה המושלמת ביותר, ויהיה המחיר אשר יהיה. כאשר זיהה קיר שנבנה עקום ולו במילימטרים ספורים, הוא הורה לשוברו ולבנותו מחדש! מכריו מעידים עליו שהוא בנה בתים ל־200 שנה. דירה או מבנה עסקים לא הושכרו למי מלקוחותיו בטרם עברו פוליש, הדברה ובדיקה קפדנית שכל הטעון תיקון אכן תוקן. על

סדר וניקיון הוא מעולם לא התפשר. בדל סיגריה, המונח בקרן־זווית של גרם המדרגות בבניין משרדים שהשכיר, פשוט הוציאו מדעתו.

המגרש בקריית ההגנה, שעליו בנה שמשון את ביתו, נרכש בעצתו של תושב השכונה, ידידו שמואל קרטה. במקום עמד בית ישן, ושמשון תיכנן להורסו בטרם יבנה במקומו את בית חלומותיו. קרטה יודע לספר כיצד שב לביתו בתום יום העבודה, ולהפתעתו מצא את המגרש נקי מכל זכר לבית הישן שניצב עליו בבוקר. "אבן אחת קטנה לא ראיתי, שתזכיר את הבית שהיה ואיננו", השתאה קרטה. "אפילו המדרכה ממול הייתה נקייה להפליא, ללא רגבי עפר שיעידו על הדחפור הכבד שעבד במקום".

אכן כזה היה האיש. חלילה לו לטנף את השטח הציבורי, הוא לא יותיר בו עקבות של לכלוך כנהוג במחוזותינו. על שכמותו אמרו חז"ל: "טוב שכן קרוב מאח רחוק". שכניו בקריית ההגנה כתבו לשולה לאחר מותו:

שמשון תרם רבות לשכונה. בטוחים אנו שהתאורה החדשה וזיפות הכבישים בשכונה הם הודות לשמשון ז"ל.

שמואל ושמשון

ואילו את מלאכת הבנייה של בית חלומותיו מתאר הידיד שמואל קרטה כעבודה של אמן המצייר תמונה, ונהנה בכל שלב מהיצירה היוצאת מתחת ידיו. אפילו חפירת הבור ליסודות ריגשה את שמשון, והוא חש צורך להזעיק את קרטה להתבונן ביצירת הפאר: בור גדול שנפער בלב האדמה. ולמלאכת בניית הבית עצמו הוא ניגש בדחילו ורחימו, "כאילו שהוא בונה את בית־המקדש".

ואכן, כל המבקש לעמוד

הבית ברחוב החצב 14

מקרוב על ההקפדה הכפייתית של שמשון על גימור מושלם בבנייניו, ילך ויטפס ברגל בחדרי המדרגות של תאומי עידן בני ארבע הקומות. אלה מרוצפים בשיש וקירותיהם מחופים בשיש, בעוד שבמבנים תעשייתיים דומים מתייחסים היזמים לחדר המדרגות כאל "החצר האחורית" של הבניין, שבגין

המעליות הבאים מדירים רגליהם ממנו, ולפיכך ההשקעה בו נמוכה ומסתפקת על-פי רוב במרצפות זולות ובטיח פשוט.

כמעט בלי-משים היה שמשון מעיר בקול רם על מיני עיוותים אסתטיים שנגלו לעיניו הבוחנות, בין אם היו ברשות הציבור או של בעלי בתים פרטיים. מכריו מעידים על שלוות רוחו שהופרה בגלל קירות עקומים בביתו של פלוני או בשל ריצוף משופע בחצרו של אלמוני, ומעולם לא התעייף מלמתוח ביקורת כל אימת שעבר ליד אותם "מפגעים סביבתיים" שצרמו את עיניו: "איך זה שנתנו להם טופס 4?" התלונן.

טקס המובחרים. שמשון מקבל תעודה מידי ראש עיריית ראשון-לציון, מאיר ניצן

הנטייה ליסודיות והשאיפה לשלמות בביצוע הלכו יד ביד עם החרדה למוניטין, שיצאו לו כבעל יושרה הנאמן לשמו הטוב, למילה שנתן, או לחוזה שעליו חתם. בתכונה זו כבש שמשון את הבריות, אך אירע שהיא גם הייתה לו לרועץ, ומעשה שהיה כך היה:

שמשון מכר לארבעה אנשי עסקים נכס נדל"ן כלשהו. הרוכשים התלוננו כי מסר להם נכס ששטחו קטן מהמוסכם ובכך לא עמד בתנאי החוזה, ותבעוהו לדין. עורך דינו הנאמן, בצלאל בן־דוד, שליווה אותו בכל שנות עשייתו, חשף את עקשנותו התהומית של שמשון, אשר מפעם לפעם התפרצה ממנו כמו לבה מהר געש. לא שיקולי רווח או הפסד עוררו את תגובתו הנזעמת, אלא האפשרות שהוא יוצג כמי שהולך שולל את זולתו. שנים נהג להטיף לקהל שומעיו בכלל, ולילדיו בפרט, את דברי שלמה המלך החכם באדם: "טוב שם משמן טוב", משמע: חשיבות כספו בטלה ומבוטלת מול שמו הטוב. והנה עתה התביעה מנסה לערער על הערך המקודש בעיניו! כך קרה, שבניגוד למהלכים השקולים והנינוחים, שאיפיינו אותו בשבתו אל שולחן משא־ומתן, הוא נשאב עתה לסערה משפטית מתלהמת ורווית יצרים, שארכה כ־15 שנים ולא נסתיימה עד יום מותו.

אלא שבכך לא תם הסיפור: שלושה מתוך ארבעת התובעים הרגישו חובה לעצמם לבוא ללוויה של שמשון, וכל הארבעה אף פקדו את ביתו במהלך ימי ה"שבעה". מסתבר, שגם יריביו המרים הכירו בערכו ובסגולותיו, ובאו לחלוק לו את הכבוד האחרון.

השאיפה ליסודיות הטבועה באופיו חרגה הרבה מעבר לפעילותו של שמשון קבלן. היא ניכרה באורחות חייו ואף הביאה בכנפיה לאוויר העולם סיסמה שטבע ונהנה לחזור עליה שוב ושוב:

"כִּי־אֵלֶּה לְמִשְׁפַּחַת צוֹר".

כאשר הסבו לסעודה, פשוטה או חגיגית כאחת, הס מלהזכיר כלים חד־פעמיים. על הכלים להיות נאים למראה ומונחים על השולחן בהתאם לנימוסים המתחייבים מבית היוצר של העולם המערבי. הוא הדין בשימוש הנכון בסכין ובמזלג, במקום הנכון להניחם בתום הארוחה, בחובת הלעיסה בפה סגור, וחלילה מלדבר בפה מלא! בעיני רוחו שמשון נסער כנראה מהרעיון, שילדיו ייקלעו לארוחה עם מלכת אנגליה ויוציאו שם רע למשפחת צור...

בקנותו כסא חדש, בהכינו סלט או בגשתו ליצור דבר־מה, זכה המוצר המוגמר

למחמאה: "כיאה למשפחת צור". חברו של שמשון, ציון נחשוני, מכביר מילים בעניין: כאשר החליט לקנות עציצים ופרחים, או דשנים וממטרות, הוא רכש את כל הספרות המקצועית הקיימת בשוק ולמדה עד דק... ביותר משמץ של הומור מתלוצץ נחשוני הבדחן ומספר:

כאשר החלטנו ללכת לחדר־כושר ולשפר את הכושר הגופני שאין לנו, הופיע שמשון לאימון הראשון מצויד מכף רגל ועד ראש, כאתלט המוכן לפתיחתה של האולימפיאדה. ומכיוון שלא איש כשמשון יחמיץ את הפרטים הנחוצים לבילוי מושלם, הוא הביא עמו גם תיק מלא מאכלות ערבים לחיך, וכך בילינו עשר דקות על ההליכון, ושעה ארוכה בלרצות את הקיבה הרגזנית... "כיאה למשפחת צור".

אחד מטיוליו הרבים בחו"ל היה לקובה, שם נחשף שמשון לעישון הסיגרים. הטעימה הראשונה מסיגר קובני משובח ערבה לחיכו והוא החל להתמסר לעישון, אך לא בטרם התעמק בנושא ולמד אותו ביסודיות, כמו עמד להיכנס לענף הסיגרים ולסחור בו. הוא טרח ורכש את "ספר הסיגרים המלא" מאת אנוור באטי, הצטייד באביזרים שבלעדיהם ההנאה מהעישון איננה שלמה, וסופו שטרח לבקר בבית־החרושת הגדול בקובה לייצור סיגרים.

שמשון עם חברו הטוב, ציון נחשוני

ואם בייצור עסקינן, הרי שראוי להעלות על נס את תעשיית מיץ הרימונים של שמשון. מאחר שהתאהב במיץ הרימון הטבעי הוא הפך את מלאכת סחיטתו לייצור בקנה־מידה תעשייתי ולפולחן של ממש. נרכשו בגדי עבודה מתאימים, סינר לספיגת הרסיסים האדומים ומסחטה ידנית אימתנית, ובקבוקים איך־ספור ממולאים במיץ עסיסי נדחסו למקפיא ענק, שנרכש במיוחד לתעשייה הזו.

שמשון דיקדק בקטנות. בעודו שקוע כל־כולו בייצור המיץ המופלא שאהבה נפשו, הוא למד לדעת כי בקבוקי המיץ המרובעים של "פריגת" הם בעלי תכולה גדולה במיוחד, ואין כמוהם לניצול חלל המקפיא במלואו. מה עשה היצרן היעיל? הלך וקנה 12 קרטונים של בקבוקי מיץ "פריגת", משקה חסר ערך תזונתי לדידו, שבימים כתיקונם לא ייראה ולא יימצא על שולחנו. והנה שמשון, שתמיד הטיף לבני ביתו לשתות הרבה מים, החל להפציר בהם: "שתו! שתו פריגת!" הוא היה קצר־רוח כילד, לרוקן את הבקבוקים המרובעים ולאחסן בהם את מיץ הרימונים הבריא שייצר.

מדי ערב שבת שמשון הוציא בחגיגות מהמקפיא בקבוק או שניים. הוא דחק בבני ביתו שלא להקל ראש במשקה בעל הערכים התזונתיים המעולים, וציפה כמובן לזכות בהערכה על העמל הרב שהשקיע במוצר המוגמר - "כיאה למשפחת צור".

עד עצם היום הזה, שלוש שנים אחרי מות היצרן, ממתינים בקבוקים רבים של "מיץ שמשון" במקפיא לרגע המיוחל, שבו בני המשפחה יכבדו את זכרם ויתכבדו בטעמם - הרי לשם כך נוצרו.

כפי שסיפרנו, היסודיות ה"יקית" של שמשון ניכרה בו כל אימת שבא בסודו של תחום עיסוק חדש, וסימני שאלה טורדניים הדריכו את מנוחתו. הצורך לחקור, ללמוד ולהיכנס בעובי הקורה העשיר את ספרייתו: כאשר קיבל הלוואה עסקית מהבנק הוא רכש למחרת היום חמישה כרכים שכותרתם: "דיני בנקאות". לשאלת בתו דנה, העוסקת בתחום הכלכלה והפיננסים:

"האם לא פשוט יותר לשכור את שירותיו של יועץ מומחה?"

השיב שמשון תוך הרמת גבה:

"מה זאת אומרת? חייבים ללמוד איך הם (הבנקים) עובדים!"

כאשר גמר אומר להתמסר לעבודת הגינה בביתו, הוא פיטר את הגנן ורכש ספרות ענפה העוסקת בצמחים ובדרך גידולם, בהדברת מזיקים, בעשבי תבלין,

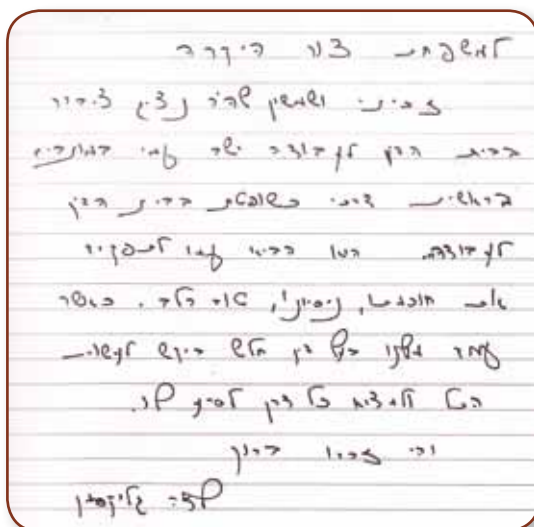
וכיוצא באלה ספרים שיבטיחו את הצלחתו כגון מתלמד.
 וכאשר החליט להחזיק כלב בביתו, הוא כמובן נחשף לספרות העוסקת
 באילוף כלבים.
 ומעת שחדל לשנות ויסקי והתמסר ליינות משובחים, הוא התעמק בהתלהבות
 בספרות המתאימה, ורכש כל אביזר המכבד את חובבי תוצרת פרי הגפן.
 ובהקיצו בבוקר אחד, והוא טרוד מחלום שחלם ומבקש לעמוד על פשרו, אין
 לחנות הספרים ורכש את הספר "החלומות ופתרון ע"פ חז"ל".
 ומשום שלאחר מות אמו האהובה ניקרו במוחו שאלות הנוגעות לחיי העולם
 הבא, הוא התוודע לספרו של הגורו דיפאק צ'ופרה: "החיים אחרי המוות" – ספר
 חובה לכל מי שמתכוון למות.
 ואין לחתום את רשימת הספרים החלקית שנועדה לספק את סקרנותו, מבלי
 להזכיר את הספר פרי עטו של רוברט קיוסאקי: "לפרוש צעיר, לפרוש עשיר".
 דומה שאילולי הקדימו קיוסאקי, שמשון היה מחבר את הספר בעצמו.

נציג המעסיקים בבית-הדין לעבודה

שמו הטוב בקרב חבריו למקצוע, והתחבבותו על הבריות, הביאו למינויו של
 שמשון כנציג המעסיקים לצד נציג העובדים בבית-הדין לעבודה. מינוי זה מאושר
 כידוע על-ידי שר התעשייה והמסחר ועל-ידי שר המשפטים לפי המלצות ארגוני
 העובדים והמעסיקים, והוא נועד להעמיד לרשות בית-המשפט שני נציגים,
 שיתרמו מניסיונם האישי ויסייעו בהכרעת הדין.
 לאה גליקסמן, שופטת בבית-המשפט האזורי לעבודה, שיתפה פעולה עם
 שמשון במשך כשלוש שנים והתרשמה עמוקות מחוכמת החיים של הקבלן,
 שצמח בשטח וידע להיות קשוב למצוקות בעלי-הדין. שמשון ייצג אמנם את
 המעסיקים, אך לא אחת, כאשר לדעתו קופחו זכויותיהם של העובדים, הוא
 הטה את הכף לטובתם.
 "יש להחמיר עם מעסיק שאינו מקפיד על זכויות עובדיו", נהג לומר לשופטת
 גליקסמן.
 זו האחרונה זוכרת משפט, שבו תבעה עובדת את מעסיקה לאחר שפוטרה

כתב המינוי לנציג מעבידים במועצה ליחסי עבודה

מכתב תנחומים מהשופטת לאה גליקסמן

עקב מחלתה. שמשון כעס על שמחייבים את התובעת להוכיח במסמכים את אמיתות מחלתה:

"הרי ניכר עליה בעליל שהיא חולה ואיננה כשירה לעבודה!" התרעם מי שאמור היה להגן דווקא על ציבור המעסיקים.

הרואה את הנולד

"צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם, ר' אליעזר אומר עין טובה, רבי יהושע אומר חבר טוב, רבי יוסי אומר שכן טוב, רבי שמעון אומר הרואה את הנולד," - כך שנו חז"ל במסכת אבות. דומה שמשון התברך בכל אלה, ולפיכך זכה בחברים טובים, בשכנים טובים וביכולת לראות את הנולד. החריצות וההעזה שלו היו ממעלותיו הגלויות לעין, אך דווקא החזון והיכולת לראות למרחוק הם אלה שהביאו להצלחתו הכלכלית המרשימה.

בשנת 1986 שם שמשון את עינו על שטח אדמה שברשות המועצה המקומית קריית עקרון, המשתרע בצדו המזרחי של צומת ביל"ו. יחד עם חברו שמעון אושדי, איש שעריים, הוא חקר שם חלקת אדמה והחכירה לרוכלים, שהפעילו דוכנים בשוק אזורי, שפעל מדי יום חמישי בשבוע. למירמי הגבות למיניהם הוא השיב:

"אתם תראו, המקום הזה עוד יהיה למרכז מסחרי משגשג!"

אמר וצדק! שמשון יזם את פתיחת השוק עוד בטרם קמה במקום מסעדת "אווזי" המצליחה, ובטרם התפתח במקום המרכז המסחרי הסואן של צומת ביל"ו. "אביכם היה הראשון שהגה את הרעיון להקמת המרכז המסחרי 'בילו סנטר'!"

אמר ראש מועצת קריית עקרון, אריק חדר, לבני המשפחה בימי ה"שבעה". יכולתו לעמוד על הפוטנציאל העסקי של אזורים שכוחי אל הביאה אותו לרכוש שטחים בבאר יעקב, שנים רבות לפני הפיתוח המרשים שידעה בשנים האחרונות, ובטרם הפכה לאבן שואבת למאות רבות של זוגות צעירים הבונים בה את עתידם.

אך גולת הכותרת במפעלי הבנייה של שמשון, ובה הטביע את חותמו הצופה פני עתיד, היא פרויקט תאומי עידן, בפארק "אפק" שבראש העין. במיזם שני בניינים בני ארבע קומות, שנבנו בשטח המשתרע על-פני כ-13,000 מ"ר והצלחתו הכלכלית לא הייתה מובטחת כלל ועיקר. שמשון הגדיל לעשות, ובשונה מכל היזמים שנהרו למקום בעקבותיו הוא קדח באדמה הסלעית של הפארק המתוכנן, ובהשקעה של כמיליון דולר וחצי בנה חניון ובו כ-300 מקומות חניה לשימוש השוכרים העתידיים. איש לא נהג כמותו. לאותם אנשי עסקים, שהעירו לו בעוקצנות על הכדאיות הכלכלית שבמעשה, הוא השיב בעוקצנות משלו:

שמשון לפני הבנייה בתאומי עידן

"כשהייתי ילד קטן תמיד חלמתי שאוכל לנסוע עם רכב בחדרי, עכשיו אני מגשים את החלום".

בניגוד ליזמים האחרים שמשון הבין, שהקמת החניון תקנה לו יתרון יחסי ניכר על מתחריו בבואו להשכיר שטחי משרדים לכל דורש. ואמנם, הודות לחזון זה, תאומי עידן פועלים כיום בתפוסה מלאה, ובין לקוחותיהם נמנים מנהלת

גולת הכותרת: תאומי עידן

המעברים של משרד-הביטחון, חברות היי-טק כמו "אסוקס", "ויז'ואל", "לסיכו", "וטרפול סקיוריטי" ועוד.

על טביעת העין של שמשון לקרוא נכונה מצבים עסקיים, ועל יכולתו לעמוד על טיבם של הבריות ולרכוש את אמונם, מעיד בנו גיא, שמפעם לפעם עמד משתאה נוכח כשרונו של אביו:

הייתי יושב ומתדיין עם לקוח שביקש לשכור שטחים בתאומי עידן, ולאחר שהתרשמתי שאין סיכוי שהלה "יסגור עסקה" הפניתי אותו לאבי. והנה הפלא ופלא, שמשון ידע למצוא מסילות ללב כולם. זו הייתה דרכו, הוא פשוט כישף אותם. בתום משא-ומתן יצאו ממנו בני-שיחו שמחים ושבעי-רצון, הגם שדבר לא השתנה בתנאי החוזה שהצעתי אני.

על דרכו היוצאת-דופן של שמשון להתחבר ללקוח, לרכוש את אמונו ולבסוף אף לקנות אותו כחבר מעיד יוני ערמי, שביקש להעתיק את מקום מגוריו מרמלה לרחובות. יוני הגיע עם חבר לשכונת נווה מור, שנמצאה בשלבי תכנון, ולאחר ששוטט באתר הבנייה המיועד הבין כי התקציב העומד לרשותו לא יאפשר לו

הבן מור בשטח נווה מור לפני הבנייה, ברקע – נווה אבנית

יוני ערמי. הבלוק הזה יהיה הבית שלך!

לרכוש בית במקום. אך לא כך חשב שמשון. בונה השכונה, ששהה אף הוא באתר, פגש את יוני – פגישה שלדברי האחרון שינתה את מסלול חייו. שמשון הזמין את יוני לשבת איתו לשיחה על אחד הבלוקים הפזורים באתר. יוני המופתע שאל לפשר ההצעה המוזרה, ושמשון ענה לו בנחת:

”שב! שב! הבלוק הזה יהיה הבית שלך!”

וכן היה.

שמשון ניהל עם הזר מרמלה שיחת רעים, ובמהלכה גילו השניים שלהם מכר משותף מראש העין, העונה לשם שאול. בו במקום שמשון התקשר לשאול. לאחר שיחה ידידותית קצרה הוא הזעיק את אשתו של יוני לאתר, ובתוך כך הוריד להם את מחיר הבית העתיד להיבנות בכ־10,000 דולר. עדיין חסרו ללקוח המופתע כ־90,000 דולר. שמשון הושיב את ערמי המהופנט ברכבו, נסע אתו לבנק הבינלאומי למשכנתאות בראשון-לציון, הסדיר לו הלוואה בתנאים נוחים, ואף התחייב לרכוש ממנו את ביתו ברמלה אם יתקשה למוכרו. החוזה נחתם, ולכאורה תם חלקו של שמשון ברקימת העסקה, אך לא כך היה הדבר. יוני מתאר את חששותיו המוקדמים מפני קבלנים תאבי בצע, שלאחר חתימת החוזה אין דבר וחצי דבר ביניהם ובין לקוחותיהם. והנה שמשון מלווה אותו יד ביד לאורך כל תקופת הבנייה הארוכה, ומנחה את קבלני המשנה לתת לו את כל מבוקשו במה שכרוך בתוספות בנייה – וללא שום חיוב. ”הוא אחי”, כך הציג שמשון בפני כל את הלקוח הזר, שדרכיהם הצטלבו באקראי.

בנייתו של הבית נשלמה, אך יוני עיכב את כניסתו אליו בגלל ריבית פיגורים בסך 8,000 שקלים חדשים, שהצטברה ברישומיה של גילה, מנהלת החשבונות של החברה. החוב צמח, מכיוון שיוני לא קיבל במועד את הכספים תמורת הבית שמכר ברמלה. משהגיע העיכוב לידיעתו של שמשון, הוא הנחה את גילה לאֶפֶס את החוב ולאפשר ל"אחיו" להיכנס לבית, שעל אחד הבלוקים שבכתליו נעשתה העסקה.

שכונות מגורים שלמות בנה שמשון ברחובות ומחוצה לה, מאות דירות למאות דיירים, ויחסיו עם לקוחותיו היו לתופעה חריגה במציאות חיינו. צביקה מנור, מנהל העבודה שליווה במשך שנים את המיזמים של חברת ד.ש.מ., קובע בפסקנות:

אין בנמצא דייר אחד שהתאונן כי הובטח לו דבר שלא קיים. הקטנוניות, המאפיינת את הקבלנים המצויים שאינם מכירים את הלקוח לאחר חתימת החוזה, הייתה רחוקה משמשון כרחוק מזרח ממערב. לאחר שעמד על טיבם של לקוחותיו, ואלה מצאו חן בעיניו, הוא לא היסס להעניק להם הנחות של עשרות אחוזים על תוספות חריגות. העיקר שיהיו מרוצים, העיקר שיחייכו.

אך הפזיזות העסקית הייתה רחוקה משמשון ת"ק פרסה. ידידו יגאל בן-שלום העיד על שיקול דעתו ועל זהירותו מפני נטילת סיכונים בלתי-מחושבים. כך ראה את הדברים גם ישראל רואי, בעלה של מזל, אחותה של שולה. השניים היו ידידים בלב ונפש, וכשביקש לרכוש בית בכפר גבירול נדרש ישראל לחוות דעתו העסקית של שמשון. שמשון עיין בחוזה, עמד על טיבו של המוכר והזהיר את גיסו:

"היזהר ממנו, הוא נוכל!"

ישראל ומזל נועצו בעורכת-הדין ששכרו, ואף היא התריעה מפני העסקה המתרקמת:

"לא הייתי עושה לבן שלי חוזה עם המוכר הזה!"

ברם, הבית המיועד קרץ מאוד לבני הזוג רואי, ולאור הזהרותיהם של שמשון ושל עורכת-הדין הם ניאותרו לחתום על חוזה, שהבטיח כי אם יופר הם יפסידו 5,000 דולר בלבד. החוזה נחתם, הבית נרכש, ומשפחת רואי נכנסה להתגורר בו.

שמשון עם גיסו, ישראל רואי

לאחר מעשה הסתבר כי המזכר, מכור למשחקי קלפים, פשט את הרגל, וההוצאה לפועל עיקלה את כל רכושו.
 ישראל רואי יודע להכיר תודה למי שכבר הלך לעולמו:
 "כל חיי הוא הכריע את הכף לטובתי. ההחלטות שקיבלתי נבעו מהייעוץ שהעניק לי!"

גם מכריו של שמשון נהנו מיכולתו לראות את הנולד, ומסגולתו לעמוד נכונה על קנקנם של הבריות שבא בסודם.

נפשה של פאר, בתו של חברו מוטי מגער, נקשרה בנפשו של יאיר וביקשה להינשא לו, אך אביה חשש מהקשר הנרקם בין השניים. בצר לה שיתפה פאר את שמשון בסערת לבנה, והוא, שראה בעין טובה את הזיווג, הבטיח כי יסדיר את העניין עם האב – וכן היה.

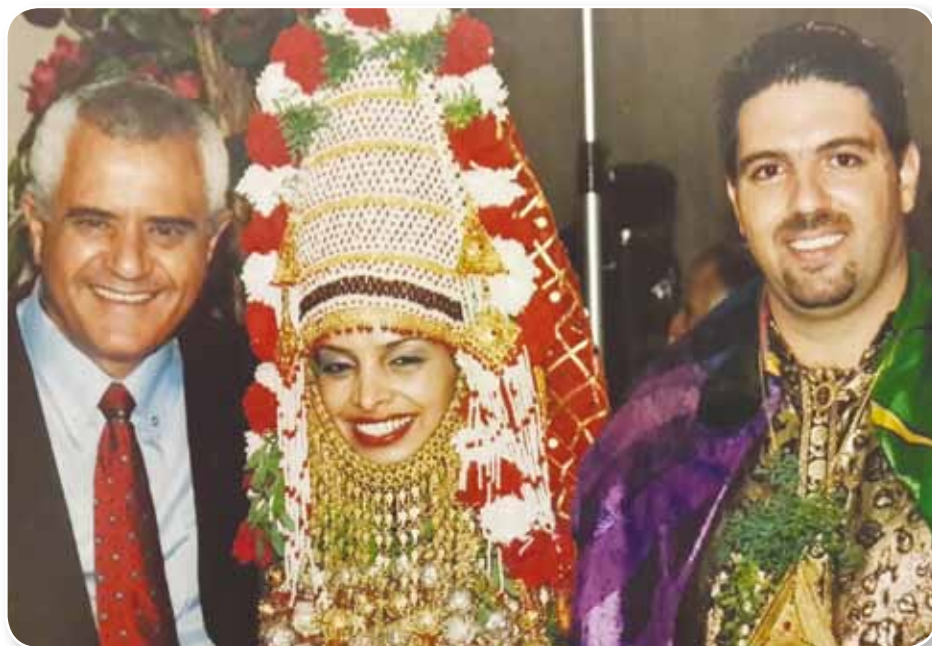
"שמשון היה אלוף בלזהות אנשים ולחבר ביניהם, התוודתה פאר לימים, "עד היום אני חיה בתחושה שאני חייבת לו את הקשר המוצלח עם יאיר בעלי".

גם רכישת דירה חדשה לבני הזוג נעשתה הודות לשמשון, שבחושו העסקי ובעינו הבוחנת חילץ אותם מעסקה כושלת:

השניים ביקשו לרכוש דירה בפרויקט מתוכנן בראשון-לציון, ואף שילמו מקדמה בהתאם לתנאי החוזה. בשלב זה ביקשה פאר להיוועץ בשמשון ולשמוע את חוות דעתו על פרטי החוזה ועל תוכנית הבנייה, ושמשון, שבעת ההיא כבר נפל למשכב, חשכו עיניו. "הוא דרקוני", פסק למראה החוזה, והפציר בפאר לבטל את העסקה. בו במקום גם המליץ בפניה לרכוש דירה ב"רחובות", מיזם מגורים חדש שתוכנן להיבנות בשכונת רחובות המדע.

"שמעתי בעצתו", מספרת פאר, "והוא, על-אף מחלתו האנושה, הפציר בי לעדכן אותו בכל שלבי הרכישה, ואף טרח ללכת אל הקבלן ולוודא שינהג בנו בכבוד ובאחריות".

בדיעבד הסתבר ששתי ההמלצות היו במקומן: ביום שבו נכנסו פאר ויאיר לדירתם החדשה ברחובות, הפרויקט בראשון-לציון התנהל עדיין בעצלתיים וסיומו התאחר בכשנה וחצי.

פאר ויאיר. אני חייבת לשמשון את הקשר המוצלח עם יאיר בעליו

כבוד את אביו ואת אמך

שמשון ואביו

אביו של שמשון לא דיקדק בגינוני לבוש: לצאת מהבית והנעליים בידו ולנעול אותן באוטובוס, היה בעיניו מעשה של מה־בכך. העניבה שענב נקשרה לא־אחת בעקמימות גלויה לעין, וכפתורי חולצתו נרכסו לא פעם בחוסר התאמה. שמשון, השרמנטי למהדרין, עמד על התופעה הזו, ולפיכך נהג לקנות לאביו חליפת בגדים לקראת כל אירוע הממשמש ובא, ואף טרח לבוא ולהלבישו במו ידיו, שמא יופיע האב באירוע שלא "כיאה למשפחת צור".

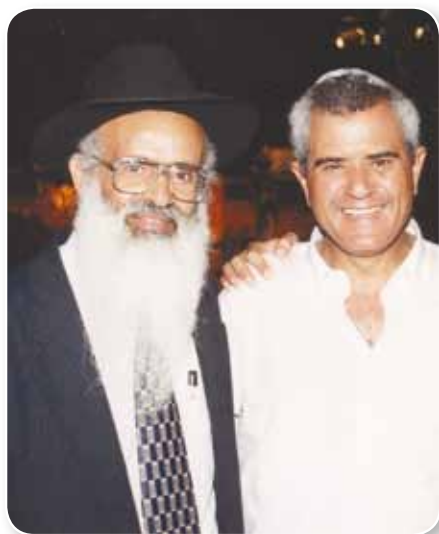
השאיפה לאחד את בני משפחתו ולקשור אותם להוריו הניעה את שמשון להנהיג מסורת רבת־שנים: לפקוד את ביתם בכפר גבירול מדי שבת ובכל חג. לתשומת־לב דומה זכתה חנה, אמה של שולה, שחתנה נהג בה כפי שנהג באמו.

שמשון עם אָחיו. מימין: אשר, שמשון ואבשלום

שמשון ואמו

שמשון עם אחיו שלמה

"תראי, הבית מלא אור", נהג לומר לה תוך שהוא מרעיף על ראשה נשיקות איך-ספור, או לחלופין נושק לידה בתוספת הצהרה חגיגית:

"את האמא של כולנו!"

חז"ל הורו לנו: "שלושה ימים לבכי (על הנפטר)", אבל סבתא חנה בכתה על חתנה שנה תמימה.

הכבוד שרחש שמשון להוריו היה גם מנת חלקו של אחיו הבכור שלמה, בו נהג שמשון על-פי הכלל היהודי: "אחיך הבכור כאביך". יונה, אשת שלמה, מעידה כי בעלה זכה מאחיו הצעיר "לכבוד מלכים". ואכן, שמשון

הקפיד לשמור על קשר הדוק עם אחיו. על-אף שהוא העתיק את מקום מגוריו לצפון הרחוק, המפגשים היו תדירים, ומכיוון שמשפחת האח הקפידה על אורח חיים דתי במיוחד, שמשון ביקש מבני משפחתו להתאים את עצמם אליהם, שלא ייפגעו חלילה.

שמשון ואמא של שולה – סבתא חנה, האמא של כולנו

אבא גנוב

גיא ודנה באו לאוויר העולם בימים שבהם שמשון היה טרוד בעסקיו "מצאת החמה עד צאת הנשמה", וליווה אך במעט את תהליך גידולם של ילדיו הראשונים. עיקר העול הוטל על שולה.

זיכרונותיה של דנה מהילדות לא רבים, אולם זכורה לה תקופה ובה בילו עם אביהם בשבתות בפעילויות אקסטרים ששבו את דמיונו. "אבא אהב את הים. הוא קנה סירת מנוע עם כל הציוד הנלווה, ויחד אתו שטנו אל לב ים, משאירים מאחורינו רצועת חוף בקושי נראית לעין. הודות לאהבתו לטבע בילינו שעות גם בטיולי ג'יפים, בעיקר בשדות של כפר גבירול ובשדות רחובות".

החסך המצטבר בחוויה המיוחדת בחייהם של הורים בא על תיקונו עם הולדת הבן מור, ובהמשך – עם הולדת הבת עידן. בת הזקונים הוציאה שדים ילדותיים סמויים מעמקי נשמתו של שמשון. בטרם מלאו לעוללה שבוע ימים החליט האב

המאושר לבדוק את כישוריה הספורטיביים ואת אומץ לבה: הוא הטיס אותה בסקייטבורד (גלגֶשֶׁת) ברחבי הדירה, ואף שיתף בחוויה את אחיה הבוגרים גיא ומור. אין צורך לתאר מה עבר על שולה, שהתבוננה מן הצד על המחזה כמי שקפאה שד.

שמשון עם מור בן השלוש

גיא בן ארבע

עידן בת שלושה ימים על הסקיטבורד

שמשון ודנה בת ארבע

ובאשר לעידן – לעולם לא נדע מה עבר בראשה נוכח המחוזה ההרפתקנית של האב הצוהל. היא איננה זוכרת... ומכל מקום, למחות – היא לא מחתה. ובעת שמלאה לה שנה, והיא החלה להדס ברחבי הדירה, פוסעת ונופלת חליפות, נהג האב הגנוב לרדוף אחריה חמוש במצלמת וידאו. כשהקטנטנה מעדה, נפלה ופרצה בבכי, הוא הפציר בה לחייך, ואם חיוכיה לא השביעו את רצונו, ניסה לעורר את צחוקה עם פרצופים משונים שעשה מאחורי המצלמה.

עד כיתה י"ב למדה עידן במגמת תיאטרון. שמשון נכח בכל הצגה שבה השתתפה, ובתום המופע הוא התייצב מאחורי הקלעים וזר פרחים בידו. כחלק מעבודה לבחינת הבגרות שיחקה עידן בתפקיד של כלה חרדית, שמתאבדת בסוף ההצגה. שמשון לא הכיר את העלילה, ובוודאי לא ציפה לסיום כה טראגי של המחזה, וכשעידן "איבדה עצמה לדעת", הוא פרץ בבכי. בין האירועים שנבצר ממנו לחוות בימי ילדותם של גיא ודנה, האבא הגאה יצא לטיולים השנתיים של בתו הצעירה. בזיכרונה של עידן נצרבה דמותו של אביה כשהצטרף כהורה-מלווה לטיול בן יומיים:

אבא המחויט יצא מהחליפה, השתחרר מהעניבה, התלבש ספורטיבי, וחזר לילדותו כאשר התגלה כאבא הכי מגניב שהצטרף לטיול. בלילה עטה תחפושת, והחל לשגע אותנו בדפיקות על חלונות החדרים שבהם לנו.

קשר מיוחד נרקם בין שמשון לבין חברותיה המתבגרות של עידן. הוא לא נהג כמו ההורה המצוי, שהמפגש החטוף עם בנות הדור הצעיר מסתכם מצדו ב"שלוש שלום" וב"מה נשמע?" ולאחר מילות נימוסים קצרות מנתק מגע ומתפנה לעיסוקיו. האב הסקרן ישב בחברת העלמות הצעירות, הסתודד עמן, ייעץ להן, והן מצדן נפתחו אליו והרגישו כמו בבית.

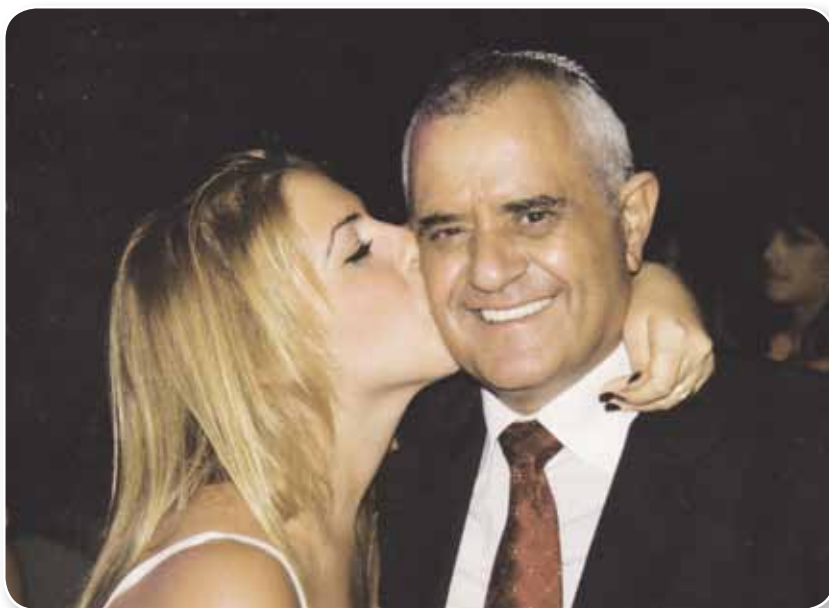
"מתי אני משנה לכן את שם המשפחה לצור?" נהג להתבדח אתן, אך היה יותר מקורטוב של אמת בדבריו: חברותיה של עידן ראו בו מעין אבא שני, מה שמוצא את ביטוייו בדברי ההספד שכתבה לי פרג'ון:

הכרתי אותך כאבא של עידן, אבל בסופו של דבר הפכת להיות כמו אבא שני של כל החברות שלנו. תמיד לקחת חלק בשיבות שלנו, בארוחות המשותפות, ייעצת לנו בבית־הספר ומאוחר יותר גם בצבא, ואפילו נתת את דעתך על הבגדים...

וכדבריה של לי פרג'ון, שמשון אכן התנהג "כמו אבא שני" לחברותיה הקרובות של עידן. ולראיה, כאשר בתו נסעה עם מיכל בת־דודתה לטיול בתאילנד שמשון הציג לטל, אחת מחברותיה של עידן שהתקשתה במימון הטיול, לממן לה את כרטיס הטיסה. אך "הבת המאומצת" סירבה, חרף ההפצרות החוזרות ונשנות של "אביה השני".

בהומור החד שלו המציא שמשון שמות חיבה לבנות, ומיד שכח את שמה האמיתי של החברה. לטל צימרמן, שהופיעה יום אחד בביתם לבושה במכנסיים צבאיים, הוא הדביק את הכינוי "קומנדו". כינוי זה כה השתרש בפיו עד שזכה גם לקיצור: "קומי", וטל הייתה מגיבה בצחוק מתגלגל.

דבריה הנוגעים ללב של חן מכלוף משקפים את עבותות האהבה שקשרו את שמשון לחברותיה הצעירות של עידן:

שמשון עם טל צימרמן, שזכתה לכינוי: קומי

...אדם עם לב זהב, אדם מלא נתינה, מלא אור, תמיד מחייך, תמיד מצחיק, תמיד שמח לארח בביתך. ... תודה על היכרות עם אדם כל־כך מיוחד כמוך, תודה על רגעים יפים ותודה גדולה על כך שתמיד דאגת, התעניינת וייעצת לי, על כך שהיית כתף רכה להניח עליה את הראש כשקצת עצוב ולא־נעים.

ליחס קרוב וחם זכו גם הבנים שחיזרו אחרי עידן. כאשר ראה את בתו עצובה ומסוגרת הוא לא היסס להתקשר אל אחד מחבריה ולהזעיק אותו: "בוא עכשיו, עידן רוצה לדבר אתך".

וכשאהב משהו, זו הייתה אהבה שאין לה תחליף, אהבה – עד הסוף. כך היה עם אלירן, חבר אחר של עידן, שטרח ללכת ולהתפלל בבית־הכנסת עם שמשון. "כשנפרדנו", מספרת עידן, "הוא לא היה מוכן לקבל אף מחזר חדש".

וכשגדלה הילדה, והיא בשנות העשרה לחייה, החליט האב הדעתן שבתו תהיה פרקליטה. בימים ההם כיהן שמשון כנציג המעבידים בבית־הדין לעבודה, והמפגש עם עולם המשפט נתן בו את אותותיו.

"את תצליחי, יש לך כושר דיבור", ניסה לשכנעה, אבל עידן נמשכה לחיי יצירה ושללה מכל וכל את העתיד שייעד לה אביה.

אך לא איש כשמשון יאמר נואש. הוא לקח אותה לבית־הדין לעבודה, משוכנע שילדתו תוקסם מההתנצחות המילולית בין עורכי־הדין לבושי השחורים, ומהכרעות הדין של השופטים חמורי הסבר. אך לדאבון לבו עידן ממש סבלה מ"הבילוי המרתק" שנכפה עליה, ובמהלך הדיונים המשמימים היא בקושי הצליחה להחזיק את עיניה פקוחות.

שמשון אהב להפתיע. באחד הימים בישר לבתו הצעירה שהוא נוסע עם שולה לטורקיה.

"הוא רכש ארבעה כרטיסים, להורים, לי ולבת־דודתי מיכל, וביקש ממני להסיע אותו ואת אמא לשדה־התעופה", מספרת עידן. המזוודות נארזו מראש, קדחת הנסיעה הייתה בעיצומה, ורק בשדה התעופה עידן הופתעה לשמוע, שהיא ומיכל, בת הדודה שותפת הסוד, עולות עם ההורים לטיסה – הפתעה לעידן ערב גיוסה לצה"ל.

מתנת השחרור של עידן מצה"ל הייתה מפתיעה ויצירתית לא־פחות: יום אחד היא התבקשה לצאת מהבית, ומה גדולה הייתה הפתעתה למראה פז'ו 206 הממתינה לה בחניה.

עידן, שמשון ומיכל בטיול לטורקיה לפני הגיוס

שנים רבות קודם לכן עברה דנה חוויה דומה. עם שחרורה מצה"ל היא ביקשה לקנות לעצמה רכב מכספי המענק שקיבלה מהצבא. האב הדואג לא הסכים לקנות לה רכב ש"לא כיאה למשפחת צור", וביקש ממנה להתאזר בסבלנות. לאחר כמה ימים הגיעה דנה הביתה, וראתה בחניה "דייהטסו שרייד" חדשה. משנכנסה פנימה ראתה את אביה, צרור מפתחות בידו וחיוך ענק על פניו. "הרכב הזה שלך!" הכריז בגאווה. כל בני המשפחה הצטופפו במכונית הקטנה ונסעו לביתו של עופר, בעלה לעתיד של דנה, להתגאות במתנה המפתיעה.

עוטף בחום ובאהבה

שני צדדים שונים היו לאבא שמשון: מצד אחד עקשן, תקיף ושתלטן, ומצד שני חם, רך ומחציץ רגשות.

שנים רבות נהג שמשון ביוצאות-חלציו כאילו לא נגמלו מחלב-אם. כך למשל גילה מעורבות פעילה, שלא לומר מוגזמת, במלתחה של בנותיו הבוגרות. בביקוריו בחו"ל הוא לא היסס לקנות להן הלבשה תחתונה, לאחר שהתעניין במידה שלהן, כמובן.

היחס המפנק לילדותיו לא השתנה גם כשגדלו והיו לנשים. אל דנה, שנישאה והביאה שלושה ילדים לאוויר העולם, הוא התייחס כאל תינוקת, מחבק ומנשק אותה כמו הייתה בת שלוש:

"דנה, עוד לא נתת לי נשיקה היום!"

ובימי הריונה העז האב הגאה להפשיל קמעה את חולצתה ולנשק את בטנה התופחת. חבריו מוטי ועמוס הרימו גבה נוכח גילויי הרגשנות המופלגת והמפנקת, והזכירו לו, שמא שכח, שדנה נשואה זה מכבר. אבל שמשון הסביר להם בניחותא:

"מה זאת אומרת? לפני הכל היא בתי!"

מחבק ומנשק את בתו דנה, כמו הייתה בת שלוש

שמשון עם הכלה יעל, אשת הבן גיא

זו הייתה דרכו: לא להפנים רגשות, לגלות אותם ללא כל בושה, לאהוב עד הסוף! ולראיה, כשם שנהג בדנה בתו כך גם נהג ביעל כלתו, אשת גיא, שהייתה לו כבת לכל דבר ועניין.

"...כשהייתי בהריון ביקשתי לדעת כל פרט ... וגם לא שכחת לנשק את לחיי ואת בטני בכל פעם שנכנסתי לביתך", כתבה יעל בדברי ההספד על חמיה.

יעל גדלה והתחנכה בבית דתי למהדרין, ומחוות גופניות חמימות של מכריה, ושמשון ביניהם, הביכו אותה. הכלה הצעירה לא מחתה, אך התקוממה בלבה פנימה על היחס האבהי חסר-המעצורים ששמשון

הרעיף עליה. עוד בטרם התייתמה יעל מהוריה הוא התעקש שאת השבתות יעשו היא וגיא בביתו, ורצונו לא היה נתון לפשרה. קסם לו שיעל הדתייה, האמונה על ההכנות המדוקדקות לקראת השבת, תבלה במחיצתו, והוא התעלם לחלוטין מהמחויבות שלה גם כלפי הוריה.

"רק לאחר מותו הבנתי את המקום האמיתי והחם שממנו בא היחס העוטף באהבה והשופע חיבוקים ונשיקות", מסבירה יעל, ואינה מהססת להוסיף, "כיום אני חשה בחסרונו כמו בחסרונו של הוריי האהובים".

שמשון הביע חום ואהבה גם כלפי האחיינים של רעייתו שולה, מהקטן ועד לגדול שבהם. האחין רונן הדר הגיע לחופשה בארץ משהות ארוכה בדנמרק יחד עם חמישה מחבריו הדנים. באותם ימים החלה מתקפת טילים על העיר חיפה, מקום מגוריהם של הוריו. שמשון הציע לארח את האחין ואת חמשת חבריו בבית משפחת צור עד יעבור זעם, וכך היה. השישה שהו בבית המשפחה במשך שבוע ימים בתנאים של פנסיון מלא ומפנק, שכלל ארוחות ושירותי כביסה לכל החברים. אחין נוסף שנהנה מחיזוריו של שמשון הוא ניר רואי, אשר בילה הרבה בבית משפחת צור בימי ילדותו. ביום בהיר אחד הילד הקטן בן ה-5 קיבל ערכת שתילה

ובה שתיל קטן. שמשון ערך אתו את טקס השתילה בגינה על־פי כל הכללים. למחרת התקשר הדוד לילד הקטן ואמר לו:

”בוא ותראה מה צמח לנו בגינה!”

הילד הגיע במהירות אל בית צור, רץ אל הגינה, ולתדהמתו – אבטיח גדול צומח במקום שבו שתלו השניים את השתיל הקטן... הילד שאג משמחה. שמשון התגאה מאוד בכל האחיינים שלמדו באוניברסיטה והתקדמו לתפקידי מפתח, ונפשו יצאה אל בני המשפחה שהתגייסו לצה”ל ושירתו כחיילים קרביים. האחיינים השיבו לו אהבה בימים הקשים של מחלתו. דקלה אוזנה ילדה את בנה השני שלושה חודשים לפני מותו של שמשון, ובחרה בו לשמש כסנדק לבנה הקטן. שמשון התרגש עד דמעות מהמעמד ומהכבוד שנפל בחלקו.

מימין: שולה, שמשון, דקלה, ליאון ועוזי

אפקט פיגמליון

עידן חשה לא־אחת שהיא מסתחררת לתוך ”אפקט פיגמליון” בשל יחסו החם והמפרגן עד אי־קץ של אביה. התופעה, שמשמעותה: נבואה המגשימה את עצמה, נקראת כך על־שם דמות אגדית מהמיתולוגיה היוונית, פֶּסֶל שהתאהב ביציר כפיו – פסל יפהפה משונה בדמותה של אפרודיטה, אלת האהבה והיופי. משאלתו של

עידן, חיילת בלשכת הרמטכ"ל

פיגמליון כי דמות הפסל שיצר תהיה לו לאישה - נענתה, אפרודיטה הכניסה בה רוח חיים ופיגמליון נשא אותה לאישה. ובמשפחת צור - מחמאותיו הבלתי-פוסקות של האב עוררו בבתו הצעירה מחשבות ותחושות המעצימות את ערכה, יותר משהעריכה את עצמה. עידן שירתה בלשכת הרמטכ"ל גבי אשכנזי, ושמשון הגאה נהנה להשתבח בה בפני כל: "בתי משרתת בלשכת הרמטכ"ל".

"היה לו הכשרון להחדיר בנו את התחושה שאנחנו הכי-הכי בכל דבר ועניין", מספרות בנותיו. את דנה, שרק החלה לעבוד כמנהלת בבנק, הוא "הקפיץ"

לדרגת מנהלת סניף בנק. דנה מחתה, והזכירה לו שהיא רק מנהלת צעירה, אבל שמשון בשלו: "את תהיי! את תהיי!"

תכונתו זו, לפרגן לחבריו, להעצים את מעלותיהם ולהתגאות בהם, בלטה לעין כל. חבר בעל תואר דוקטור היה בפיו לפרופסור, ותת-אלוף קודם בפיו לאלוף. מוטי מגער, שכיהן כמזכ"ל תנועת המושבים ב"הפועל-המזרחי", זכה לתואר יושב-ראש דירקטוריון, ודומה שבתו עידן, ששירתה כאמור כפקידה בלשכת הרמטכ"ל, הצטיירה בעיניו כמנהלת הלשכה, אם לא כעוזרת הרמטכ"ל.

מנהגו של שמשון לפרגן לאחרים על הצלחותיהם, ובעיקר לאלה הנמנים על עדת בני-תימן, עולה בבהירות מדבריו של משה טרי, שדרך חייו דומה לזו של שמשון. טרי גדל בקריית עקרון, ומשם, בעקשנות ובהתמדה, עלה לגדולות. הוא שימש בשורה ארוכה של תפקידים כלכליים בכירים במשק הישראלי, וביניהם: כלכלן ראשי בבנק דיסקונט, מנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשייה והמסחר, מנכ"ל רשות הדואר ויושב-ראש הרשות לגירות ערך. השניים הכירו בשנות ה-80 במהלך פעילות פוליטית משותפת בסניף הליכוד של רחובות, כאשר שמשון היה שותף פעיל במהפך שהתחולל בסניף המקומי. בתמיכתו הבלתי-מסויגת נבחר טרי ליושב-ראש הסניף, והוא משרטט קווים לדמותו המפרגנת של שמשון, המוגדרת בפיו "נדירה במחוזותינו":

שמשון, דנה ומשה טרי

שמשון היה גדול המפרגנים להצלחותי לאורך כל הדרך, הוא תמיד הפגין את אהדתו אליי והתגאה בכך שאחד מבני העדה מצליח במקום שבו ההצלחה איננה מובנת מאליה. בניגוד לרבים אחרים, הפרגון שלו היה חף מאינטרסים אישיים, הוא לא ביקש לעצמו טובות הנאה מעמדות הכוח שהיו לי, הוא ראה בי ובשכמותי פורצי דרך, ועל כך הייתה גאוותו.

הדואג לדורות – מחנך!

ערך ראשון במעלה ייחס שמשון לחינוך ילדיו, ואין זו מליצה בבחינת "אחרי מות, קדושים, אמור". האב הדעתן ועתיר ניסיון החיים לא עייף לרגע מלהטיף מוסר לבניו ולבנותיו – בצעירותם, ולפי הצורך גם בבגרותם, בין אם בדברי נועם ובין אם במילים נוקבות. את הקפדתו היתרה על עמידה בלוח-זמנים זוכרים הילדים היטב: בבוקר הוא נהג לשאוג מלמטה, מחדר האוכל, לעבר חדרי השינה של ילדיו, קורא בשמות המאחרים ומאיץ בהם לקראת היציאה לבית-הספר. "מעולם לא עייף מלשנן לנו כי בבוקר חייבים לאכול, על-מנת להיות ערניים ולא לנמנם בכיתה", מספרת דנה, ועידן מוסיפה:

מור ואני היינו יורדים לחוצים וטרוטי עיניים לפינת האוכל ב־07:30 בדיוק – לא דקה פחות – וחוטפים משהו לנשנש לפני היציאה, שמא יהיה באטרף... כשיצאנו עם אבא לבית־הספר, מעולם לא איחרנו, הוא לא אהב את עצלות הבוקר שלנו.

שמשון נאה דָּרֵשׁ ונאה קָיִים. הוא נהג להתעורר מוקדם, להתרחץ, להתגלח, ולפתוח את היום בסערה.

כיליד שנות ה־50 היה באישיותו יותר מקורטוב של שמרנות. כאשר עידן התהדרה בשמלה מיוחדת לכבוד חתונתה של מיכלי בת־הדוד, נחרד שמשון למראה המחשוף שגילה טפחיים מגבה של בתו, והורה לה ללכת ולהחליף את השמלה: "את לא הולכת ככה!" רטן בקוצר־רוח.

אך העקשנות עוברת בירושה. עידן נותרה בשלה, ורק לאחר שסחטה אנקות התפעלות מבאי האירוע, התרצה האב השמרן ונעשה מדושן עונג.

קעקועים עירערו את שלווה רוחו. באחד הבקרים הוא ניגש למיטתו של מור, שביקש השכמה מוקדמת, והנה להפתעתו, הלא־נעימה כלל, הבחין בקעקועים משונים המעטרים את גופו הערום של בנו.

"מה זה? מה ציירת? אין דפים לצייר? מדוע על הגוף?"

מור התעורר בבהלה, מנסה להסתיר – ללא הצלחה יתרה – את יצירות הפאר שפיארו את גופו.

עידן, דנה, גיא ומור

גם אחד מבני־זוגה של עידן נאלץ לעמוד במבחן הביקורת השמרנית של שמשון: קעקוע שהתנוסס לאורך זרוע יד ימינו זיכה אותו בחותמת הרשמית: "נפסל!" זו הייתה תכונה דומיננטית אצל שמשון: להתאהב או לפסול במבט ראשון. פעמים רבות צדק באבחנותיו האינטואיטיביות, אך לעתים שגה, ומעת ששגה, לא התבייש לשנות את יחסו אל ה"נפסל" מקצה אל קצה ולאמצו ללבו. שמשון גילה מעורבות פעילה בקשרים הרומנטיים של בנותיו. כך למשל, כאשר שם לב למריבות תכופות בין עידן ובין אחד מחבריה, לא היסס להיכנס כמגשר ביניהם:

"במקום לריב, שבו ותדברו!"

דאגתו לעתיד הזוגיות של ילדיו הביאה אותו לא־פעם לנשיאת הרצאות חוצבות להבות בפניהם, ובהן הביע את דעתו הנחרצת בעניין. שמשון לא יחס חשיבות למוצאם העדתי או למצבם הכלכלי של בני־הזוג, וקיבל בהבנה חסרונות שהם בטבע האדם.

שמשון חינך את ילדיו לעבודה קשה. "מאן שאג'י לאגי" - "מי שמתאמץ ומשקיע - מצליח!" נהג לצטט באוזני הילדים את המשפט שאמו שָׁנְתָה באוזניו השכם והערב. בדרך חייו רבת־המכשולים הוא לא קיבל הנחות מאיש ואת הכל השיג בעבודה קשה - את הערך הזה הנחיל לילדיו. כשדנה התלוננה בפניו על קשיים בעבודתה בבנק, וגילתה לו כי היא שוקלת לעזוב, הוא הרגיע אותה: "את ואני דומים, לשנינו הדברים לא באים בקלות, עלינו להתאמץ בשביל להצליח, אך אל תדאגי, בסוף תצליחי!"

אבא , מילדות לימדת אותי משפט שאמך היתה אומרת לך, ואעביר אותו גם לילדיי , משפט בתימנית "מן שאגי לאגי" - מי שמתאמץ - מצליח!!! כזה היית, האמנת בעבודה קשה , רק ככה מגיעים להישגים! אין קיצורי דרך! והכל אך ורק בדרך הישר - שלא נעז לסטות ימינה ושמאלה! כך הצלחת בחיך - בנית הכל בשתי ידיים, היית הגאווה של כולנו, של שכונת גבירול מולדתך. ידך היתה בכל - קבלן גדול, מבוני הארץ, (עיקר אהבתך), שופט בבית דין לעבודה , מודיע נפגעים בצה"ל (תפקיד שדורש תעצומות נפש אדירות!!), איש ציבור, פוליטיקאי, חבר מועצת עיריית רחובות ועוד תארים רבים! אבל כל התארים האלו לא גרמו לך לשכוח מאין באת!

שמשון היה הכוח המניע של כל בני המשפחה. הוא עודד, וחיזק, וממנו שאבו כולם את הכוח להאמין שהכל אפשרי ושאין ממה לפחד! בחופש הגדול שלח שמשון את עידן בת ה-10 לסייע לגנת שהפעילה פעוטון בשכונה, ואת שכר עבודתה - 50 ש"ח ליום עבודה - שילם הוא. "אבא חשש שמא אשחית את זמני בבטלה, וכך חינך אותי שבשביל כסף צריך לעבוד", מסבירה עידן. שמשון לא השתכר מכוח השררה והממון. "הוא חינך אותנו להיות אנשים פשוטים", מספר מור, "לעולם לא להתרברב, ולדבר עם כל אדם בגובה העיניים".

מי גנב את הבת שלי?

דרכו של עופר, בעלה של דנה, אל לבו של שמשון, לא הייתה סוגה במושגים. היו אלה שנות ה-90, ובמשפחות מסורתיות לא נחפז המחזר לפלוש לבית אהובתו. החברות נרקמה מחוץ לבית. וכך, רק משהבשיל הקשר, והשניים החליטו לבוא בברית הנישואין, אזר עופר אומץ ונכנס מעדנות לבית משפחת צור.

דנה ועופר ביום כלולותיהם, עם שמשון

שמשון עם עופר

"ניגשתי לשמשון ולחצתי את ידו, והוא נעץ בי מבט שלעולם לא אשכח", מספר עופר, ואף מפרש את הרמז שבמבט: "אתה נכנס לביתי, אין בעיה, רק היזהר לנפשך!"

נדמה היה לעופר שיש במבטו של האב יותר חשדהו מאשר בפגיהו. "הוא נתן לי את התחושה שאני לוקח לו מן הבשר החי".

אבל שמשון לא הסתפק רק במבט אזהרה. הוא אינו מוכן לקנות חתול בשק. ועל־כן, האיש השולט בכל המאורעות החשובים בחייו ניצל את קשריו החברתיים בקריית עקרון, מקום מגוריו של עופר, אסף עליו מודיעין, ולא נחה

דעתו עד שלא חקר לעומק את עץ השורשים של משפחת החתן המיועד.

שמשון, עופר והילדים. אני גאה בכ שאתה חתן שלי!

"שמשון בדק לפרטי פרטים כל מה שזז סביבי", מספר עופר, שבזמן המעשה לא ידע דבר וחצי-דבר על המרחשת שרחשה סביבו. רק עם השנים למד להכיר את חותנו ולעמוד על חרדותיו לשלום בתו "הפעוטה", שמא תיפול שערה משערות ראשה ארצה. וזאת לדעת, דנה הייתה הילדה הטובה של אבא, חרוצה, שקדנית, והנה פולש לביתו זר ו"שודד" את בבת-עינו ממנו.

אבל סוף טוב הכל טוב: המודיעין שסיפקו ה"מרגלים" היה מרגיע, החתן נמצא ראוי, משפחתו מקור לגאווה, ושמשון נשם לרווחה. יתר-על-כן, חיש מהר עמד שמשון על טיבו של חתנו כבעל תומך ואב מסור, והעניק לו את תעודת הכניסה הרשמית למשפחת צור:

"אני גאה בכ שאתה חתן שלי!"

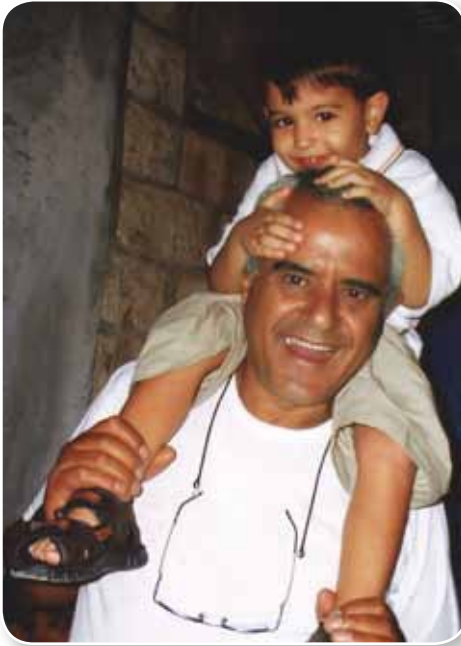
סבא שלנו הוא הכי הכי!

כסבים וסבתות רבים, שנכדיהם מחדשים את נעוריהם כקדם, זכה גם שמשון ליהנות מחוויית הגידול של העוללים, פרי צאצאיו. בשנותיו האחרונות, והוא פנוי מעסקיו ועיתותיו בידיו, הקדיש לנכדיו את כל מה שנבצר ממנו להקדיש לילדיו כאשר היו רכים בשנים.

הצמה הקצוצה של לירון מתחת לחוטמו של סבא שמשון

"סיפרתי את בני הקטן לירון", נזכרת דנה, "והוא נטל את הצמה הקצוצה ותחב אותה מתחת לחוטמו כשפם". שמשון המוטרף מאהבה לא היסס לכרוע על ארבע, להידמות לסוס ולהרכיב על גבו את נכדיו הצוהלים משמחה, בעוד הוא, הסב המגודל, צוהל כסוס קרבות השש' אלי קרב. גם תופעת יובל המבולבל לא פסחה עליו: הוא לא היסס לעטוף את ראשו בפריטי לבוש כתחתונים או

שמשון עם אביב

גרביים כדי לזכות בתשומת־לבם המשוועשעת של נכדיו. ובבואו לבקר את הזאטוטים נהג לענווד סוכרייה על אוזנו, עד שאלה הבחינו בה והתנפלו עליו כמוצאי שלל רב.

עם הנכד אביב, בנם של יעל וגיא, נרקם קשר מיוחד שאינו ניתן לפענוח. האם משום שזיכה את שמשון לראשונה בתפקיד הסנדק? לאלוהים פתרונים. אביב, ילד מסוגר, חמור־סבר, שאינו מפזר חיוכים ואינו נפתח בקלות לעולם הסובב אותו, סירב בעקשנות לקבל שירותי שמרטפות מאיש זולת סבו שמשון ואמו יעל. אפילו שולה, הסבתא המסורה והמשקיענית, הייתה מחוץ לתחום. שמשון המס את לבו של

הנכד המופנם. אביב נהג להתקשר לסבו, איש סודו, ולשתף אותו בכל חוויותיו ובכל מה שהעיק עליו, ושמשון מצדו הביא את ההורים הממודרים בסוד הדברים החשובים ששמע מפי הילד המופנם. לעתים לא היסס אביב להתקשר לסבו האהוב ולהתלונן על אמו יעל: "היא מציקה לי".

ומה עושה רשיון הנהיגה של שמשון מתחת לכרית במיטתו של אביב? ובכן, בעת שמלאו לאביב עשרה אביבים בקירוב, שנה לפני פטירתו של שמשון, הוא הבחין ברשיון הנהיגה הישן של סבו האהוב מונח בקרן־זווית בבית משפחת צור. הרעיון לנַפֵּס לעצמו את התעודה, שתמונתו של שמשון מתחייכת בה, קסם לאביב, ולאחר שנענה בחיוב הוא טמן אותה מתחת לכרית שבמיטתו – שם היא מונחת עד עצם היום הזה.

כשנה ומחצית השנה לאחר מות שמשון, באחד מימי ב' בשבוע, ימים ספורים לפני ט"ו בשבט, ואביב כבר בן 13 שנה, סח הנער לאמו:

"הבוקר הייתי צריך להיות בחופש מבית־הספר, כי סבא היה לוקח אותי לנטוע שתילים".

לירון ושמשון גרדדוני

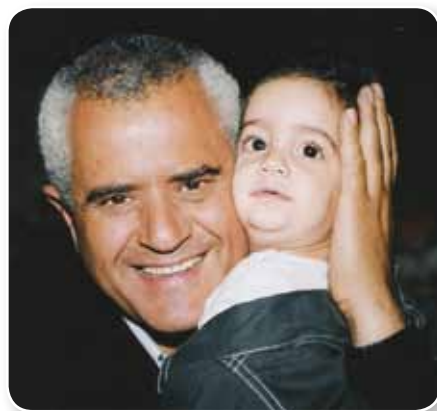
באירוע הזה - טקס נטיעות בעיר רחובות, השתתף הסבא מדי שנה, יחד עם נכדו. הנכד לירון וסבא שמשון המציאו מונחים משלהם לכל סוג של מסאז' שעשו זה לזה: עיסוי עם הציפורניים קיבל את הכינוי "גרדדוני", החלקת הציפורניים על הגוף כמגרפה - "מגרפוני", ועיסוי של צביטות - "קבססוני" (קבֶּסָה בתימנית = צביטה). העיסויים היו למורשת שמשון: "עד היום ילדיי מבקשים ממני לא-מעט 'מגרפוני' או 'קבססוני'", מספרת דנה.

שמשון עם לירון, אביב ועדי

שמשון עם קורן בת שלושה ימים

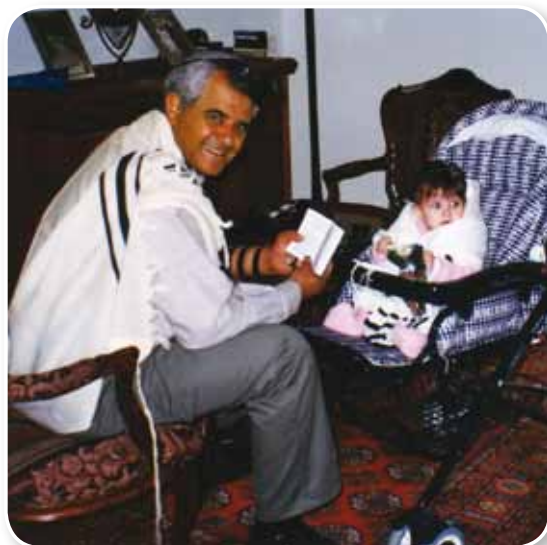

שמשון עם עדי

במשך חודשים אחדים התגוררו דנה, עופר, וילדיהם עדי ולירון בביתם של שולה ושמשון. הסב החרוץ נהג להשכים קום, אץ למכולת לקנות לחמניות טריות, וכשהזאטוטים ירדו לחדר־האוכל קיבלו את הכריכים מלאים בכל טוב ועטופים כיאה וכנאה למשפחת צור.

קורל בבת המצווה

קורל מכורבלת בטלית שבה התעטף
שמשון לתפילת שחרית

לאחר מות שמשון התעורר עדי בבוקר, ראה את שולה במטבח ואמר לה: "חשבתי שאת סבא, וציפיתי לראות את הלחמניות החמות שהוא היה מביא לנו".

במסירות ובשקדנות התגייס שמשון למלאכת השמרטפות של קורל, נכדתו הראשונה. שלוש פעמים בשבוע התייצב בשעה 06:00 בבוקר בביתם של יעל וגיא שיצאו ליום עבודתם, נטל את הזאטוטה לביתו, והתפלל "שחרית" בעודה מכורבלת בטלית שבה התעטף. בשעה 08:00 הניח את קורל על ראשה של שולה, שהתאמצה "לגנוב" עוד כמה רגעים של נמנום-בוקר, ויצא ליום עבודתו. ובחו"ל פקד את חנויות ההלבשה לפעוטות, הוריד מהמדפים מכל הבא ליד, ובשובו הביתה הניח את השלל על שולחן האוכל, ועיניו מתנוצצות למראה יקיריו המופתעים.

הנכדה נועה, אחותה של קורל, לקתה בשנתה הראשונה בעיכוב התפתחותי. העוללה לא הגיבה לסובבים אותה, ורק שמשון הצליח להוציא אותה מהבועה שבה הייתה כלואה. למראהו התנועעה הזאטוטה כמו הפיח בה רוח חיים.

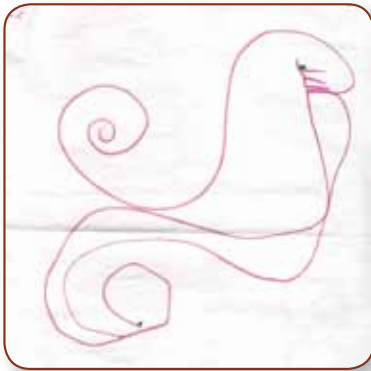
לאחר פטירתו של שמשון ערכה המשפחה מפגש, לציין את יום-הולדתו ה-60.

שמשון עם עמית

שמשון עם נועה

הנכד עמית צייר לכבוד המאורע מבוך, המתאר את הדרך הארוכה והמפותלת שעל שמשון לעשות בדרכו מארץ־ישראל לגן־עדן. בני המשפחה דמעו למראה המחווה היצירתית, והנכד גער בהם: "מה אתם בוכים? סבא בגן־עדן!"

ציור של עמית:
מבוך המתאר את הדרך הארוכה של סבא לגן עדן

יקיר חטיבת "גבעתי"

מור התגייס ל"גבעתי", ושמשון היה למאושר באבות. "ככל שהתקדמתי במסלול, התגאה בי יותר ויותר", מספר החייל הקרבי. האב הגאה אהב להיות מעורב בפרטי פרטים הנוגעים לבנו הלוחם, והתעניין בסיפורי ההווי של החבר'ה, בתרגילים ובפעילות המבצעית. אך באלה לא היה די לשמשון הסקרן, והוא ביקש לשזוף את עיניו בבנו המגן על המולדת.

מור בטקס קבלת הכומתה

הזדמנות נאותה נקרתה לשמשון כאשר מור נעדר תקופה ארוכה מהבית עקב פעילות מבצעית באזור נווה דקלים שבגוש קטיף. הטלפון שלו היה מנותק, והגעגועים והחרדה של שמשון לא ידעו גבול. מה עושים? עולים על הרכב ונוסעים לחפש את מור.

שמשון לא ידע היכן מוצבת היחידה של בנו, וסיפח אליו את חברו יואל אלוני, שצבר לא מעט שעות נסיעה כשותף לניסיונותיו של האב ההרפתקן.

השניים הגיעו למעבר כיסופים - המעבר הראשון לפני גוש קטיף. שמשון תיחקר את חיילי המחסום, למד לדעת היכן מוצב גדוד "שקד" שבו משרת מור, והגיע אל מפקדת הגדוד. במפקדה הצליח לדלות פרטים על-אודות המקום המדויק של עמדת השמירה שבה מוצב מור, וללא ליווי צבאי הוא שם פעמיו לחזית הגזרה המבצעית שמול רצועת עזה.

בעמדה, פילבוקס עשוי מצינור בטון, שמרו ארבעה חיילים. משימתם הייתה לצפות על ציר המסתננים מח'אן יונס אל הציר הראשי של גוש קטיף. באותה העת ישן מור שנת ישרים לאחר משמרת לילה. החייל הצופה זיהה לפתע "מרצדס" אזרחית עולה לכיוון העמדה. למראה הרכב החריג המתקדם בתוך ענני אבק העיר התצפיתן את חבריו, ומור, בעודו משפשף את עיניו, הבחין באביו וביואל היוצאים מהרכב ומחייכים מאוזן לאוזן.

"התרגשתי מאוד", מספר מור, "זו הייתה הפעם הראשונה לאחר שנתיים של שירות קרבי, שאבא ראה מקרוב כיצד אני ישן והיכן אני אוכל".

השמועה על האב המסור, שהפתיע את בנו ואת חבריו בעמדה מבצעית על קו-הגבול, עשתה לה כנפיים, ולא-מעט מפקדים בכל הדרגות הגיעו לתצפית לעמוד מקרוב על הביקור יוצא-הדופן. אבל שמשון, כפי שרק הוא יודע, לא

יואל ושמשון עם מור וחבריו בעת ביקור במוצב

שמשון עם מור. ירקות, פירות וארגזי שתייה

הסתפק בביקור. לאחר ששככה ההמולה סביבו הוא החליט לנסוע ולהביא לחיילים "משהו לאכול". ואכן, לאחר שעה קלה חזר, ואתו מצרכים שעשרים הלוחמים יכלו רק לחלום עליהם: ארגזים של ירקות ופירות, ארגזי שתייה קלה, חבילות פיצוחים, וחפיסת סיגריות לכל חייל. "צה"ל היה

יכול להתבייש", מציין יואל אלוני, "מול האספקה שהרעיף שמשון על החיילים". מיום הגיוס של מור, שמשון תרם כסף רב לרכישת פריטים חיוניים לרווחת חיילי הפלוגה, גם כאלה שמחובת הצבא לספקם. מן המפורסמות היא הנוהג הרווח בקרב החיילים הלוחמים – "לשפֶּצַר", כלומר, לשפר על חשבונם את האביזרים הצבאיים שקיבלו עם הגיוס, בכאלה העשויים מחומר איכותי יותר. וכך תרם שמשון לשדרוג הציוד החל ברצועות לנשק, דרך תגי־יחידה רקומים,

ערב גיבוש עם יחידת "גבעתי" בבית משפחת צור

וכלה בכובעים, בדגלים, ואפילו בחלוקי מגבת חדשים. התרומות הוסיפו לגאוות היחידה, ואין צורך לומר שקרנו של מור עלתה מאוד בעיני חבריו. החיבור האמיץ של שמשון עם חיילי הפלוגה עודד את מור לערוך בביתו ערב גיבוש לחבריו הלוחמים. באותה עת זכה כל חייל, שהשלים שנתיים של שירות בפלוגה, לכינוי המתאר את אישיותו, וביום שחרורו נרקם הכינוי על דגל גדול, והצטרף לשמות החיילים האחרים ששירתו בגדוד "שקד" של חטיבת "גבעתי". באותו ערב גיבוש החליטו החברה להעניק לשמשון את הכינוי "שמשון צור הנדיב", ובכך הצטרף אבא של מור לרשימת הלוחמים של הפלוגה המסייעת, מחזור אוגוסט 2002.

לא הייתה זו הפעם הראשונה ששמשון תרם לצה"ל, אך הנסיבות של התרומה הקודמת היו שונות בתכלית שינוי.

בשנת 2002 התגייס גיא לצה"ל, ואת הטייונות עשה בבסיס התותחנים בשבטה שבנגב. בתום אחת מחופשות השבת היה על הטייון לשוב לבסיס, אך הבחור השובב והרומנטי החליט לבלות את ליל יום ראשון עם חברתו במלונית של הוועד למען החייל בבאר שבע. עוד באותו יום גילו שמשון ושולה שבנם הבכור לא הגיע לבסיס, ומיד נפתח בביתם חמ"ל – חדר מלחמה, שממנו הם עקבו בדריכות ובדאגה אחר החיפושים הנרחבים: הצבא שלח מתנדבים רבים, ואף הפעיל מסוקים. היו אלה השנים שלאחר החטיפה והרצח של החיילים אבי סספורטס ואליהו סעדון, התקשורת התריעה שוב ושוב על ניסיונות נוספים של ארגוני המחבלים לחטוף חיילים, והמתיחות הרקיעה שחקים.

אך סוף טוב הכל טוב: לאחר שתירגל, מבלי שידע, את מוכנות צה"ל בדרום הארץ, שב החייל הנעדר לבסיס חופשי ומאושר – אך באיחור של יום! שמשון, איש של החלטות מהירות ונוקבות, התקשר למפקדו של גיא והתעניין מהו העונש הצפוי לבנו.

"כנראה שבעה ימי מעצר", השיב המפקד.

"תוסיף לו עוד שבעה, ואני מתחייב לרכוש מועדונית ליחידה".

גיא נשפט לשבעה ימי מחבוש, ושמשון מילא את הבטחתו ורכש מועדונית מפנקת לרווחת החיילים.

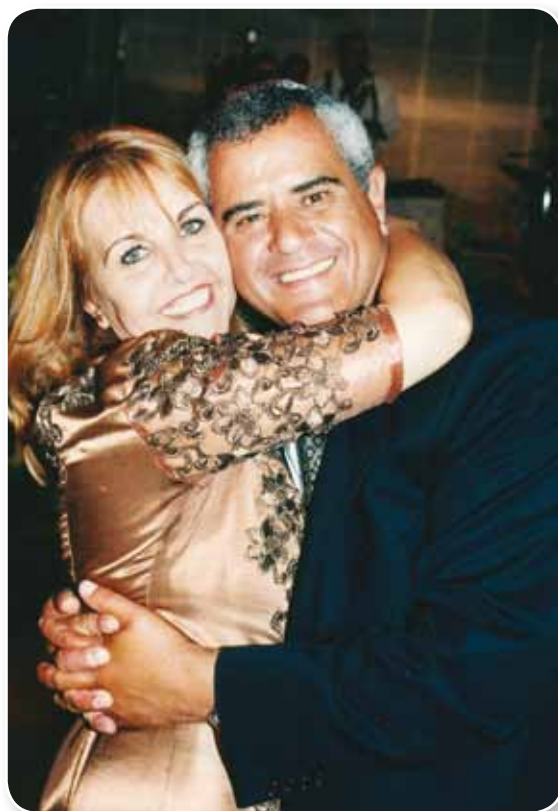
בשנת 2012, עשר שנים לאחר האירוע, שירת מור כחייל מילואים בצאלים. מה גדולה הייתה התרגשותו למראה השלט הקבוע על המועדונית של הבסיס: "מועדון תרומת הנדיב צור שמשון".

אהבה ראשונה... ואחרונה

אהבתם של שמשון ושולה הייתה האהבה הראשונה שידעו – וגם האחרונה. לא הייתה זולתה. זר לא יבין זאת. בימינו אנו, כאשר תוחלת החיים של האהבה נמדדת על-פי רוב בשנים ספורות, ושיני הזמן מכרסמות בזוגיות, אהבת בני-הזוג צור נבעה כמעין המתגבר.

שמשון היה ונשאר עד יום מותו רומנטיקן מושבע. התבוננותו על דרך האהבה והחיזורים של בני הדור הצעיר הולידה את מה שהיה אומר לילדיו ואנחה נשמעת בקולו:

”אתם לא יודעים מהי אהבת אמת!!!”

שמשון ושולה

שולה ושמשון במרחבי השדות והפרדסים

ימי בחרותו נצרבו בזיכרוננו כימים של טוהר ותום, ימים שבהם נהג לחזר אחר שולה בעודם משוטטים במרחבי השדות והפרדסים שבגבולות כפר גבירול. את יפעת הטבע, כמקום נשגב לחיזור ולאהבת דודים נוסח "שיר השירים", החליפה הראוותנות בת-ימינו: מכוניות, פאבים, דיסקוטקים, מסעדות יוקרה וקעקועים ססגוניים, שנועדו למשוך את תשומת-הלב של בן או בת הזוג.

מבלי משים פיתח שמשון תלות מוחלטת בנוכחותה היום-יומית של שולה לצדו. תלות זו עמדה לראשונה למבחן בשנות ה-40 לחייו, כאשר שולה נסעה עם אחיותיה לסין ונעדרה מהבית כשלושה שבועות. זו הייתה הפעם הראשונה שאהבת חייו עוזבת את הבית ונגזר עליו להתמודד עם מציאות שמעולם לא הורגל בה. אמנם סבתא חנה גויסה לטפל בילדים, אבל החלל שנפער בחיי שמשון הטריף אותו:

"הוא שיגע את אמא בטלפון למרות שלא חסר דבר", נזכרת דנה בחצי-חיוך, "כל הפצרותינו שישחרר לחץ לא הועילו".

הורתו ולידתו של הסיפור הבא במוחו הקודח של שמואל קרטה. באחד האביבים יצאו שמשון ושולה לנופש בטנריף שבספרד, בחברותא עם כמה זוגות חברים ובהם שמואל ולאה קרטה, עמוס ורחל לוי ועדינה ושמואל צברי. הזוגיות ההרמונית של בני-הזוג צור הוציאה את שמואל קרטה משלוותו, והוא, הידוע

בחוש הומור יצירתי במיוחד, החליט להעמיד את יחסי "רומיאו ויוליה" במבחן הקנאה ופנה אל שולה בשאלה מפתיעה:

"אם חלילה ייפול דבר־מה שבגללו שמשון ייכנס ל־50 שנה לבית־סוהר, האם תחכי לו?"

שולה השיבה מבלי להסס:

"נו באמת, 50 שנה? מי יכול לחכות תקופה ארוכה כל־כך?"

שמואל "הנדיב" החליט להקל את "תקופת המאסר" והפחית אותה ל־30 שנה. אבל גם אז נותרה שולה בשלה:

"מה אני יכולה לדעת מה יקרה בשלושים שנה?"

או אז הפתיע שמואל את רחל, אשתו של עמוס:

"וואת? האם תחכי לבעלך המרצה תקופת מאסר כה ארוכה?"

"אפילו מאה שנה אחכה לו", ענתה רחל ללא היסוס.

שמשון התפלץ! רחל תשמור אמונים לעמוס 100 שנה, ואילו אהבת־חיו מתלבטת?

שלושה ימים לא החליף מילה עם שולה.

"התחרטתי על התשובה", הודתה שולה לאחר מעשה, "לא ידעתי ששמשון ייקח ללב שיחה כה חסרת־משמעות".

קניות

שמשון היה קניון של ממש: מעת שנקלע לחנויות ולשווקים נתקף בבולמוס של קניות. הוא רכש פריטים שונים ומשונים בכמויות שסיטונאי לא היה מתבייש בהן. "שריטה" משעשעת זו עלתה כחוט השני בסיפורי חברים ובני משפחה. מוטי מגער כינה אותו "קניין". אם הזדקק למפת ניילון לשולחן השבת, הוא קנה גליל בקנה־מידה תעשייתי. קנייה בשקיות ניילון לא באה בחשבון: ירקות ופירות ייכנסו לביתו רק בארגזים. אם התעורר הצורך להגדיל בחמישה כיסאות אירוח את המלאי הקיים, שמשון יקנה חמישים - שלא יחסר! כאשר ביקש לקנות חולצה, והזבנית שאלה אותו לצבע המבוקש, השיב ללא היסוס:

"בכל הצבעים!"

כאשר נקלע לשוק עממי באלבניה, והחברים קנו באחד הדוכנים סכין למזכרת - שמשון רכש את כל תצוגת הסכינים של הסוחרת המופתעת. לעתים נשזר בעצם מעשה הקנייה המופרזת גם רצון בלתי־פוסק לעשות צדקה וחסד עם נזקקים. במהלך טיול בקובה עם חבריו איציק צומן ומוטי מגער, עצר ליד מקומי המוכר אנס ובנות מתוך ארגז הקשור לאופניו. שמשון שאל לשווי הסחורה כולה. הילד קימט את המצח בניסיון לתרגם את הפזו הקובני לדולר אמריקאי, ולבסוף הציע בהיסוס 3 דולר - סכום עתק במושגים קובניים לפירות שהיו ברשותו. שמשון לא היסס, שלף שטר של 5 דולר מכיסו תוך שהוא רומז לילד לשמור לעצמו את העודף. הילד המופתע נטל את השטר, השאיר את האופניים עם ארגז הפירות ונמלט מהמקום, שמא יתחרט התייר המוזר. לא בכל יום מזדמן לו להרוויח את שכר יום עבודתו ברגע אחד. גחמה של רגע? לא ולא! למחרת פגש בילדה מקומית, שמכרה מנגו מתוך שני ארגזי קרטון שהיו מונחים למרגלותיה. שמשון עצר ליד הקובנית הצעירה, שאל למחיר הפרי, ומשנענה קנה את שני הקרטונים, העמיסם על הרכב השכור שבו נסעו התיירים העליזים, והחבורה המשיכה בדרכה. הריח העז של המנגו טרד את מנוחתו של צומן:

טיול עם חברים בקובה: מוטי, שמשון ואיציק צומן

"מנגו אחד, שניים, שלושה, ניחא, אבל מדוע כל הארגזים? מחניק ברכב."
שמשון האיר פניו וענה:

"רציתי לראות את האור בעינייה".

למחווה דומה זכו גם ילדים תאילנדים. שולה מספרת כי בטיול בתאילנד עלו לִאוטובוס התיירים ילדים קטנים ומרכולתם בידם, ושמשון הכריח את חבריו לקנות את כל הסחורה שעמדה למכירה.

גם לעמוס לוי, חבר קרוב ושותף של שמשון ברבים מטיוליו בארץ ובחו"ל, זכורים החדווה והלהט לקנות מרכולים קשי־יום כמעשה של נתינה, יותר מאשר בשל הצורך במוצרים עצמם. בטיולים לצפון הארץ נהג שמשון לעצור ליד דוכני הפירות בשולי הדרכים ולקנות מהרוכלים הערבים כמויות בלתי־נתפסות של פירות.

"למה לך כל הפירות הללו?" תהה עמוס, ושמשון השיבו בחיוך רחב:
"גם הוא ברייה של אלוהים, אני לא חסר, והוא מרוויח".

רוחב־לב השזור בשמחת חיים ובאהבת־האדם עולה בסיפור משעשע במיוחד מפיו של עמוס, שבילה עם שמשון בְּוִירוֹנָה שבצפון איטליה. בעודם משוטטים להנאתם בעיר הרומנטית, שבה אהבו ומתו רומיאו ויוליה, ביקש שמשון להיטיב לבו בוויסקי, שהשניים החזיקו ברכב השכור שלהם. אלא שלגימת וויסקי מחייבת תקרובת מתאימה, או בלשון בני תימן: מָזָה, ולפיכך עצר שמשון ליד מרכול. להפתעתו של עמוס הוא נטל עגלה ומילא אותה בכל טוב, המתאים להאביס בנדיבות אורחים רבים שלא היו אתם כלל.

מצוידים בירקות, בחמוצים ובקופסאות שימורים, התיישבו השניים על שפת האגם, התענגו על אוכלם ועל הוויסקי המשמח לבב־אנוש, ובתוך כך כיבדו ביד נדיבה את העוברים ושבים, שחיש מהר הצטרפו אליהם לחברה נעימה ורעשנית. אלא שאז חש שמשון שהשמחה איננה שלמה: חסרה לו השירה התימנית האותנטית, שאי־אפשר לג'עלה – תקרובת – תימנית בלעדיה. היו ברשותו קלטות של ציון גולן ושל אהרן עמרם, אך טייפ מתאים לא היה בנמצא להנעים את הארוחה. הייתה זו שעת הסיאסטה והחנויות היו סגורות ומסוגרות, אך שמשון הבלתי־נלאה לא אמר נואש. הוא טרח וגילה בסמוך חנות למוצרי חשמל, שבעליה המנומנם סגר את דלתה אך לא נָעְלָה. האורח הלא־קרא נכנס פנימה לקול מחאות הבעלים, אך זה התרצה משראה את שמשון מנפנף לעומתו בצרור מרשרש של "ירוקים".

טיול עם עמוס בן־רונה שבאיטליה

הטייפ נקנה ושמשון חזר אל ידידיו החדשים, המתענגים להם על הארוחה הבלתי־צפויה שזומנה להם על חוף האגם. עתה השמחה הייתה שלמה: הסלסולים של הזמרים התימנים, שהתנגנו על רקע התפאורה האיטלקית היפהפיה, השביעו את רצונו של שמשון וחיממו את לבו.

קנה לך חבר

חברים רבים מספור היו לשמשון. התופעה המופלאה היא, שלא מעטים מהם ראו את עצמם כחברים הקרובים אליו במיוחד, וכל אחד מהם מוכן להישבע שהוא־הוא החבר בָּהָא הידיעה, ושהוא־הוא הבחירה האולטימטיבית של שמשון לבילוי או לשיחת רעים. זה היה כשרונו: לתת לכל אחד מרעיו את התחושה כי הוא החבר הכי טוב שלו.

התחקות אחר הדרך שבה שמשון רכש את חבריו מלמדת על דחף עמוק להכיר עוד ועוד אנשים, להתחבר אליהם ולשמור אתם על קשר בל־יינתק. הוא מעולם לא נרתע מלצאת עם חבר למסיבה, ובה המארח אינו נמנה על חוג ידידיו ורוב

חברי ילדות. מימין: חיים, קובי, שמשון ובן דודו יגאל צור

הקרואים זרים לו. דרכו להתחבב על הבריות שברה במהירות מחיצות, ובתום כל מפגש שכזה הוא הרחיב עוד את מעגל חבריו.

את שמואל קרטה, מחבריו הקרובים, הוא הכיר בדרך זו. באחד הימים התלווה שמשון לנח יוסף, הצלם המיתולוגי של רחובות, שהוזמן למסיבה בביתו של קרטה. שמשון רחב־הלב הצטייד בבקבוק ויסקי ענק ארוז במתקן עם גלגלים, ונכנס לבית המארח האלמוני. נח, שאהב להתל בחבריו, החליט להיעלם מהסביבה ברגע ששמשון נכנס אל הבית הזר. בעל־הבית התבונן בפליאה באורח גבה־הקומה הגורר אחריו בקבוק ויסקי גדול־מידות, ושאל:

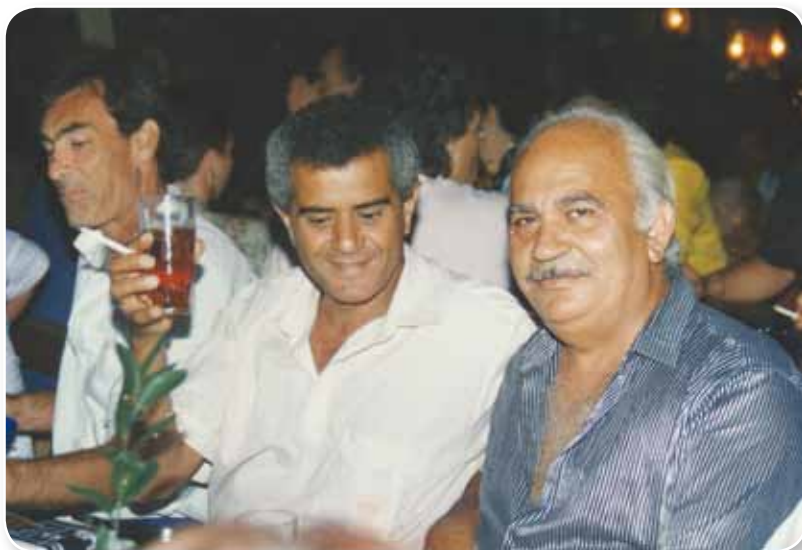
"מי כבודו?"

"אני שמשון, ובאתי עם נח", השיב שמשון בנינוחות.

אך נח לא היה על־ידו כדי להציג אותו.

לימים יספר שמואל על־אודות הפגישה הראשונה ההיא:

לקח לי זמן מועט להתאהב בו. הודות לו הבנתי את המשמעות העמוקה של אִמרת חז"ל: "עשה לך רב וקנה לך חבר". ולמען האמת, לא הייתי צריך לקנות אותו, קיבלתי אותו בחינם. על־פירוב קשר בין חברים מושתת על אינטרסים, ואילו עם שמשון הייתה לי חברות שאינה תלויה בדבר.

שמשון עם נח, הצלם המיתולוגי של רחובות

ואילו הקשר עם מוטי מגער מלמד על ידידות מופלאה שהחלה בטריקת טלפון: באחד הימים נקלע לידי שמשון דיוואן תימני - ספר שירים לשבתות, לחגים ולשמחות, שמוטי מגער ערך והוציא לאור. מורשת יהודי תימן הייתה ציפור נפשו של שמשון והוא ביקש לרכוש 1,000 שירונים, על-מנת לפרסם

שולה ושמשון, שמואל ולאה: חברות שאינה תלויה בדבר

באמצעותם את החברה שבבעלותו בקרב בני עדתו. הוא יצר קשר עם מוטי, שאותו לא הכיר, וזה הציע לשמשון לבוא אליו כדי לסכם את העסקה. שמשון סבר שעל מוטי לבוא אליו, שהרי הוא זה שמתכוון להוציא מכיסו סכום נכבד על הרכישה. אלא שמוטי חשד במהימנות הדובר, סירב לבוא, ובקוצר־רוח טרק את הטלפון. מכאן ואילך התגלגל האירוע שלא כמצופה מהאגו התימני המצוי. שמשון מחל על כבודו, התקשר בשנית, נזף במוטי על טריקת הטלפון, ובתוך כך הבין מוטי לראשונה שבן־שיחו הוא תימני. הפעם היה זה תורו של מוטי, שבעת ההיא כיהן כמזכ"ל המושבים של "הפועל המזרחי", למחול על כבודו, ובו ביום הוא ניאות להיפגש עם שמשון ברחובות. על פגישה זו הוא מספר:

הגעתי למשרדו שברחוב יעקב, והנה יוצא לקראתי איש גבה־קומה שחיבק אותי בחום כאילו אנו מכירים מזה שנים רבות, ואומר לי בביטחון מופגן: "הייתי בטוח שתבוא, מי לא מגיע אליי?"

חיש מהר מצא מוטי את עצמו באחת ממסעדות שעריים, ופגישה שתוכננה לשעה קלה התארכה לארוחה בת ארבע שעות תמימות. "חשבתי שאתה מסתלבט עליי, רוצה לקנות כמה דיוואנים ועוד להטריח אותי לבוא לרחובות", כך הסביר מוטי למארחו את פשר הטריקה. אך בזאת לא תמו ההפתעות: בעודם סועדים את לבם הציע שמשון לחברו הטרי להצטרף אליו לטיול בסיציליה, לשם תיכנן לצאת יחד עם מספר זוגות חברים. מוטי חשד שההצעה באה מתוך נימוס גרידא, וסירב. הוא עדיין לא עמד על טיבו של שמשון, הטוהה ממבט ראשון את קשריו החברתיים עם אלה הנוגעים ללבו. אך שמשון לא הרפה. למחרת התקשר ושב להפציר במוטי להצטרף לטיול. מוטי נועץ באשתו יעל, והביע באוזניה את התרשמותו מהאיש שהכיר: "קצת מג'נון, מיוחד, שונה מהאחרים אבל מסקרן".

השניים החליטו להיגרר להרפתקה, ובמהלכה הסתבר לשמשון כי חושיו לא בגדו בו: הוא מצא במוטי בחור כלבבו, שופע חוש הומור ובעל קסם רב. ולאחר הטיול, איך לא? שמשון הזמין את הזוג מגער לבלות שבת בביתו, ועם הזמן גם בני המשפחות נקשרו אלה באלה בקשר אמיץ ורב־שנים. וחבר מביא חבר: ההיכרות עם מוטי, המקושר בטבורו לרבים מבני־תימן,

מוטי ויעל, שולה ושמשון. "שונה מהאחרים, אך מסקרן"

הביאה בכנפיה קשרים עם רבים מהאליטה החברתית-תרבותית של העדה. מוטי היה מעין כרטיס כניסה לחוג החברים של יגאל בן-שלום, לשעבר מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי ונשיא האגודה לטיפול חברה ותרבות, השוקדת על טיפוח מורשת יהדות תימן. זה היה זיווג משמים לאיש שהתרפק באהבה על מסורת אבותיו. עתה נפתחו בפניו מפגשים מרתקים, המשלבים סופי-שבוע עם הרצאות העוסקות ביהדות תימן. חוג מכריו התרחב לאיך-שיעור, ומעתה נכללו בו אישים מעניינים שהיו לידידים קרובים כמו גיבור ישראל אביגדור קהלני, שלישי נשיא המדינה לשעבר ד"ר עמי גלוסקא, פרופ' יוסף טובי, תא"ל במיל' שלום בן-משה, נעים זמירות תימן אהרן עמרם והזמר ציון גולן.

גם אילנה עמרמי-ירימי מעידה על היכרות, שהתחילה בפגישת ייעוץ מקצועית שנקבעה לשעת עבודה אחת, ונמשכה כשלוש שעות של שיחת נפש. השיחה גלשה למחזות אישיים, לסיפורים משפחתיים בפרט ולסיפורי העדה התימנית בכלל, ובסיומה חשה אילנה כי פגשה את הנפש התאומה שלה. מאז, בכל הנסיבות, כינתה את שמשון: אחי ורעי.

כ"ח סיון תשע"א
30.6.11

פרידה מחבר לזכרו של שמשון צור ז"ל

לחברי, רעי, האחד והיחיד ,
שמשון צור ז"ל, שהיה לי אח וידיד.
יקצר המצע מלהכיל את כל טוב מעשיך,
למען האדם, כאדם, ולמען יקיריך.

על לוח לבבך חרטת את סמל האחדות,
העזרה לזולת, האהבה והידידות,
באמנות בשבילך היא ערך עליון,
עליה שמרת במלוא הכוח והאון.

הכרתי אותך באקראי כדי למצוא תשובה לשאלה,
והסכמת לקבלני, לפני צאתך לפגישת עבודה, "רק לרבע שעה".
השיחה בינינו קלחה למחוזות העבר, במשך שעותיים,
כאשר ויתרת על פגישתך והעדת את השיחה בשניים.

שעותיים הספיקו לנו ליצור קשר אמיתי במפגש חווייתי,
כאילו גדלנו יחד וזכיתי ממך לתואר "אחות".
אתה שכל חיךך בדמעה זרעת,
בשדה קוצים את אבני חיךך סיקלת,

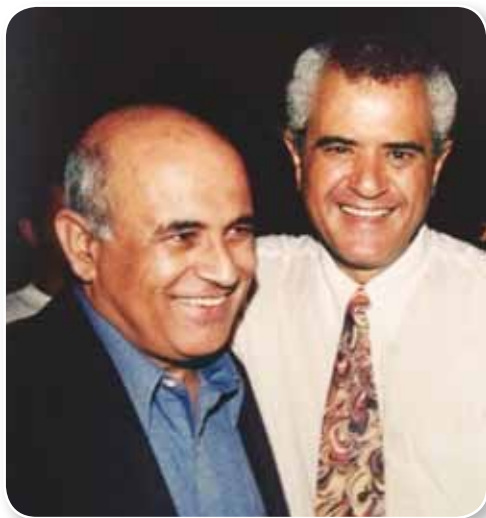
ללא עזרה, רק בשתי ידיים מיובלות וקשות,
עם גוף עייף, בדרך לתקוות חדשות.
זכית לבנות משפחה לתפארת,
משפחה לדוגמא, מאוחדת ומאושרת.

ובתוך תרמילך קצר הימים,
ללא אפליה וללא משוא פנים,
המון אהבה ורצון לעזור,
המון בחישות להשכיך שלום ומזור.

אומרים, רעות, אהבה, עזרה ונתינה יש בעולם,
בך מצאתי את כולם.
ובבואי היום לכתוב לך מילות פרידה,
אפרד בשתי מילים : תודה כבודך.
ת.נ.צ.ב.ה.

אילנה עמרמי ירימי

לזכרו, מאת אילנה עמרמי-ירימי

שמשון עם גיבור ישראל, אביגדור קהלני

הספונטניות של שמשון הייתה לשם-דבר בקרב חבריו. היא המסבירה את ההזמנה המפתיעה שמוטי קיבל לנסוע לחו"ל, ואת האופן שבו שיכנע שמשון את ידידיו לעזוב את עיסוקיהם ולהצטרף לטיולים עמו ללא כל התרעה.

שנת הבוקר של הפנסיונר איציק צומן, למשל, הופרעה לא-אחת בצלצול השכמה טורדני משמשון, הסוגט בו על עצלותו ומזרז אותו להתלוות אליו לטיול בצפון הארץ שאת סופו מי ישורנו. גם אודי עותמי נמנה על רשימת הכוננים

להצטרפות לטיולים מעכשיו לעכשיו, כמעט ללא שהות להתארגן או לבטל התחייבויות קודמות. כך קרה באחד הבקרים, כאשר שמשון הפתיע אותו בהצעה שאי-אפשר לסרב לה:

"ארוז מזוודה, אנחנו נוסעים היום לרומניה".

אודי המופתע אכן לא סירב: כרטיסי-טיסה ובית-מלון כבר היו מוסדרים מראש.

גם לבנצי שרעבי, מי שלימים יכהן כסגן ראש-העיר, הציע שמשון להתלוות אליו לטיול בחו"ל:

"הכרטיס עליי, רק תבוא", הפציר בו. אך בנצי, המעיד על עצמו שהוא איננו איש יָעים להתרועע, סירב. עם זאת, יוזמתו של שמשון לבלות עם חברו הדתי וירא השמים בחו"ל לא באה במקרה: הסובבים אותו ידעו על

שמשון עם אודי

כמיהתו לחבור לאנשים, שעולם הרוח שלהם עולה על עולם החומר. ואכן ישראל עדני, ידידו מפתח־תקווה, מעיד על תשוקתו לשבת עם חברים ולהשיח עמם בעניינים של קדושה, ולהחליף אתם דברי תורה והגות במחשבת ישראל.

"בשיחותיי עמו עלה בין השורות תסכולו מכך, שהבריות אינם מעריכים את עולמו הרוחני ומסתנוורים מהצלחתו בעולם הגשמי". זו הסיבה, לדעתו של ישראל, ששמשון נקשר אליו. "אתם לא מבינים אותו," ניסה להסביר למי שתפסו את החברות עם שמשון כהתענגות על "סיר הבשר" ותו־לא. "לא עולם החומר מרגש אותו, הוא מחפש את העולם הרוחני שלו". דומה שישראל נגע באמת. לא בכדי גלריית החברים המרשימה של שמשון התעשרה בדמויות, שהצד הרוחני שבהן משך אותו אליהן.

מחלפות נקצצו בעודו באונו

מה טבו אהליך שמשון, במים רבים זרעך.
מה טבו משכנותיך שמשון, מים נוזלים מדליך.
למען כל, גדולות הן דלתות ביתך
ומצפחתך לעולם ולעולל עֲשֶׂרְת

לא זכיתי מן ההפקר לשאת לפיד.
ידיעה מרה, ניתנה בחג האסיף.
עידן תם, נשמר, נחתם בחג המתן.
מור עלה באפי, גיא בנפשי ניתן.

אהבה תלויה בדבר, בכף אמת דנת,
ופניך נותרו צחורים לאושפיזין.
מן הידיעה ועד התום, לתימוכין.
של חיק רעים, של חיבתם, ודאבת.

באדמה אתה, ועל האדמה הותרת,
בוֹנָה משכונתך, מתירה דלתות ביתך.
רעיה שולה המוציאה מטוב ידיה.
לאלה ששחרו אל תוך חומותיה.

להיות אם, להיות אם.

ישראל עדני פתח תקווה

שמואל קרטה, שידע לא-מעט שעות אינטימיות עם חברו הטוב, מדגיש אף הוא את שמשון הרוחני למרות שהם חלקו יחד בלויים משותפים באווירה של "בירה ומצב רוח".

"אני רואה אותו ליד עץ הזית שבחצר ביתי, עומד ומתווכח אתי בסוגיה שעניינה הגות יהודית", נזכר שמואל בכאב כשנתבקש לשרטט קווים לדמותו של שמשון.

גם הקשר ההדוק עם אודי עותמי, תלמיד-חכם וירא שמים, לידתו בסקרנות של שמשון להיחשף יותר לעולם הרוח ולמקורות התורניים. באחד הימים הזדמן לו לשמוע את אודי מפליג במדרשים של חז"ל על פרשת השבוע, ושאל אותו בהשתאות:

"מהיכן לך כל הידע הזה?"

"מעם לועז", השיב לו אודי.

למחרת היום קנה אודי לחברו החדש את "ילקוט מעם לועז", האנתולוגיה התורנית רחבת-ההיקף בת עשרים ושלושה הכרכים, הגדושים בביאורים ובמדרשים על התנ"ך.

הרעב ללימוד, וההכרה בכך שהוא בבחינת כלי חסר המשווע להתמלא, הביאו את שמשון להצטרף לחברותא קבועה שנפגשה מדי שבוע ללימוד פרשת השבוע. על החבורה נמנה גם יהודה כובשי, המספר:

"בפעמים הראשונות קריאתו בתורה לא הייתה רהוטה, וניכר בו התסכול על גרסא דינקותא שנשתכחה ממנו".

אבל שמשון לא אמר נואש. כדרכו להצטיין בכל משימה שלקח על עצמו הוא התמסר גם לזו בכל מאודו, ושיפר את מיומנות ההיגוי התימנית המחמירה והתובענית, שבלעדיה יבוש כל בן-תימן לעלות ולקרוא בספר התורה בבית-הכנסת.

מוטי מגער, המקפיד אף הוא על אורח חיים דתי, מתרשם שהקשר אתו קירב את שמשון למקורות.

"חשתי שמתחולל בו שינוי", מספר מוטי לאחר שהזמין את חברו החדש להשתתף בחגיגה להכנסת ספר-תורה על-שם אביו לבית-הכנסת במושב אחיעזר.

הודות לקשריו הענפים של מוטי נכחו באירוע המונים מבני העדה התימנית. שמשון התרשם עמוקות, וביקש אף הוא לכתוב ספר-תורה על-שם הוריו. הוא

ביקש ממוטי שיארגן עבורו את אירוע הכנסת הספר בדיוק נמרץ כפי שהיה במושב אחיעזר.

דרכו של עולם שחיבורים בין בני־אדם מתקיימים על בסיס מכנה משותף כלשהו: עבודה, שכנות, מעמד חברתי, השכלה, עדה, גיל, תחביבים, או שירות צבאי. אך הצצה על הרשימה הבלתי־נגמרת והמגוונת של חבריו ושל אנשי סודו של שמשון מלמדת, שאין כלל אחד שיחול עליהם. שמשון היה חבר לכל אלה שבאו בדלת אמותיו, ואלה שלא באו – שמשון הגיע אליהם וסיפח אותם לחוג ידידיו. אך טבעי היה שעשרות חברים חדשים, ששולה ושמשון הכירו במסע שורשים במרוקו, יתארחו בבית משפחת צור לארוחה משותפת ולהידוק הקשר בתום הטיוול.

ציון נחשוני תיאר את דלת ביתה של משפחת צור כדלת מסתובבת, עוד האחד יוצא והשני בא.

"אם הרחוב לא בא אל שמשון, הוא יצא לרחוב וישוב עם אורח", הוסיף בלשונו השנונה.

כך קרה למשה חריר, ששמשון פגשו באקראי בבית־כנסת של בית־מלון בים־המלח. בסוף התפילה ניגש שמשון לאיש שתימניו נכרה בו, שאל לשלומו ולשמו. ההיכרות עם הזר חשפה בפני שמשון סיפור מעניין: משה חריר נשוי לשתי נשים, הראשונה מתגוררת במיאמי־ביץ' וממנה נולדו לו שתי בנות, והשנייה חיה בבאר שבע והבעל חולק את זמנו ביניהן: פעם בחצי־הכדור המזרחי ופעם בחצי המערבי. על כגון זה נאמר: "כבודו מלא עולם". מטרת הנישואין הכפולים הייתה להביא בן זכר, ולאה נהרי, הצעירה שחריר הכיר בתימן, אכן עמדה במשימה: לאחר שתי בנות היא הביאה בן זכר לאוויר העולם.

הסיפור התימני העסיסי הילך קסם על שמשון השבוי במורשת יהדות תימן, וחיש מהר מצאו משה חריר ורעייתו הצעירה את עצמם מבלי שבתות וחגים בבית משפחת צור, כמו היו חברים מימים ימימה. חריר זיהה את החיבור הרגשי של שמשון לכל מה שמזוהה עם תרבות יהודי תימן, ולכבוד חג הפסח, שאותו עשה אצל שמשון, הפתיע את מארחו במתנה מקורית שקנה בתימן – תנור אפייה מתוצרת מקומית, המשמש את בני־תימן לאפיית הפיתות המסורתיות לפני ליל הסדר.

הדחף להתחבר לחברים חדשים – יהיו אשר יהיו – מעולם לא ידע שובעה. באחת השבתות, כשעשה שמשון את דרכו מבית־הכנסת לביתו, נקרה לו בדרך

בנו הקטן של אחד מחבריו. הוא נכנס עמו בשיחה, ובסופה הזמין את הילד הנבון להתלוות אליו לביתו. שולה הרימה גבה למראה האושפיז הלא־צפוי שהגיע לארוחת הבוקר, אך היא עדיין לא עמדה על גודל המשימה שייעד לה בעלה: בתום הארוחה, ולאחר שיחה עירנית שניהלו השניים עם הינוקא, היה עליה להמשיך ולהעסיק את האורח הצעיר בעת שמשון פרש לחדרו לקיים את מצוות יום השבת - שינה בשבת תענוג.

מלון אורחים

החברות החמימה שהקריין שמשון על מכריו מצאה את ביטויה גם בכך שפתח את ביתו להמוני אורחים, ואלה פקדו אותו חדשים לבקרים. לעתים הפתיע את שולה כשהזמין קרואים מזדמנים ללא כל התרעה ראויה, והיא מעולם לא איבדה את העשתונות. באורח פלא סעדו על שולחנם המוזמנים כולם, ונהנו מכל טוב וכיד המלך.

האירוח הפך עם השנים למשאת נפש: אירוח בסוכה

לשכת ראש האגף
 לאונרדו דה-וינצ'י 9, ת"א
 טלפון: 03-6084508
 פקס: 03-6084585
 מכתבינו: 12.2.07

סוף ושלום
ב'צו תר"ס

[illegible]

ממנו למשלוח דואר: האגף הביטחוני - חברתי, משרד הביטחון, ת.ד. 7093 הקריה, תל - אביב.

אך קולו של מי לא נשמע במהלך כל הערב?
קולו של בעל-הבית. דומה שזה נדם! להזכיר את מעלתו של אברהם אבינו,
המארח הראשון בתנ"ך, שטרח יחד עם שרה אשתו על הארוחה לשלושת
המלאכים שפקדו אותו:

"והוא עומד עליהם תחת העץ, ויאכלו". עומד עליהם ומשרתם.
וכך גם שמשון: הוא פתח את ביתו, את שולחנו ואת לבו בפני אורחיו, והוא
עצמו היה כלא-היה. כלי-שרת בפניהם ותו-לא.

הלוחש לעצים

נראה כי אהבתו של שמשון לצומח לא נפלה מאהבתו לבריות. זו הייתה מן
הסתם אהבה ישנה נושנה, שצמחה בנוף ילדותו בסביבות קוביבה: שדות ואחו
עטופי בר ירקרק, ופירות זהב מנצנצים מבעד לעלוותם המוריקה של עצי ההדר.
"הלוחש לעצים", כך כינה אותו חברו שלום בן-משה. מי שהיה קצין החינוך
הראשי בצה"ל מספר, כיצד שמשון נהג להזעיק אותו לביתו מבלי להסביר על מה

שמשון עם שלום בן-משה וציון נחשוני

עץ התאנה שנבל

ולמה. בבואו התברר לו שכל העניין הוא לטעום מהתאנה שזה מכבר חנטה פגיה, והפרי הבשל הרתית את לבו של בעל-הבית המתפעם מנפלאות מעשה בראשית. "הוא עשה הרכבות תוך שהוא מלטף את העפאים הרכים", מספר בן-משה, ודומה שאלה החזירו לבעליהם אהבה מתוקה.

גם יואל אלוני, שבילה עם שמשון שעות ארוכות בגינת ביתו, זוכר כיצד היה מתרגש כילד: "הנה מבצבץ ניצן, הנה צומח פרי".

כך זוכר אותו גם שמואל קרטה. "מה אתה שותל בוגנוויליה, היביסקוס סיני או ברוש לימוני?"

טע עץ משבעת המינים, גפן, תאנה או רימון, הוכיח שמשון את חברו-שכנו כשהתארח אצלו בגן. וכשקרטה ביקר בבית משפחת צור נהג בעל-הבית להתפאר בעציו ובקצב צמיחתם, והפציר באורחו לטעום מפרי גנו. ואולי אין להקל ראש בקשר המיסטי בין שמשון ובין בני טיפוחיו מעולם הצומח. הוא השפיע ככל הנראה על התאנה, שלאחר פטירתו שוב לא חנטה פגיה והחלה לנבול.

שתלן חסר-גבולות

השתלטנות על חברים ועל בני משפחה בערה בשמשון ללא הרף. הוא היה משוכנע כי הוא תמיד יודע טוב יותר מה הדבר הנכון לעשותו. תכונה זו בלטה שבעתיים כאשר על הפרק עמדה סוגיה בתחום הבנייה, שבה הוא היה ללא-ספק רב-אמן. אמונתו בצדקתו הייתה כה נחרצת, עד כי לא-אחת התערב בענייני הסובבים אותו והעמידם במפתיע בפני עובדה מוגמרת.

לשמוע את עדויות מכריו, לשפסף אוזניים ולא להאמין! שמשון, כידוע, היה קפדן להחריד ובעל חוש מפותח לאסתטיקה. באחד הימים הוא נזף בשמואל קרטה על עשב שצמח בין מרצפות המדרכה שבחצר ביתו: "מדוע אתה חי עם המרצפות הישנות האלה? הגיע הזמן שתחליף אותן!" שמואל מילמל שהוא "קצר במזומנים", והאמין כי בזאת תמה הפרשה. אך למחרת, כאשר שבה לאה רעייתו מהעבודה, מצאה להפתעתה פועלים עוקרים את המרצפות, ומשכילו את העקירה בא והתייצב במקום מערבב בטון, שיצק מדרכה חדשה על-פי הוראותיו של השתלטן הנדיב.

גחמה חד-פעמית? ממש לא!

יום אחד פרצה שריפה בבית משפחת קרטה. בעוד בני-הזוג סובבים אובדי עצות בין האודים העשנים, ובוחנים את הנזק העצום שנגרם לביתם, הופיע שמשון כמלאך משמים:

"אל תדאגו, הרגיע אותם, אני קבלן, אני כאן, כל מה שצריך לעשות, אעשה". גם על חדר-השינה של לאה ושמואל נתן שמשון את דעתו. חלון קטן היה קרוע בקיר שמול מיטת "הזוג המלכותי", וכמו להוסיף חטא על פשע, אדן החלון נבנה גבוה, למעלה ממידותיו של שמואל, וכך נבצר ממנו ליהנות מהנוף הנמתח אל האופק. בוקר אחד שלח שמשון פועל לבית קרטה, לטפל במפגע חינם אין-כסף. חצי קיר נהרס, חלון רחב-מידות נפרץ, ואור יקרות הציף את החדר. היום, בהשתרע שמואל על מיטתו, הוא תולה עיניו ביפי הארץ הנשקף אליו דרך החלון הפתוח, רואה בעיני רוחו את פניו של שמשון המאירות אליו מעל הרי יהודה, ולבו נצבט.

חווייה דומה עברה על מוטי מגער, שהזמין את שמשון למושב אחיעזר להתגאות בבית-כנסת חדש שהיה שותף לבנייתו. שמשון הביקורתי וחד-העין לא אהב, בלשון המעטה, את המשקוף בכניסה לבית-התפילה. לטעמו הוא היה דל למראה.

"טוב, הבנתי", הפטיר האורח המאוכזב.

"מה הבנת?" שאל מוטי.

"לא הבנת מה הבנתי? המשקוף הזה איננו מקובל עליי!"

למחרת, מספר מוטי, שמשון התקשר אליו וביקש שיגיע מיד לבית-הכנסת במושב. מוטי, שהיה טרוד בעבודתו בתל-אביב, ניסה להתחמק, אבל חיש מהר בקשתו של שמשון הפכה לפקודה חסרת-סבלנות. בלית-ברירה נסע מוטי

למושב ולהפתעתו מצא את שמשון עורך מדידות לדלת הכניסה, ומורה לקבלן כלשהו שהביא עמו, לפרק את המשקוף.

"לא האמנתי למראה עיניי", יספר מוטי לימים, "שמשון נהג במקום כבשלו". לא חלפו ימים רבים ועץ מגולף יפהפה עיטר את דלת הכניסה לבית־הכנסת. מוטי, שחשש פן לא יצליח לעמוד בהוצאה הנכבדה והבלתי־צפויה שהייתה כרוכה בשינוי, עוד ניסה למחות, אבל שמשון הרגיעו: לא מדובר בחוב, אלא בתרומה. סופו של עניין, שגם הדלתות הפנימיות של בית־הכנסת נעשו בהשראתה של דלת הכניסה המחודשת, מעשה ידיו של שמשון להתפאר. כנהוג בבניית בתי־כנסת, ביקש מוטי לציין את שמו של שמשון על לוח התורמים, אך זה האחרון התנגד – כה אופייני לשתלטן הנדיב, להעניק שלא על־מנת לקבל פרס.

הדחף הבלתי־נשלט של שמשון להתערב בחיי מכריו הקרובים ללבו כמעט העלה על שרטון את הקשר בין שני הגיסים – שמשון צור וישראל רואי, בעלה של מזל אחותה של שולה, שבשנות ה־80 של המאה הקודמת היו כתאומים סיאמיים.

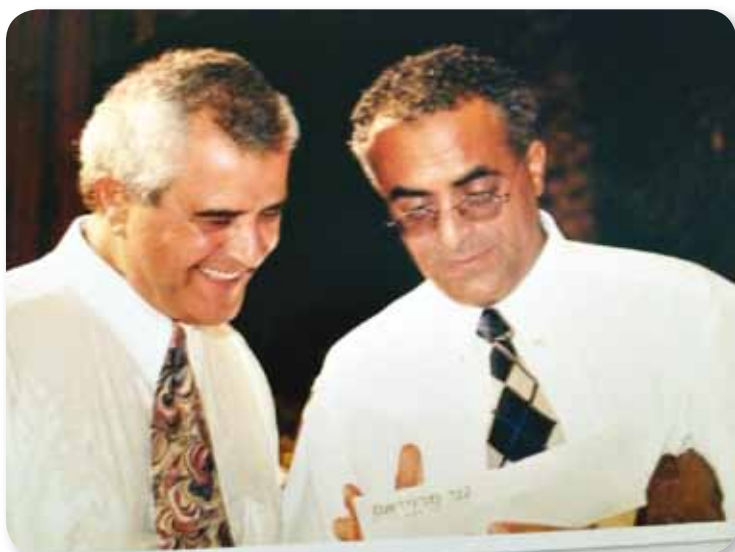
בעת ההיא התגוררו שתי המשפחות בבית משותף ברחוב שטיינברג שבשכונת דניה, ומשם עקרו ועברו להתגורר בבית משותף ברחוב ההגנה. לאחר שנים

דלת בית־הכנסת במושב אחיעזר

אחדות נתפרדה החבילה: משפחת צור עברה לרחוב הבעש"ט, ואילו משפחת רואי עברה לדור ברחוב זכריה מדאר השכן. עדיין שכנים קרובים. לימים בנה שמשון מספר בתי־פאר בקריית ההגנה: אחד ייעד לעצמו ואחר לישראל. לא עלה בדעתו שדרכיהם תיפרדנה, ובוודאי שלא הביא בחשבון את האפשרות שגיסו יתנגד למהלך הטבעי והמתבקש שיזם. אבל ישראל הפתיע בהתנגדותו הנחרצת. באותם ימים הוא החל במשא־ומתן לרכישת בית פרטי בכפר גבירול, שכונת ילדותו. שמשון, שלא הורגל בסירוב להצעותיו הנבונות, "שבר את הכלים".

"שלושה חודשים לא דיברנו", מספר ישראל, "עד שהזדקקתי לעצתו ברכישת ביתי החדש, והוא נענה מיד וללא היסוס, כאילו לא עבר בינינו חתול שחור". גם עופר, בעלה של הבת דנה, לא יצא נקי מהסרבנות שהפגין מול עצותיו המועילות של האב הדעתן, ומעשה שהיה כך היה: דנה ועופר, שהתגוררו באותה העת בביתם של שולה ושמשון, רכשו דירה קטנה בת שלושה חדרים. עופר שיפץ את הדירה הישנה, ותיכנן להנמיך בגבס את תקרת הסלון ולהתקין בה תאורה. שמשון שמע על התוכנית, והתחלחל! "הדירה ממילא קטנה, ועכשיו, אם תנמיך את התקרה, היא תיראה אף קטנה יותר", טען בלהט ושלל את הרעיון מכל וכל.

שמשון עם גיסו, ישראל רואי

ברם עופר, עקשן גם הוא, לא הנמיך ראש בפני חותנו. הוא דבק בתוכניתו להנמיך את התקרה, ויהי מה.

כעבור זמן, בעוד השיפוצים בעיצומם, הגיע שמשון כדרכו לדירה: הצורך לפקח מקרוב על הנעשה, ולהעניק טיפים לעושים במלאכה, היה בלתי־נשלט. עופר לא נמצא שם באותה העת, ושמשון נעמד כמאובן מול תקרת הגבס החדשה, מתקשה להאמין שחתנו הינוקא התעלם מעצתו החכמה. עם שובו בשעת ערב הביתה נכנס לחדרו של עופר, שבאותה השעה עירסל את עדי, בנו התינוק שאך זה נולד, והחל להוכיחו קשות:

אתה לא מבין שכל האדריכלים והקבלנים מתייעצים עם חותנך? לך יש ייעוץ בחינם ואתה מתעקש לעשות שטויות? אתה לא מבין שאתה מוריד את ערך הדירה שלך? אם אני אומר לך, אז תשמע בקולי!

התוכחה הבוטה הוציאה את השד התימני מגרונו של עופר המופתע: "זו הדירה שלי!" החציף פנים, "ואני רשאי לעשות בה ככל העולה על רוחי!" "אבל אתה לא דייר יחיד! גם בתי גרה בה!" התריס שמשון כנגדו. נעלם ממנו הפסוק מספר בראשית: "על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו, ודבק באשתו, והיו לבשר אחד".

כה התאים לאב השתלטון, הדאגן והמגונן להתעלם מכך שגוזליו התבגרו, פורשים כנפיים ועוזבים את הקן. נשגב מבינתו כיצד זה הם מסוגלים לקבל החלטות, שאינן עולות בקנה אחד עם ראשו הצודק.

"אני רואה דברים שאתם לא רואים!" נהג להטיף להם לא־אחת. ועל האמת להיאמר: במרבית המקרים נוכחו יקיריו לדעת בדיעבד, שהצדק היה אתו.

כדרכו בכעסו, צינן שמשון לתקופת־מה את יחסיו עם עופר "המרדן". הוא חדל לפקוד את הדירה שנמצאה עדיין בשיפוצים, אך מדי פעם הקפיד לשאול את דנה, "נו, כבר הורדתם את ה'בומבה' הזו?" - כך כינה את תקרת הגבס המאוסה בעיניו. היה ברור לו שחתנו יתעשת וישמע בקולו. האם אפשר בכלל אחרת? עופר אכן נשבר, והוריד את ה"בומבה". "בחוכמה שלאחר מעשה, הוא צדק", הודה לימים.

הדחף להחזיק בשרביט המנהיגות פיעם בשמשון עוד בימי נעוריו. אחיו אבשלום, בטרם מלאו לו תשע שנים, החביא חפיסת סיגריות באחד הבלוקים:

חשקה נפשו של הילד לשאוף עשן כדרך המבוגרים. המעשה לא נסתר מעיני הבוחנות של אחיו הגדול. הוא נטל את הסיגריות, קרען לגזרים, והפליא את מכותיו באח השובב.

חווייה דומה עברה אורה, בתה של הדודה צ'ביה, המספרת שבימי נעוריהם, כשהיה שמשון בן 17 והיא כבת 14, הלכו השניים לבקר את הדוד יוסף בכפר גבירול. שמשון שלף סיגריה, הצית אותה והחל לעשן להנאתו, ואז ירה שאלה לעבר דודניתו:

"רוצה סיגריה?"

אורה המופתעת הינהנה, ומיד כיבד אותה שמשון בסיגריה משלו. "רק התחלתי להתענג על עשן הסיגריה", מספרת בת הדודה, "והוא החטיף לי סטירה מצלצלת, שעד היום אינני שוכחת אותה".

"מה? את באמת מעשנת? את לא מתביישת? ועוד מכניסה לריאות? תיזהרי ממני! שלא אשמע שאת נוגעת בסיגריה!" הוכיח שמשון בכעס את הנערה שנפלה בפח. בעיני רוחו, כך הסבירה אורה לימים את התנהגותו, על הבנות להתנהג אחרת, להיות טובות ומחונכות, ועל הבוגר שבחבורה לוודא שהן אינן סוטות מדרך הישר.

אך אירע גם שהמנהיגות של שמשון באה כהתרסה כנגד עולם המבוגרים. בילדותם התהדרו שמשון ואָחיו, אבשלום ואשר, בפאות (סימונים) כמנהג בני־תימן. באחד הימים, בשנות העשרה המוקדמות של חייו, שמשון הוביל את אָחיו אל הספר, וזה קיצץ את פאותיהם אחת ולתמיד. האב סלימאן הופתע וכעס למראה צדעיהם המגולחים של בניו, אך עד מהרה השלים עם היוזמה של שמשון, שניצני דעתנות ועצמאות נבטו באישיותו כבר בימי נעוריו.

שכר מצווה, מצווה

ילדותו של שמשון, כמו של רבים מבני דורו יוצאי תימן, הייתה מיוסדת על אדני הדת: בית הוריו, הלימוד אצל המארי ובית־הספר הדתי - כל אלה עיצבו את עולמו הרוחני ולקראת ערוב ימיו הם עתידים להעמיק ולתת פרי. ברם, בראשית חייו הבוגרים, בשנים שבהן ניהל מאבק עיקש על קיומו הכלכלי, הוא עבר את אותו תהליך חילון שעברו רבים מבני־תימן הצעירים, שהתקחות השמרנות

בבית הוריו של שמשון: סבא יחיא עם גיא בלימוד תורה

דנה מחופשת לתימנייה בבית הוריו של שמשון

התימנית המסורתית, הסרת הכיפה מעל הראש וחילול שבת הם מסימניו המובהקים. ישראל רואי, גיסו של שמשון ומאנשי סודו, מגולל את היריעה של אותו זמן, שבו הבשיל אצל שני הרעים הרעיון לשוב למקורות ולהתחזק בדת. בראשית שנות ה-90, בתקופה שבה התגוררה משפחת צור ברחוב הבעש"ט ברחובות, החליט שמשון לערוך בביתו מפגש שבועי ללימוד פרשת השבוע כמנהג יהודי תימן: שניים מקרא ואחד תרגום. המפגשים התקיימו

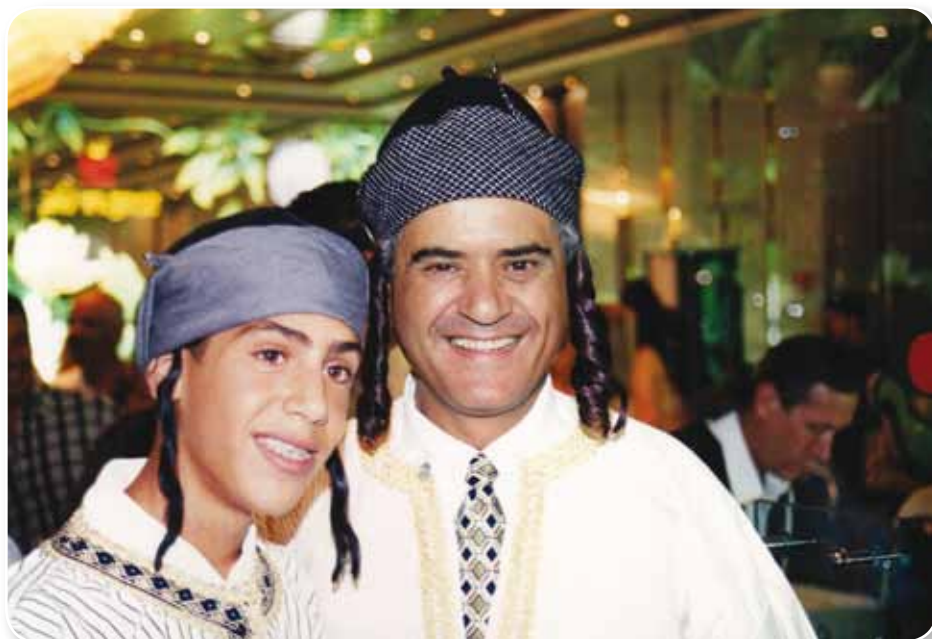
על-פי רוב בימי שלישי, היום שעליו נאמר בבריאת העולם "פעמיים כי טוב", ונוסף עליהם נופך ה"תְּכַזִּינָה", שבה המסובים נהנים גם מלעיסת עלי קאת. על החברותא התימנית העליזה נמנה גם יהודה כובשי שהעיד, כי בימים הראשונים הצטער שמשון צער רב על שהתקשה לקרוא את הפרשה בְּדִיוֹק וּבְהִטְעָמָה התימנית שהיו שגורים בפיו בימי ילדותו. אכן התקיימו בו דברי התנא שמעון ריש לקיש: "אם תעזבני יום, יומיים אעזבך". אך שמשון, שכל ימיו שאף למצוינות, השקיע את כל מאודו בלימוד ובשינון - פן יפגר חלילה אחר חבריו המלומדים - ובפרק זמן קצר חזר לשלוט בנתיבותיה המפותלות של ההגייה התימנית המקורית. באותם ימים שב שמשון לפקוד את בית-הכנסת בימי השָׁבָת, והקריאה המדויקת בפרשה הייתה לכורח המציאות. ככלות הכול, מי יהיו לעלות ולקרוא בספר-התורה בפני ציבור המתפללים התימני, שאיננו מצטיין בסלחנות יתרה כלפי השוגים והטועים למיניהם. ומכיוון ששכר מצווה - מצווה, הרי לימוד התורה הוביל לבסוף גם לשמירת השבת:

שמשון ומשפחתו עברו להתגורר בקריית ההגנה, והגיס ישראל רואי ובני ביתו התגוררו ברחוב ההגנה. השניים נהגו לנסוע מדי שבת לבית-הכנסת "נצח ישראל" שבמרכז שכונת שעריים. באחת השבתות חזר ישראל מבית-הכנסת, החנה את רכבו, פנה אל חדר המדרגות, והנה לקראתו פוסע מעדנות שכנו, המכהן כרב חסידות חב"ד. ישראל המבויש ניסה להסתתר, אך הרב מאיר הפנים לכד את תשומת-לבו והעיר לו:

"שכר מצווה, מצווה, ושכר עבירה, עבירה".

ישראל חדל מהנסיעות בשבת, שמשון עשה כמוהו, והשניים הרוויחו שכר פסיעות מרובות לבית-הכנסת, המרוחק מרחק רב מבתיהם. מעתה ואילך השתנו חייו הרוחניים של שמשון ללא הכר. מוטי מגער, שהצטרף למעגל החברים הקרוב שלו, שימש ככלי שהרווה את צימאונו הגדול של החוזר בתשובה:

לקחתי אותו לשבתות-עיון, שנערכו בחסות אגודות תימניות השוקדות על טיפוח מורשת יהדות תימן. הוא ממש התענג על האווירה המיוחדת, על הקידוש, התפילה, הזמר התימני וההרצאות, שמילאו את השבתות בתוכן דתי-תימני אותנטי.

שמשון ומור בלבוש תימני מסורתי

השיבה למקורות התרחשה בתקופת ילדותו של מור, והוא זכה עתה לחינוך דתי קפדני: הליכה בשעת בוקר מוקדמת לבית־הכנסת בימי השבת, ושיעורי לימוד אצל המארי כמסורת יהודי תימן. התמונות ההן עדיין צרובות בזיכרונו של הבן:

אני זוכר שבגיל צעיר הייתי מתלווה אליו לבית־הכנסת, והוא אסר עליי לקום מהכיסא עד סוף התפילה. לאחר כל פעם שעליתי לקרוא בתורה הוא פיצה אותי במתנות.

מור מודה כי לא רווה אז נחת מהשינוי הפתאומי, שחל בחייו בגלל החזרה בתשובה של אביו. אך בנשימה אחת הוא מוסיף: "היום אני גאה על שרכשתי גירסא־דינקותא, העומדת לי לעזר בחיי הבוגרים כיהודי שומר מצוות".

בפוליטיקה

בסוף שנות ה-90 חל מיתון במשק: קבלנים לא-מעטים פשטו את הרגל, ושמשון, שעתה ראה נחת מיגיע כפיו רב-השנים, החליט לקום ולמלא מאוויים אחרים כמו בילוי שעות איכות בחוג המשפחה, התרועעות עם חבריו הרבים, וטיולים בארץ ובעולם. הוא פיטר את המערך הבונה שעמד לרשותו, והסתייע ברעייתו ובבנו בכורו לתחזוק נכסיו הקיימים.

עם זאת, לא היה בבילויים גרידא למלא את נפשו הסוערת, והוא החליט לחזור לפעילות ציבורית שעסק בה בעבר. וזאת לדעת, שמשון שימש בשנות ה-30 לחייו כחבר מרכז הליכוד בסניף רחובות, ואז החל לטוות קשרי חברות עם שרים ועם ח"כים, שאתם שמר על קשר הדוק עד יום מותו.

הרדיפה אחר השררה, שכה מאפיינת את עסקני הציבור במחוזותינו, לא איפיינה את שמשון. כל מעייניו היו נתונים לסיוע ולתרומה מניסיונו העצום בתחום הבנייה, ולהתנעת תהליכים בבירוקרטיה העירונית המסורבלת, למען תושבי העיר.

"מפנה לרחובות"

בשנת 2008 שמשון חבר לעוזי סלנט ויחד הקימו את הרשימה "מפנה לרחובות", שהתמודדה בבחירות למועצה ולראשות העיר. הרשימה זכתה בשני מנדטים, שמשון ועוזי נכנסו למועצת העיר, והשניים שימשו בה כאופוזיציה לקואליציה בראשותו של ראש-העיר רחמים מלול. לא ארכו הימים, והיחסים עם עוזי עלו על שרטון.

"לו היו מערבים אותי מלכתחילה בקשר הפוליטי שנרקם ביניהם, הייתי מציע להם שיעשו מראש הסכם גירושין", אומר פרופסור אוריאל צור, מדען במכון ויצמן ומומחה בתחום הביו-כימיה, שחבר לעוזי ולשמשון והוא מתנדב לשפוך אור על טיב היחסים בין שני האישים הפוליטיים, ועל חוסר התוחלת בקשר שנרקם ביניהם.

לדבריו, שני האישים מוכשרים, בעלי ניסיון עסקי רב ושניהם באו מאותו עולם של דת ומסורת, אך מלבד זאת, המפריד ביניהם היה רב מן המשותף. המנהיגות של עוזי הריכוזי התאפינה בשתלטנות כוחנית ובהתנשאות על הסובבים אותו, ואילו שמשון, שערש הולדתו בקוביבה, ניחן באינטליגנציה רגשית גבוהה, שבאה לידי ביטוי בחיבוק, במאור הפנים, ובאווירת ה"עמך" שהשרה על הבאים בדלת אמותיו. שמשון התנשא בגובהו על סביבותיו, אך בדמו ובנשמתו היה כאחד העם. בנצי שרעבי יודע לספר, כי בעת מסע הבחירות בעיר, ועוד בטרם חבר לרחמים מלול, הוא קיבל מאנשיו של עוזי סלנט הצעה לשמש כמספר שתיים ברשימתם, וזאת כאשר לשמשון היה ברור שמקום זה מובטח לו. התנהלות מניפולטיבית זו הייתה זרה לערך החברות המקודש בעיניו, והיא שסללה את הדרך לפרידה מעוזי. לאחר הבחירות נטש שמשון את ספסלי האופוזיציה המשמימים וחסרי-המעש, הצטרף כסיעת יחיד לקואליציה, ובה מצא כר פעולה נרחב לתרומה מניסיונו לפיתוחה של העיר.

בעיני עמיתיו הפוליטיקאים הצטייר שמשון לא כאיש של במות, טקסים ומיקרופונים, אלא כ"איש של ועדות" – המקום שבו נופלות ההכרעות. נגע העסקנות לא דבק בו. העבודה והמעשה הפשוט היו חשובים בעיניו לאי-ערוך ממילים, מנאומים חוצבי להבות ומפטפת מייגעת. הואיל ולא היה שני לו בניסיון הבנייה, הוא החזיק בתיק תמ"א 38 ופינוי בינוי – תוכנית מתאר לחיזוק מבנים קיימים בפני רעידות אדמה. לרוע המזל, איש המעשה ובעל החזון נפטר בטרם עת, ולא היה סיפק בידו להטביע את חותמו על תחום חיוני זה הנוגע לחיי אדם.

מימין: שמשון, ח"כ צחי הנגבי וח"כ מיכאל איתן

03 07 2011
 חל"ב תמוז תשע"א
 חתונה 130
 עם פנתו ארם ער
 של אבי המשפחה
 נכסר חל"ב ער
 שמשון מילא בח"ו
 האמר המשפחה
 בח"מ פזיגות
 ובנ"ן הארץ ...
 משון אש המשפחה
 אש פזיגות בארמקוד
 פזיגות היצם חסר
 איתנו אבא פזיגות
 נכסר נכסר פזיגות
 אש חסר איתנו ולי
 בחסר ...
 יקיד חסר איתנו
 איתנו

השר מיכאל איתן, שהתוודע לשמשון מתוקף חברותו במרכז הליכוד, מכנה אותו "מלח הארץ" ויודע לספר, כי קשה היה להתעלם מדמותו מושכת העין של שמשון. השר ביקר בתאומי עידן שבראש העין והופתע ממראה עיניו: קסמה לו דרך חייו של שמשון, שנבנתה "ללא קיצורי דרך, בעשר אצבעותיו, מן המסד ועד הטפחות".

ההספד של מיכאל איתן

מודיע נפגעים

מעת ששמשון חש כי עשה לביתו וביסס את עסקיו, הוא פנה לעיסוקים חדשים שמילאו את שעות הפנאי שלו. בילוי בחיק המשפחה ובמחיצת נכדיו, הנולדים בזה אחר זה, היה לו כתיקון לאותן שנים, שבהן עשה לילות כימים ומיעט ללוות את גידולם של גיא ודנה. שיעורי תורה במפגשי תכזינה, לצד ספורט אתגרי דוגמת טיולי ג'יפים בשטח, שיט בסירות־מירוץ ובאופנועי־ים, וטיולים רבים בארץ ובחו"ל במחיצת חבריו, הפכו לשגרת חייו.

אך בכל אלה לא היה די כדי למלא את נפשו, הכמהה להתנדב ולתרום לחברה, והוא הלך והתנדב לתפקיד מודיע נפגעים בקצין העיר רחובות. את תקופת החניכה בתפקיד רגיש זה עבר אצל חברו הטוב עמנואל משולם, מודיע נפגעים ותיק, שכזכור הוא המוהל שמל את נכדיו של שמשון. עתה מצא שמשון את עצמו מתדפק על דלתותיהם של בני משפחות שכולות ומביא להם את בשורת איוב, חווה את זעקות השבר, פוקח שבע עיניים להשגיח שאיש מבני המשפחה לא יזיק לעצמו, מאַתָּר את החזק שבהם ומתאם אתו את סידורי הלוויה הצבאית.

שמשון בטקס קבלת דרגות באולם הישיבות של עיריית רחובות

שמשון במדים עם עידן

מכריו של שמשון העידו על הרצינות התהומית שייחס לתפקיד. מדיו הצבאיים היו מגוהצים כמדיו של רס"ר משמעת בצה"ל, ובימים שבהם נקבע כתורן-כונן הוא הקפיד שלא להתרחק מגבולות רחובות.

זר לא יבין זאת: שמשון לא ידע שובעה ממעשי החדר והצדקה, הגלויים ובעיקר הנסתרים, שהיו לחלק בלתי-נפרד מדרך חייו. הוא חש בצורך לתת מעצמו עוד ועוד, ולא נרתע מלשאת בעול הרגשי המוטל על מודיע נפגעים, שאין קשה ממנו.

הס' 10
למשון היקר קלם ל' אהב צ'ר הר' מסר להלן
שליחך אלה אכן מילתך מילתך האדם היחיד אה
אנשים אלה אוליך דונק הבנוי לא מילא לשל
אז מסר אהיה צ'ר מילתך דונק מסר פתח
אז אדם בולל ה' אהיה צ'ר מילתך אלוה
אמילתך אלוהים האז אכן האלם אל א' אהיה
דיעם מילת אדם אלה ב' אהיה צ'ר מילתך האהיה
אז אהיה מס' צ'ר אהיה צ'ר אהיה צ'ר
הראי אכן מילתך אהיה צ'ר אהיה צ'ר
אהיה צ'ר אהיה צ'ר אהיה צ'ר
אהיה צ'ר אהיה צ'ר אהיה צ'ר
אהיה צ'ר אהיה צ'ר אהיה צ'ר
אהיה צ'ר אהיה צ'ר אהיה צ'ר

לַתַּת

"הגיד לך ה' מה טוב ומה ה' דורש ממך, כי אם עשות משפט, אהבת חסד, והצנע לכת עם אלוהיך" - ברוח דבריו של הנביא מיכה חונך שמשון את ילדיו. "אבא חונך אותי ואת כל האחים להיות אנשים פשוטים", מספר מור. "לעולם לא להתרברב, ולדעת לדבר בגובה העיניים עם כל אדם באשר הוא".

את החינוך לפתוח את היד ולתת בנדיבות הוא לא העניק במילים, אלא במעשים. מתן בסתר כמו תשלום חובות חשמל של נצרכים, קניית תפילין למעוטי יכולת ותרומות לעמותות חסד, נתפרסם ברבים רק בהספדים שנישאו לזכרו בימי ה"שבעה".

רוחמה, מזכירתו החרוצה שליוותה אותו בעבודתו עשרות שנים, מספרת בהתרגשות כיצד התקשר באחד הימים למשרד, וביקש ממנה להכין תרומה לפלוני אלמוני:

"אין לו איך לעבור את השבת, תדאגי לברר את מקום מגוריו ותעבירי לו את התרומה".

גילה מנהלת החשבונות נזכרת, כי רבות מתרומותיו היו כאלה שאינן נרשמות לצורך החזרי־מס - מעשה חסד שאינו תלוי בדבר.

חברו יואל אלוני מספר, כי פעם שמשון הפקיד בידו סכום כסף, להעביר לאחד מעולי תימן הנזקקים שהגיעו ארצה בשנות ה-90. גם הרב מועלם משכונת שעריים מספר על מעשה דומה. נראה כי שמשון התבייש לעמוד פנים אל פנים מול הנזקק ולתת לו את הנדבה במו־ידיו, לפיכך עמדו לרשותו שליחי־מצווה - ושליחו של אדם כמותו. ידידו ציון נחשוני מספר:

ישבנו לאכול במסעדה בשכונת התקווה. אישה ניגשה ואמרה לי: "אני מכירה אותך", אבל היא לא הייתה מוכרת לי, ואז הסתבר לנו שהמסכנה רעבה והיא בסך הכל רוצה לאכול. שמשון מיד פנה לבעל המסעדה וביקש ממנו להאכיל אותה כאוות נפשה, על חשבון.

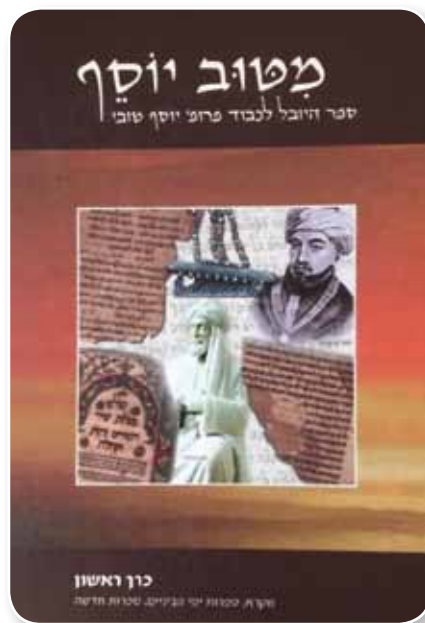

יגאל בן־שלום. היה עד לגישתו של שמשון למעשי חסד

חבר אחר, יגאל בן־שלום, היה עד לצד נוסף בגישתו של שמשון לעשיית חסד. יום אחד פנה אליו אחד מבני־תימן שעלו לארץ בשנות ה־90 ואשר שמעו של הנדיב מרחובות הגיע לאוזניו. שמשון תהה על קנקנו של מבקש הנדבה, הבין שיש בכוחו לעבוד ולהתפרנס בכוחות עצמו, ועל־מנת שלא להרגילו לחזר על דלתות נדיבים הוכיח אותו: "לך לעבוד! אך אם תהיה במצוקה אמיתית, תבוא, ואעזור לך". כר נרחב לתרומותיו מצא שמשון בהוצאת ספרי קודש כמו סידורים

בנוסח תימן ופרשנות על המקרא, וספרים העוסקים בחקר יהדות תימן שכה דיברה אל לבו. שמו כתורם מעטר למשל את "מטוב יוסף", ספר היובל לכבודו של פרופ' יוסף טובי, הכולל עשרות רבות של מחקרים במורשת יהודי תימן המכונסים בשלושה כרכים מהודרים, את "בין עֵבֶר לַעֲרָב", ספר היובל לכבוד פרופ' אמנון שילוח, ואת "בית נחמיה", שהוציא חברו הרב כועי ואשר כולל שני כרכים על חמישה חומשי תורה. הרב כועי מספר, כי שמשון ביקשו שיוסיף אותו לרשימת התורמים בכל ספר שיוציא לאור, והתרומה מובטחת מראש.

על החשיבות שייחס שמשון להוצאת

"מטוב יוסף", ספר היובל לכבוד פרופ' יוסף טובי

ספרים על־ידי בני עדתו מעיד ידו בנצי שרעבי. השניים נקלעו לאירוע בפתח־תקווה, ובו ביקש אחד המשתתפים למכור לבאי האירוע ספר פרי עטו. הלה ניגש לשמשון והציע לו שיקנה את ספרו. שמשון התפעל למראה הספר המוצע למכירה ועוסק ביהודי תימן, ובו במקום תרם לו סכום מסוים.

במחלה

שמשון לא ביקר מעולם אצל רופא המשפחה. די היה לו במסורת רבת־שנים להתחיל את יום הולדתו במכון לבדיקות תקופתיות בבית־החולים "אסף הרופא". הבדיקות היסודיות ארכו כארבע שעות, ומשנסתיימו התבשר, כל פעם מחדש, כי מצבו הבריאותי תקין לחלוטין. רק אז התפנה לחגוג עם שולה את יום ההולדת, תוך שהוא מצהיר: "עכשיו אני מתחיל לחיות מחדש".

את הבדיקה התקינה האחרונה עבר שמשון ב־16 בינואר 2009, ביום הולדתו ה־57, וכרגיל הממצאים היו משביעי רצון. איש לא צפה את חשרת העננים שהתקדרה מעל לראשו. בקיץ של אותה שנה הוא החל לסבול מדימומים, והובהל לבדיקת קולונוסקופיה אצל רופא מומחה. הבדיקה נעשתה תחת טשטוש, ובסופה הודיע הרופא לשולה: מחלת הסרטן פשתה בגופו של שמשון. מצבו חמור ביותר.

שמשון עם כל המשפחה בפרז

הרופא נועץ בשולה אם להעמיד את שמשון על חומרת מצבו, והיא השיבה, רגע לפני שהתמוטטה:
 "בוודאי, הוא אדם חזק!"
 בעודו תחת השפעת זריקת הטשטוש הקשיב שמשון לתיאור ממצאי הבדיקה, ומילמל לעבר הרופא:
 "אני אדם מאמין, עברתי הרבה מלחמות בחיי, אני אעבור גם את המלחמה הזו, ואנצח! אבל מה שבורא עולם יקבע, זה מה שיהיה".
 אין צורך לספר, שלא עלה בידה של שולה מוכת-ההלם לנהוג בדרך חזרה. שמשון המטושטש הוא שהתיישב, כמעשה שבשגרה, מאחורי ההגה - תמיד היה בשליטה מלאה על חייו ועל המתרחש סביבותיו. בעודם עושים את דרכם לקריית ההגנה הם נמנו וגמרו שלא להביא את ילדיהם בסוד העניין. אך משהגיעו הביתה ומצאו את גיא ומור סועדים במטבח, שמשון לא התאפק והודיע להם כבדרך-אגב:
 "הייתי בבדיקה, וגילו לי סרטן!"

בהמתנה ליד חדר הניתוח בפריז

ללא אומר קמו שני האחים כאיש אחד ונעלמו מהבית.
לאחר כחצי שעה התקשרה שולה המודאגת אל גיא:

"היכן אתה?"

"אני מתפלל בכותל", השיב לה בנחה.

ומור, הבן הצעיר, הסתובב מחוץ לבית כסהרורי, מתקשה להבין כיצד זה אביו הגדול והחזק נלכד ברשתה של המחלה הממארת.

שמשון ושולה עוד הצליחו לשמור בסוד את דבר המחלה מהבנות דנה ועידן, אך לא לאורך זמן. בחוש בריא של בנות דאגניות הבינו השתיים שדבר-מה איננו כשורה, והצליחו לדובב את שולה עד שהיא שיתפה אותן בידיעה הנוראה.

מכאן ואילך עבר שמשון שנתיים של כאבים וייסורים: טיפולים כימותראפיים, ניתוח בכבד והקרנות בארץ, וניתוח נוסף בצרפת. בימים הרי-גורל אלה חי שמשון באמונה שלמה שהוא יצא מהמחלה וידו תהיה על העליונה, אך בקיץ 2011 נכנע למר-המוות.

מלאכים בְּשָׂמֵי פָּרִיס

בפריס שמשון אושפז בבית-החולים "פול ברוס" שבוויל-ג'וויף, אחד מפרוורי העיר, שם הוא נותח על-ידי ד"ר דניאל אזולאי, מומחה בעל שם עולמי לניתוחי כבד. גם בתקופה זו, בעודו מאושפז חלוש וכואב בארץ נכר, המשיך בדרכו הטבעית

להותיר את רישומו על הבריות, ואלה נקשרו אליו כאילו הכירוהו מאז ומתמיד. התקיימה בו משנתו של רבי חנינא בן דוסא: "כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו". ואכן משמים זימנו לו מלאכים טובים, שפקדו אותו בזה אחר זה וסעדו אותו בימים הקשים של חייו.

בבית-החולים סעדה אותו שולה יומם ולילה, ישנה על מזרן למרגלותיו. קרן אור חדרה לחשכת הימים הללו בדמותה של אליס מלכה, יהודייה צרפתייה ממוצא מרוקאי, שאמה אושפזה בחדר הסמוך לחדרו של שמשון. אליס שמעה את שולה

פרופ' דניאל אזולאי,
המנתח של שמשון

במסדרון בית-החולים מלחששת בעברית לתוך פומית הטלפון, באה אתה בדברים בעברית עילגת השגורה בפיה, ומיד פרסה את חסותה על השניים. אמה של אליס השתחררה מבית-החולים, אך הבת לא חדלה מלנסוע מדי יום כשעה וחצי, ולפקוד את שמשון ואת שולה בידיים עמוסות כל טוב. בערבי שבתות היא פינקה אותם ביין, חלות, דגים, בשרים ומיני סלטים - המאכלים המרוקאיים ששולה נהגה לבשל ברחובות הגיעו אל בית-החולים בפריס. שולה התקשתה לשוחח עם המלאכית דוברת הצרפתית, אבל שמשון ניהל אתה שיחות ממושכות וקולחות בשפה הערבית השגורה בפיו. הוא כינה אותה בחיבה "אחותי", על-אף שהכירה תקופה קצרה בלבד.

הקשר ההדוק עם אליס נשמר גם לאחר שובם ארצה. לאחר מות שמשון הגיעה אליס לטקס שבו ציינה העירייה את זכרו בחנוכת "דרך שמשון צור" - אחד הכבישים הראשיים החדשים שנשללו ברחובות.

בקומה שמתחת לחדרו של שמשון אושפזה יהודייה צרפתייה נוספת. בעלה אלי זרקא ובני משפחתה נרתמו אף הם לסייע לשמשון ולשולה ברוח "כל ישראל ערבים זה לזה": בכל יום שישי הם הביאו לחדרו של שמשון פלטת שבת, חלות ופיצוחים - ניחוחות עמומים מארץ רחוקה.

אליס, שלישיית מימין, בטקס חנוכת הרחוב על שם שמשון

דוד חיון, נהג מונית פריסאי שעמד לרשות בני־הזוג צור בעיר האורות, הלך שבי אחר שמשון והדביק לו את התואר "גנרל". הנהג החייכן התפעל מנוכחותו הכובשת של הצבר התימני, ומהידע שגילה בכל נושא ששוחחו עליו. מדי בוקר פקד את בית־החולים או את בית־המלון שבו שמשון התאכסן, וסלסילת פירות בידיו. באוזני גיא מתאר חיון את הקשר שנוצר עם אביו:

כנהג מונית בפריס פגשתי מאות ישראלים. ההיכרות שלי אתם הסתכמה בשלום, שלום, ולאחר שבוע שכחתי את שמותיהם. אבל הקשר עם אבין טילטל אותי טלטלה שקשה לי להסביר אותה.

גם אחותו של דוד, אורלי, נמנתה עם המסייעים. בימים הראשונים לשהותם של בני־הזוג צור בפריס היא שימשה כדוברת של המשפחה מול הרופאים, והדריכה את שולה במסלולי הנסיעה לבית־החולים ולבית־המלון. אורלי ביקרה את שולה ושמשון שלוש פעמים בשבוע, דאגה שיקבלו מזון כשר ומילאה את כל מבוקשם. הקשר עם משפחת חיון השתרש גם בארץ: אריה, אחיו של דוד המתגורר ביישוב בית־אריה, הנציח את שמשון בלוח־זיכרון של בית־הכנסת המקומי.

דוד חיון, נהג המונית (ראשון משמאל)

גם בני־דודינו הערבים נפלו ברשת קסמיו של שמשון. מוחמד יליד תוניס כיהן כמנהל מלון "איטף" שבו התאכסן הזוג צור. לאחר שהתוודע לשמשון, העבירו למלון "נובוטל" היוקרתי, שגם אותו ניהל, מבלי לחייבו בתשלום נוסף. לא זאת בלבד, אלא שמוחמד ביקש להקל על שמשון ושולה בנסיעותיהם היומיות מהמלון לבית־החולים, העמיד לרשותם את רכבו ולעתים אף שימש להם כנהג. ובסוף יום עבודתו בילה עם שמשון שעות ארוכות של שיחות נפש בשפה הערבית. שמשון, שאינו יודע להישאר חייב לאיש, הרעיף על חברו החדש בשמים, עניבות וסיגריות, ואף נענה לבקשתו יוצאת־הדופן לקבל כיפה יהודית מירושלים, הקדושה למוסלמים. בבוא עידן לבקר את אביה היא רכשה כיפה "ירושלמית" בחנות הדייט־פרי שבנמל־התעופה בן־גוריון, וזו הגיעה בפריס לידיו של "בן־הדוד".

שמשון זכה לכינוי "פאפא" בפי מוחמד, ויחסו המיוחד לאורחיו מישראל לא נעלם מעיני סגל העובדים, שמדי בוקר פינקו את בני משפחת צור בשיפָה ובנענע ואף טרחו לנקות את חדרם שלוש פעמים ביום. הקשר בין מוחמד ובין חבריו הישראלים נשמר גם לאחר שובם ארצה: מנהל המלון המוסלמי התקשר לשאול לשלומם, ואף הזמינם לבקר בתוניס, ארץ מולדתו.

דומה כי השלום היה בא לעם היושב בציון לו היו מפקידים בידי שמשון את המשא־ומתן עם שכניו, שכן אפילו הסֶפֶר הערבי, שטיפל במחלפות ראשו בפריס, התאהב בו. הלה נהג לספרו חִנָם אין־כסף, למרות שהלקוח הנדיב הציע לו תשלום כפול ומכופל ביחס למחיר המחירון.

ימי דמדומים

בכל ימי מחלתו ועד יום מותו, גם ברגעים קשים של מכאוב וייסורים, לא איבד שמשון את האמונה שהסוף יהיה טוב. היה בו הכוח להתלוצץ, לנחם את מנחמי, ולגלות שליטה על המתרחש סביבותיו כפי שנהג בכל ימי חייו.

מוטי מגער מספר, שבתקופת המחלה, בין טיפול אחד למשנהו, ביקש שמשון לנסוע אתו לטיול בזוגות לחו"ל, ושם להצטלם יחד:

"זו אולי תהיה התמונה האחרונה שלי אתכם", אמר, ספק בצחוק ספק ברצינות.

ומוטי מתוודה:

"הוא מתלוצץ, ואני נשברתי".

אך שמשון החולה לא התלוצץ. הוא ושולה ובני־הזוג מגער יצאו ל"טיול צילומים אחרון" בבודפשט שבהונגריה.

גם על ערש דווי, חלוש מהסרטן המכרסם בו, לא נטש אותו חוש ההומור. חמישה ימים לפני מותו בא לבקרו אלירן, חברה לשעבר של עידן שבאותה עת כבר היה בזוגיות אחרת. באהבתו הרבה לאלירן הרגיש שמשון צורך לשמור אותו קרוב לבתו, ולכן התבדח אתו על בת זוגו החדשה: "נו, מה עם החברה שלך? יש לה עוד דרך ארוכה עד שתגיע למקומה של עידן. השעון שהיא קנתה לך לא משהו..."

אלירן, שאהב את בדיחותיו של שמשון, צחק ונישק את ידו.

משנתבשרו חבריו של שמשון שימיו ספורים הם נזעקו לבוא ולבקרו. מוטי מגער המבוהל עצר בדרכו לבית־החולים בתחנת־דלק ובסערת רוחו תידלק את רכבו בסולר במקום בבנזין. הרכב נתקע, וכאשר הצליח בדי עמל להגיע לבית־החולים הוא סיפר לשמשון את דבר המעשה. בימים שקדמו לפטירתו, שמשון המותש קינטר את חברו: "לך תמלא סולר".

"הוא מתבדח, ואני בוכה", יספר מוטי לימים.

"היו לי חיים מלאים, אני גאה במשפחה שלי, באישה שאתי, בילדים שגידלתי, קיבלתי תמורה מלאה עבור מה שהשקעתי", התגאה שמשון באוזני חברו. מוטי הופתע להיווכח עד כמה חברו, השוכב על ערש דווי, רגוע ושלם עם עצמו:

**רק אז חדרה בי ההכרה, עד כמה חזרתו בתשובה בשנים שקדמו למחלתו
הייתה מתוך הכרה אמיתית בבורא עולם. גם בשעותיו הקשות ביותר לא
דבק בו שמץ של מרירות, לא לאיש ולא לאלוהים.**

ציון נחשוני, הידוע ברגשנותו היתרה, נזעק אף הוא לבית־החולים. בהיכנסו לחדר האשפוז התרעם על חברו השכיב־מרע:

"מה? אתה דפוק? ככה הולך ומשאיר אותנו לבד?"

ושמשון, בקור־רוח ובעוקצנות שמעודו לא חסך מחבריו, השיב מניה־וביה:

"מה אתה בוכה? אתה ילד? תהיה חזק, שמור על עצמך".

הקפדנות היתרה על סדר, ניקיון וחזות נאה לא נטשה אותו גם ברגעיו

שמשון עם מור ועידן. גיא מחייך מאחור

האחרונים. יום לפני פטירתו הוא הבחין שמור, בנו הצעיר, לובש מכנסי ברמודה בצבע בורדו:

"מור! זו הפעם האחרונה שאתה לובש את הצבע המרגיז הזה!"

הבן הצייתן הבטיח שכך יהיה, ומיד זרק את המכנסיים הקצרים לפח וחזר למיטת אביו בבגד שצבעיו רכים יותר.

ביום רביעי לפנות בוקר, יום לפני פטירתו, הוא ביקש להתגלח והפציר בשולה שתסייע לו לרדת מהמיטה. בעוד רעייתו מתלבטת אם זה הדבר הנכון לעשות במצבו הנוכחי, חילץ שמשון את גופו הדואב מתוך המצעים, ירד מהמיטה, התנודד בכוחות עצמו אל המקלחת, והחל לגלח את פניו אט-אט וביסודיות שכה איפיינה את חייו. "תראי, תראי, יש לי פה שיערה", מילמל לעבר שולה שנעמדה לצדו, תוך שהוא חותך קלות את לחיו. דומה שמשון נחרד מהרעיון, שמבקרו יראו אותו לא מגולח.

כשבא לבקרו ניר, האחייך האהוב עליו ששירת בהנדסה קרבית, הוא אחז בידיו ושמשון הבחין בריח מוכר הנודף ממנו.

"מדוע ריח של גריז נודף מידיך?" חקר אותו, "אתה ג'ובניק?"

שמואל קרטה נמנה אף הוא עם עולי הרגל שבאו להיפרד משמשון בשעותיו האחרונות. בעודו ניצב איך-אונים וחסר-מילים ליד מיטתו והדמעות זולגות

ניר, קצין בהנדסה קרבית, האחין של שולה
האהוב על שמשון

מעייניו, שמשון אזר כוח לנחמו:

"תהיה חזק!"

פאר, בתו של מוטי מגער, שמעה מאביה שהאיש הנערץ עליה עומד להסתלק לבית-עולמו, ובאה להיפרד.

"הבטחת שתיכנס אתי לדירה, אתה לא יכול להשאיר אותי ככה", התייפחה.

האיש הגדול הזדקף במיטתו, חייב אותה בחוס, נשק לה, ואמר: "אני אוהב אותך, יהיה בסדר. איפה יאיר? תכניסי אותו פנימה". יאיר בעלה, שהמתין מחוץ לחדר, נכנס ופרץ בבכי. שמשון חייב גם אותו.

מהיכן שאב את כוחות הנפש בשעה כה קשה, לנחם את אוהביו הלומי הצער?

פאר עוד אזרה כוח לומר:

"תודה שבזכותך יש לי את בעלי, ובזכותך יש לי את המשפחה שלך שהיא כמו עוגן בחיי. אני מבטיחה לך שתמיד אהיה אתם בקשר".

זה היה רגע מכמיר לב, ועיני שמשון דמעו.

גם מקומה של רוחמה צברי, המזכירה הנאמנה שליוותה את שמשון במרבית שנותיו כקבלן וכאיש עסקים, לא נפקד ממצעד הנפרדים. שמשון לחץ את ידה של האישה, שהפכה זה מכבר לחלק בלתי-נפרד ממפעל חייו, ואמר לה: "את לא המזכירה שלי, את הבת שלי, שמרי לי על העסק".

בין המבקרים האחרונים היה רחמים מלול, ראש עיריית רחובות. שמשון שכב מעורפל מזריקת ווליום, ושולה העירה אותו. הוא פקח את עיניו, ומשהבחין בזהות המבקר שאל לשלומו של מלול, שזה לא מכבר עבר צנתור. "אתה שואל אותי לשלומי? אני באתי לשאול לשלומך!" השיב ראש-העיר.

ושמשון, שעות ספורות לפני פטירתו, מטושטש מזריקת הרגעה, ביקש משולה: "תביאי להם פירות, ובואי נעבור לסלון".

מארח למופת עד הרגע האחרון!

ימים ספורים לפני מותו, ושולה עדיין ממאנת להשלים עם האפשרות שהאיש הגדול שלה ייגדע מארץ החיים, היא הציגה בפני ד"ר ברוך ברנר, האונקולוג שטיפל בשמשון, כתבה עיתונאית המספרת על טיפול ביולוגי חדש המוצע לחולי סרטן. ד"ר ברנר נטל מידיה את גזיר העיתון ואמר:

"שולה! לך להיפרד מבעלך! הוא עומד למות!"

זה היה ביום ג' בשבוע – יומיים לפני שהסתלק לעולמו. השניים נכנסו לחדרו של שמשון, והרופא הודיע לו כי בשל מצבו הגופני הוא לא יעבור את הטיפול הכימותראפי המתוכנן. הרופא יצא מהחדר, ושמשון הפטיר:

"פניו של דוקטור ברנר אינם כתמול שלשום".

ולאחר רגע קל הבין את משמעות הדברים: קצו קרב!

בימיו האחרונים, בני המשפחה בדקו את האפשרות ששמשון ישתחרר מבית החולים ויקבל טיפול רפואי צמוד בביתו. הם נענו בחיוב, ודנה שאלה את אביה: "אבא, אתה רוצה לבוא הביתה? נביא לך אחות צמודה שתטפל בך". שמשון כמובן הינהן.

"מה עוד אתה רוצה שנביא לך?"

"רק את אמא", מילמל חלושות.

דנה, בפרץ בלתי-נשלט למלא את כל רצונותיו האפשריים, המשיכה ושאלה:

"אתה רוצה שנביא את הילדים לבית-החולים?"

"לא! ילדים לא צריכים לבוא לבית-החולים, אראה אותם בבית", השיב

בפסקנות.

אז שמשון גילה שוב את תכונתו הנדירה לשלוט בקור-רוח ובמחשבה מפוכחת על המתרחש סביבותיו, ולקבל את ההחלטה הנכונה ביותר גם ברגעים האחרונים של חייו ההולכים וכלים. עתה החליט שהפרידה מאוהביו תהיה "כיאה למשפחת צור", אותה מימרה שהוא טבע לפני שנים, וחזר עליה כל אימת שמי מבני המשפחה עמד לעשות צעד, שיעיד על שמה הטוב של המשפחה כולה. וכך, בסדר מופתי שאותו קבע הוא, נכנסו לחדרו בזה אחר זה ילדיו, כלותיו וחתנו – בגדול החל ובקטן כילה.

הראשון בנכנסים היה בנו בכורו גיא.

“אני רוצה להיקבר ליד אבי בבית-הקברות במרמורק. דאג שלא יחסר דבר ב'שבעה', שהכל יהיה מכובד”, ציווה שמשון.

הוא לא נתן יד למקרה: כפי שבחיינו טרח לתכנן הכל בקפידה, כך נהג גם עתה, לקראת מותו. בטרם נפרד מגיא הוסיף:

“שמור על יעל, ועל אחדות המשפחה”.

३०८

peno 200 200

[illegible]

ההספד של הכלה יעל, אשת גיא

במילים האלה עלה בכל עוצמתו הערך העליון בחייו: אחדות המשפחה. הציווי לשמור זה על זה יחזור כחוט השני בכל דברי הפרידה מיקיריו, כמו ביקש להבטיח במספר רב של נצרות-ביטחון, שלאחר לכתו לא תיפגם שלמות המשפחה שהקים ושעליה הייתה תפארתו.

"אבא, אני גאה בך שאתה הוא אבי, ואני אשמור על שלמות המשפחה ואמשיך את המורשת שלך", הבטיח גיא, ופניו של שמשון זרחו מאושר.

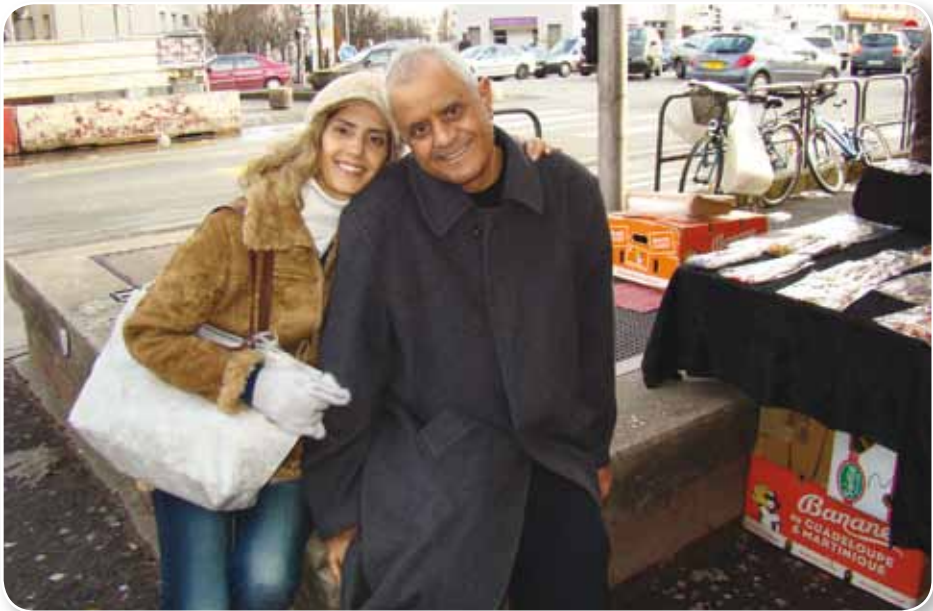

שמשון ועל

אחריו נכנסה יעל, רעייתו של גיא. בין שמשון וכלתו נטווה קשר אהבה שאינו נופל מקשר שבין אב לבתו. הקשר הזה הלך והעמיק לאחר מות הוריה של יעל. "לא הפסקת לנשק אותי ולומר לי עד כמה אתה אוהב אותי, ושאני הבת שלך בדיוק כמו דנה, ושאתה סומך עליי שאלכד את המשפחה, ושאתה מאושר שגיא בחר בי..." כך כתבה יעל לשמשון אחרי מותו בכתב שזכה לכותרת "שמשון בָּאָבִי וְכָאֲבִי". עתה הגיע תור דנה.

עד עכשיו התביישנו לבכות בפניו, אני נשכבתי על מיטתו והתחננתי "אל תלך". לא עיכלתי, אבא ילך? איש עם עוצמות שלא הכרתי אצל אף אחד. ידעתי שזה עומד לקרות, אך מרגע שזה קרה התקשיתי לעכל, פשוט סירבתי להאמין.

"אין לי כבר כוח", מילמל שמשון תוך שהוא מרים את ידיו. "אני מאושר מכל מה שהשגתי, הכל עשיתי בשבילכם, שלכם יהיה טוב", אמר בהכרה מלאה, בתחושת סיפוק מכל מהלך חייו. "דנה! שמרי על גילה (מנהלת החשבונות של החברה), עזרי לה בכל מה שצריך". מבלי להכביר מילים הוא למעשה ציווה על בתו לעזוב

שמשון עם דנה

את תפקידה כמנהלת אחד מסניפי בנק לאומי, ולשאת בְּעול הניהול הפיננסי והכללי של מפעל חייו. דנה עשתה כמצוותו.

לאחר דנה נכנס חתנו עופר, בעלה של דנה, שכזכור, כניסתו למשפחת צור לא הייתה קלה. שמשון לחץ את ידו ועופר התחנן בקול חנוק מבכי: "שמשון, לאן אתה הולך? אתה חייב להישאר אתנו, אתה המנהיג שלנו". ושמשון מילמל:

"זהו, אין מה לעשות, תהיה חזק, תשמור על דנה, על גיא, על שולה, תעזור להם, שמור על איחוד המשפחה, לא פיללתי שיהיה לי חתן כמוך, אני גאה בך, וכל המשפחה גאה בך".

בעוד עופר יוצא, מור נכנס שפוף ומדוכדך. שמשון עודד אותו, ובמשפטים קצרים ומדודים, אך רבי־משמעות, נפרד מבנו הצעיר:

"אל תהיה עצוב אף פעם. בחרת אישה טובה. שני תהיה אמא טובה. שמור על אמא ועל אחדות המשפחה". משסיים את צוואתו ביקש ממור שישב לידו ויקרא תהילים. "עשיתי כמצוותו", משחזר מור, "והוא שכב והאזין בעיניים עצומות".

אחריו נכנסה שני אשתו. שמשון רמז לה להתקרב אליו, נטל את ידה, נשק לה ולחש:

שמשון עם שני, אשת מור

"אני אוהב אותך מאוד, תמשיכי להיות חלק מהמשפחה, שמרי על מור".

שני לא התאפקה. היא פרצה בבכי תוך שהיא מבטיחה להרחיב את המשפחה, ומודה לו על הזכות שנפלה בחלקה להכיר אותו.

ואז עידן נכנסה. באותם ימים ניצבה הנערה הצעירה בצמתים חשובים בחייה, והיה עליה להכריע ולקבל החלטות בנושאים כמו לימודים וזוגיות.

שמשון אחז בידה ואמר:

אני מאמין בך. את תצליחי בכל מה שתבחרי, ואני יודע שכל החלטה שתחליטי תהיה מהשיקולים הנכונים והנבונים.

ולא היו אלה דברים בעלמא. במשפט קצר שיחרר שמשון בחוכמתו את בת זקונו מהתלבטויות: כזכור, האב השתלטן והחרד לשלום ילדיו ניסה ללא הועיל לשכנע את עידן ללמוד משפטים. עתה הקל עליה להחליט על עתידה מבלי שינקר בה הספק: מה היה אבא אומר, אילו ידע כי בחירתה לא תאמה לבחירתו.

שמשון התשוש עוד הספיק לבקש מעידן לשמור על שולה ועל כולם. בשלב זה כבר התקשה להוציא מילים מפיו ועידן נשכבה עליו, ממררת בבכי:

התחננתי שלא ישאיר אותי לבד, שיילחם עוד קצת בשבילי... הוא לא רצה לשמוע אותי בוכה ולכן הפסיק לדבר, וככל שעלה בידו חיבק אותי חזק. שעות ספורות לפני שנפטר הוא שמע אותי בוכה מחוץ לחדרו וביקש מאמא, כשהוא חנוק מדמעות, להפציר בי לחדול מבכיי, שמא אפריע לחולים האחרים המאושפזים במחלקה.

אמנם תשוש, אבל מתחשב בשכניו החולים. בהיר מחשבה כמעט עד הרגע האחרון.

בתום סבב הפרידות שמשון רמז לכולם לצאת מחדרו ולשוב הביתה. לבקשתו רק שולה נשארה לצדו. בשעה זו הוא דיבר על אהבתו הגדולה אליה, וביקש את סליחתה על קוצר־הרוח שהפגין כלפיה בימי מחלתו.

זה המקום וזה הזמן לספר, כי אכן הייתה זו שולה שנשאה בעיקר העול של ימי המחלה, שנתיים רצופות, יום־יום, שעה־שעה. קשה לתאר את רגעי הפחד, החששות, קוצר־הרוח, והחיים בצל הנעלם הגדול שחוו השניים יחדיו. שולה הייתה לקולטת הברקים של המחלה ושל ספיחיה. שמשון הגוסס חש שרעייתו עומסת על כתפיה משא בלתי־אפשרי, וחודש לפני פטירתו התקשר אל ד"ר שרה דניאל, רופאת הנשים של שולה, והודה לה על תמיכתה באשתו בתקופה הזו. הוא התוודה בפניה שקצו קרב, וביקש כי תמסור לשולה, לאחר מותו, שהוא אוהב אותה מאוד ומבקש את סליחתה על קוצר־הרוח וחוסר־הסבלנות שלו בימי המחלה.

ועתה, ברגעי האחרונים, וכמי שמבין כי גורלו נחרץ, הוסיף:
 "אני מצדי עשיתי ככל יכולתי, עכשיו הכל בידי בורא עולם."
 "אתי הוא מעולם לא דיבר על המוות, או על החששות שלו למות בחצי־ימיו", מספרת שולה. "הוא האמין באמונה שלמה שמה שצריך לקרות, יקרה".
 שמשון נרדם בשעה 02:00.

עידן שבה והתיישרה לצדו, מלטפת את ידו ומפזמת חרישית את שירו של נתנאל "ילדה של אב". מילות השיר נתנגנו כמו מאליהן בחלל החדר, ועידן חשה שהן משרות עליו נינוחות ורוגע. וכך, במשך השעות הקטנות של הלילה האחרון, שרה עידן את מילותיו של האב לבתו הקטנה:

לך תודה ילדה,
 את מוציאה את הילד שבי,
 כשאני משתטה את מחייכת.

ליל מנוחה, עוד רגע קט יבוא הבוקר,
 נומי ילדה אל לך לדאוג,
 נומי ילדה אני לא רחוק.

ואז, כמילות השיר, הבוקר בא, אבל שמשון החזיר את נשמתו לבוראו לא בטרם עיטרו התפילין בפעם האחרונה את ראשו.

את הלילה האחרון עברו בני המשפחה סמוך למיטתו. יונה מהצרי, אשת אחיו הגדול שלמה, נשארה עם בני המשפחה ליד המיטה, וכל הלילה קראה יחד עם הילדים פרקי תהילים.

בעוד אביו נושם את נשימותיו האחרונות, שאל גיא את שולה: "אמא, זו השעה שאבא נוהג להניח תפילין. שאניח לו?" שולה הינהנה.

ידו של האב הייתה מחוברת לצינור העירוי, ולכן גיא הניח לו רק תפילין של ראש, והתפלל. משסיים הסיר את הטוטפות. רק אז החזיר שמשון את נשמתו לבוראו, וחיוך קל נסוך על פניו השלוות.

שמשון נפטר בבוקר יום ה', כ"ח בסיוון תשע"א, 30 ביוני 2011. שני אשת מור, שניצבה אף היא ליד מיטתו ברגעיו האחרונים, תכתוב על חמיה: "הוא נפטר כאציל נפש, בעדינות, בשקט, ברוך, כמו מלאך טוב שירד לעשות חסד, וחזר לשמים".

חלל בלתי־נתפס

ד"ר עמי גלוסקא

החברים, הגם שידעו כבר זמן רב על מחלתו של שמשון והיה סיפק בידם לעכל את מותו האפשרי, נשארו אחוזי הלם. דומה שנוכחותו המרשימה, שמילאה עד אפס מקום את חייהם של מכריו הרבים, לא הלכה יד ביד עם האובדן. הליכתו טילטלה טלטלה של ממש את חבריו הקרובים, שמיאנו להשלים עם מותו. היטיב לתת לכך ביטוי חברו עמי גלוסקא:

כמו אבן צור ענקית שנעתקה לפתע ממרום הצוק; כמו ארז אדיר שנועקר מן הנוף, "יפה ענף וְחוֹרֶשׁ מִצֵּל וְגִבָּה קוֹמָה וּבִין עֲבוֹתַיִם הִיְתָה צִמְחָתוֹ" (יחזקאל ל"א, ג') – כן ניכר ובולט חסרונך לעין כל. בנוכחותך הייתה כה חזקה, השפעתך כה מוחשית, חיוניותך כה תוססת, חוסנך כה איתן, עד כדי כך שמותך בשיא חיך אינו נתפס, הלב ממאן להכיר בכך והדעת אינה סובלת זאת.

גם פאר, בתו של מוטי מגער, נגעה בנוכחותו הדומיננטית:

כשהיינו באותו חדר, אי־אפשר היה להתעלם מנוכחותו המקרינה. הליכתו פערה חלל בלתי־נתפס. כשערכנו חנוכת־בית לדירתנו החדשה, שנרכשה הודות לשמשון, לא השלמתי עם חסרונו ותליתי תמונה שלו בכניסה לדירה.

תמונה של שמשון בכניסה לביתה של פאר

אודי עותמי משחזר את שעבר עליו מרגע שנודע לו על מות חברו:

שמשון נקבר בשעות הערב, ושעה מאוחר יותר היה עליי לחתן את בני. עברה בי המחשבה שמא איוועץ עם רב האם עליי ללכת לבית־הקברות, אך דחיתי את הרעיון על הסף – שמא תימנע ממני הפרידה ממנו.

אודי הלך ללוויה, אבל חסך מאביבה רעייתו את הבשורה המרה, שלא לפגום בשמחתה. ברם, אחד מבאי האירוע פלט בנוכחותה: "שמשון מת", והיא צעקה והשתנקה והיה צורך בכוס מים כדי להשיב את רוחה. "מרגע זה ואילך נגמרה לי השמחה", הודתה אביבה, המספרת בהערצה גלויה לעין, כי היא פגשה אותו בימי מחלתו באירוע כלשהו, והוא הניח את ידו על ראשה ואמר לה: "אביבה, הכל הבל הבלים". סָתַם, ולא פירש.

אודי עותמי, יהודי המקפיד על קיום מצוות, מספר שמות חברו כה השפיע על מצב רוחו, עד שביומיים הראשונים נבצר ממנו ללכת לבית המשפחה לקיים מצוות נישואין אבליים.

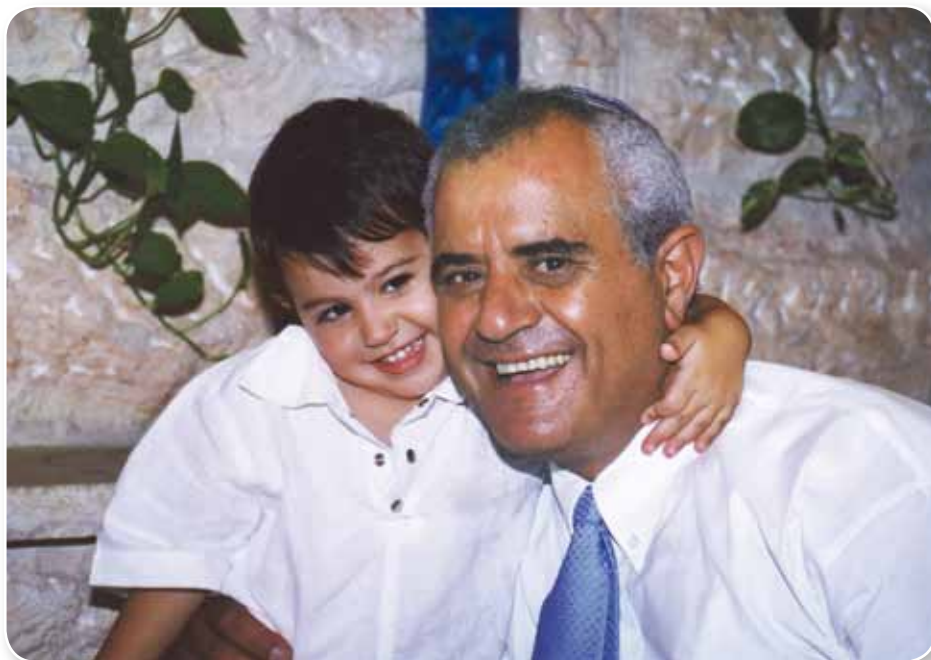
גם יוני ערמי, לקוח של שמשון שרכש ממנו בית ונפשותיהם נקשרו זו בזו, לא עיכל את הליכתו של האיש שכה השפיע על דרך חייו:

באתי ללוויה כמוכה רעם, ובעודי שומע את דברי ההספד של ראשה־העיר,
נשברתי וברחתי מהלוויה. גם לבית האבלים לא עמד בי הכוח ללכת.
פטירתו לא חדרה לתודעה שלי. עד היום רשום שמו של שמשון צור
בספר הטלפונים שלי, אינני מסוגל למחוק אותו.

שכנו וחברו של שמשון, שמואל קרטה, מתקומם כנגד המספידים למיניהם, המפליגים בתיאורי העולם הבא – "נהנה מזיו השכינה", או "יושב ליד כיסא הכבוד". "לא רציתי אותו שם," טוען שמואל, "אלא פה, אתי, מתווכח על הגות יהודית, חי, ממשי, תוסס ומוחשי".

הקושי לעכל את הסתלקותו של שמשון השפיע גם על ציון נחשוני, חבר ילדות ובן־בית במשפחת צור. ציון, המגדיר את הקשר עם שמשון כחברות ללא שיעור ומידה, בשנה הראשונה הדיר את רגליו מבית המשפחה, שבמשך שנים רבות היה בו כדייר משנה.

"לא הלכתי לביתו, כי בשבילי שמשון היה הבית. אישיותו מילאה את חלל ביתו, וכשהלך, הלך מבחינתי גם הבית", מתוודה ציון בעודו ממרר בבכי.

הנכד אביב עם הסב האהוב

בין אוהביו שלא אזרו כוח להיכנס לביתו, היה גם הנכד אביב. הילד, שכזכור נקשר לסבו בעבודות אהבה בלתי־מוסברות, נהג לפקוד את ביתו מדי יום: בית־הספר שבו למד שכן בסמוך. לאחר מות שמשון ובמשך כחודש ימים לא מצא הילד כוח להיכנס לבית סבו. הרעיון להיכנס לבית שהתרוקן מיישותו של שמשון לא נתפס בתודעה של הילד הרך בשנים.

ואילו הנכד עמית בן ה־6 מצא דרך מקורית להדחיק את הסתלקותו של סבו הנערץ:

"איזה יופי, עכשיו אני אישן עם סבתא", הודיע, מוצא כביכול את הטוב באירוע הטראגי.

ואכן עמית התקשר אל שולה והבטיח לה: "אני אשמור עליך!"
ובניסיון לברוח מהמציאות המרה, תיכנן לעצמו:
"כשאלך אליו הביתה, אני אחשוב שהוא בעבודה".

מורשת שמשון

דרכו של שמשון לתרום ליחידים ולקהילה הייתה לצוואה בלתי־כתובה ולמקור השראה לבני משפחתו, להתמיד וללכת בדרך זו.

הלוויה נערכה בבית־העלמין של מרמורק בהשתתפות למעלה מ־1,000 איש. שולה ודנה נקלעו לפקק תנועה גדול מאוד שהגיע עד בית־העלמין, עד כדי כך שהיה עליהן לנסוע על השוליים כדי שלא לאחר.

בתוך כל ההמולה ניסה גיא להסיח את דעתו מאווירת הנכאים שאחזה בכולם, ומבטיו בחנו בעין של קבלן את המבנה המיושן והעגום למראה של חדר ההספדים, שבו הצטופפו המוני אבלים.

הקירות האפורים, התקרה המתקלפת והרצפה המיושנת אינם מכבדים את דרכו האחרונה של הנפטר, הירהר גיא בינו לבין עצמו. בימי ה"שבעה" הוא נועץ בבני המשפחה, והם גמרו אומר לעשות לחידוש המבנה מהמסד עד הטפחות. עבודות טיח, גבס, צבע, ריצוף, אינסטלציה ותאורה נעשו חיש מהר ובטוב טעם, וביום השלושים הופתעו הפוקדים את הקבר למראה חדר ההספדים, שחידש את פניו ללא הכר.

בית־העלמין, השלט בכניסה לאולם ההספדים על שם שמשון

בס"ד

גמ"ח חסדי שמשון

כ"ע: **שמשון צור ז"ל**

• אוהלים • מקפיאים • כיסאות • שולחנות •
 • חימום • קירור • תאורה • ציוד לבתי אבל •

מיסודו של מרכז החסד "רחמי שמיים"

050-3331414

חסדי שמשון

לא בכדי נושא חדר ההספדים כיום את שמו של שמשון צור. במהלך ימי האבל הגתה המשפחה גם את רעיון הסיוע למשפחות אבלות מעוטות יכולת, המתקשות לשאת בעול הכלכלי של ימי ה"שבעה". כידוע, רבים נוהגים להקים אוהל אבלים לימי ה"שבעה" ואף ליום השלושים, מה שכרוך בציוד רב לתפעול המקום ולהגשת כיבוד למנחמים הרבים הפוקדים את המשפחה האבלה. בני משפחת צור עמדו על ההוצאה הגדולה המוטלת על עמך ישראל בימי אבל, ולפיכך נמנו וגמרו לרכוש אוהלים, שולחנות, כיסאות, תאורה, מערכות קירור וחימום וציוד גלווה לקיום סעודות המוניות, שיעמדו לרשותם של מי שהפרוטה אינה מצויה בכיסם. כל אלה משמשים היום כגמ"ח "חסדי שמשון", העומד לטובת הציבור חינום אין־כסף.

הקשר המתמשך של בני משפחת צור עם עמותת "קרן", הפועלת מטעם אגף השיקום במשרד הרווחה, הוא דוגמה מובהקת לשמירה על מורשת שמשון. עמותה זו דואגת לאבחון ולשיקום תעסוקתי של אנשים בעלי צרכים מיוחדים, ושמשון תמך באחד ממרכזיה: מפעל מוגן, המשמש כמקום עבודה לעשרות אנשים ופועל באזור התעשייה הסמוך לשכונת קריית משה.

לאחר פטירתו הזמינה העמותה את בני המשפחה לביקור, להראות להם את המפעל ולהודות להם על תרומת יקירם למקום. שולה התרשמה ממצבו העלוב של חדר־האוכל, ועלתה בה המחשבה, כי שמשון היה בוודאי לוקח על עצמו את שיפוצו.

גיא ומור בחדר האוכל המשופץ

אמרה ועשתה. חדר-האוכל החדש נחנך בראשית 2012 ונקרא על-שמו של שמשון. בטקס החנוכה, שנערך במעמד ראש-העיר רחמים מלול, ציטטה שולה מדברי אבי החסידות, רבי ישראל בעל שם טוב (הבעש"ט):

עצבות ונעלת שערי שמים, תפילה פותחת שערים נעולים, והשמחה — בכוחה לשבר חומות. אנו, משפחת צור, החלטנו ללכת בשביל התפילה והשמחה, כדי למלא את רצונו וחזונו של יקירנו, שמשון צור.

שמשון תרם גם למלחמה במחלת הסרטן. מתרומות אלה נהנה "סוד הגן הנעלם", המרכז הרפואי הייחודי שפועל ברחובות למעלה מעשר שנים ומטרתו להקל את החלמתם של ילדים, החולים בסרטן ובמחלות קשות אחרות. את התרומה הזו ראו בני המשפחה כצוואה. ב-24 בדצמבר 2011 הם השתתפו בערב התרומה של חוג ידידי המרכז, בראשותו של חבר מועצת העיר שאול ליבי. שמשון היה אחד מהתומכים הבולטים ל"סוד הגן הנעלם", וכאות הערכה לפועלו גויסו באותו ערב כמיליון ש"ח לבניית המבנה החדש למרכז, שיוקם ברחוב דהרי ברחובות החדשה.

האירוע החגיגי התקיים באולם "שמיים כחולים", ובמהלכו הכריז ראש־העיר רחמים מלול על החלטת ועדת השמות העירונית, להנציח את זכרו של שמשון, ולקרוא על שמו את אחד מרחובות העיר.

מן המפורסמות שאינן זקוקות לראיה היא מידת הכנסת האורחים שכה איפיינה את שמשון, וכבר עמדנו בהרחבה על מעלתו זו. גם היום לא ננעלו דלתות בית הנדיב, והן פתוחות לרווחה כבימים עברו. כך למשל בניו גיא ומור, יחד עם חברים, מתכנסים מדי שבוע בבית המשפחה ללמוד תורה בחברותא. שולה פתחה את ביתה גם בפני "קולנוע סלון", מיזם חדש של מארגנות הפסטיבל הבינלאומי לסרטי נשים הנערך ברחובות משנת 2004. ב"קולנוע סלון" צפו עשרות אורחות בשני סרטים קצרים פרי עבודתן של נשים יוצרות, ובסופם נערך רב־שיח בין הצופות.

מרים חלפון, אחת מבאות האירוע, התבוננה באורחות הממלאות את הבית ומילמלה בינה לבין עצמה:

"בבית הזה שורה השכינה".

על המידה הנעלה הזו של בני־הזוג צור כתב חברם הטוב ישראל עדני:

באדמה אתה, ועל האדמה הותרת,
בונה משכנותיך, מתירה דלתות ביתך.
רעיה שולה המוציאה מטוב ידיה,
לאלה ששיחרו אל תוך חומותיה.

דרך שמשון צור

שמו של שמשון הונצח ברחוב המשתלב באחד מעורקי התחבורה החדשים בעיר, שעתיד להיסלל כרחוב דו־מסלולי העוקף את רחובות מדרום. החלטת מועצת העיר על ההנצחה לא הייתה פשוטה כלל ועיקר: תקנות העיר אינן מאפשרות לקרוא רחובות על שמות אישים בטרם חלפו שנתיים מיום מותם. מתוך הכרת פועלו של מי שכיהן כחבר במועצת העיר, שינו את הכלל באופן חד־פעמי.

כשנה לאחר מותו של שמשון נערך טקס רב־משתתפים לחנוכת הרחוב, שקיבל את השם "דרך שמשון צור". בין מאות באי האירוע נמנו גם השרים סילבן שלום, ישראל כץ, מיכאל איתן ויולי אדלשטיין, חברי כנסת והמוני עמך, שטרחו לבוא ולכבד את זכרו של האיש שכה אהבו.

החומה בדרך שמשון צור

שמשון צור ז"ל

"הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו"

(1952-2011)

נולד והתחנך בעיר רחובות בכפר גבירול, בן ליחיא ושמהה מהצרי ז"ל.
נשוי לשולה, ואב גאה לגיא, דנה, מור ועידן. סב אהוב ל-7 נכדים.
לוחם בחיל השריון, רב סרן במילואים מודיע נפגעי צה"ל.
איש עסקים מצליח, יזם וקבלן בניין, מבניה ובוגיה של הארץ.
המייסד והבעלים של חב' ד.ש.מ חברה לבניין. בנה שכונות ופרויקטים רבים
ברחובות ובכל רחבי הארץ.
כיהן כנציג מעבידים בבית דין לעבודה.
כיהן כחבר פעיל במרכז תנועת הליכוד כ-30 שנה.
כיהן כחבר פעיל במועצת העיר רחובות בשנים 2008-2011.
עיריית רחובות החליטה להנציח את זכרו בהכרזת רחוב על שמו "דרך שמשון צור".
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ובגמילות חסדים.
אוהב כל אדם ואהוב על הבריות.
נלקח בשיא עשייתו בכ"ח בסיוון תשע"א, בן 59 היה במוותו.
תהה לשמותו לצורה בצרור החיים

השלט שעל החומה בדרך שמשון צור

שולה והילדים בטקס חנוכת הרחוב על שם שמשון

המונומנט באתר ההנצחה לשמשון צור

ראש העיר רחובות רחמים מלול, והשרים, בטקס חנוכת הרחוב

הסרת הלוט במעמד שר התחבורה, ישראל כץ

במהלך הטקס הוסר הלוט מעל אנדרטה מרשימה הניצבת לצד הדרך בדמות עץ בעל שורשים עמוקים, המסמלים את הווייתו של שמשון: יהודי גאה, ששורשיו נטועים עמוק באדמת הארץ שאהב. העץ יציב ורחב ובסיסו עשוי מבטון יצוק, החומר שממנו יצר שמשון את שכיות החמדה שכה התגאה בהן. מתוך הבטון מזדקר לב ענק מלא באור – לבו הרחב של שמשון, השופע אהבה, דאגה ומסירות למשפחתו ולחבריו. הלב עשוי מברזל, אותו חומר-גלם קשיח שאתו החלה דרכו בענף הבנייה, אך אם מחממים אותו הוא הופך לרך ועדין כלבו של שמשון.

המונומנט באתר הנצחה לשמשון צור, בלילה

שרים לשמשון

חיבה רבה נטה שמשון לשירים ישראלים בכלל, ולפיוטים תימניים בפרט. אם נכנס לחנות מוסיקה, יצא ממנה עם קרטון גדוש באלבומים מכל הבא ליד. את השירונים "אשורר שיר" קנה במאות רבות של עותקים, חילק לכל מאן-דיכפין והם אף שימשו לשירה משפחתית בארוחות של ערב שבת. הזמר רמי דנוך נהג להתארח בשבתות בבית משפחת צור ולהנעים בקולו מנעימות שבת ומזמירות תימן.

אהבה זו של אביו הציתה בגיא את הרעיון להנציח את זכרו באלבום מוסיקלי שזכה לכינוי "שרים לשמשון". הרעיון קרם עור וגידים וחברו לו מספר יוצרים וזמרים שהכירו את שמשון מקרוב:

אבירם דרעי כתב והלחין את השיר "אבא" בביצועו של הזמר רגב הוד. פאר טסי מבצע את "אל תהיי עצובה" למילים וללחן של אבי אוחיון. תמיר גלבוע חיבר את "צור משלו", ויחד עם אריאל קנדאבי, שגם מבצע, יצר לו לחן.

יניב רם כתב והלחין את השיר "אבא שלי", המבוצע על-ידי הזמר נתנאל. אבי אוחיון כתב והלחין את "ילדות של פעם" בביצועו של איתי לוי. רמי דנוך חידש את שירו של אביהו מדינה "סימנים של דרך". הזמר לירן טל העניק ביצוע מחודש לשיר "האיש ההוא", שכתב המשורר נתן יונתן והלחין שלמה ארצי. יהודה סעדו מבצע את "שירת מלאכים" למילים של אבי אוחיון וללחן של אסף צוריה.

אביגדור קהלני, שזה מכבר מושך בעט משוררים, תרם את חלקו לאלבום ב"שיר לך נשיר", שהלחינה הזמרת והיוצרת אהובה עוזרי ומבצע גד אלבוז. שני יצהרי מבצעת את "תמסור לו", שכתב אבי אוחיון וגם הלחין יחד עם מאור תיתון.

ציון גולן משתתף באלבום בביצוע השיר "אח יאבא", שכתב והלחין אהרון עמרם.

והבן הצעיר, מור צור, מבצע את "רק ביחד", שכתב והלחין יחד עם חגי קאפח.

בס"ד

כ"ח סיון תשע"א

30/6/2011

מלב אל לב

שמשון יקירי!

לא היה לי די זמן להכיר אותך לעומק, ליהנות מחברותנו האמיצה, להיפרד כפי שרצינו.

דרכינו - היו נפרדות, מחשבותינו - היו שונות, אבל זה קרה לדעתי רק משום שלא הכרנו זה את זה מקרוב. שמשון - שם שמסמל גבורה.

צור - שם שמסמל איתנות, חוזק, עוצמה, ואמנם מי שהכיר את דרכך בחיים יודע שבנית את עצמך, תרתי משמע, בעשר אצבעותיך. באמונה ובנחישות צמחת והגעת להיות אחד מבניה ובוניה של ארצנו היקרה.

גבורתך ועוצמתך ניכרו עוד יותר מאז שהתחלת לטפל במחלתך. כל מי שפגש אותך ושוחח אתך היה נפעם מעוצמת המאבק שלך במחלה, ומגודל האופטימיות ששידרת לכל הסובבים אותך. אלה אשר רצו לחזק ולעודד אותך, יצאו ממך מחוזקים ומעודדים.

למרות הטיפולים הקשים שעברת, המשכת לפקוד את העירייה, להשתתף בישיבותיה ולהיות שותף להחלטות חשובות ביותר.

שליח ציבור אמיתי המעדיף את האינטרס הציבורי על פני הנוחות האישית שלו אפילו אם היא לגיטימית ביותר.

חז"ל אומרים: כשכורתים אילן שעושה פרי קולו הולך מסוף העולם ועד סופו. כל הטבע, כל היקום מצטער על פריחה שנקטפה. קל וחומר כשנקטף אדם באמצע שנותיו, בשיא עשייתו האישית והציבורית, קולות הצער בוודאי הולכים מסוף העולם ועד סופו.

במקורות נאמר: שלושה שמות לאדם, השם שנתנו לו אביו ואמו, השם שנתנו לו אחרים, והשם שקנה הוא לעצמו וזהו השם החשוב ביותר. כי השם שקנה האדם לעצמו הינו בזכות מעשיו, בזכות סגולותיו, בזכות אישיותו ויושרו. ואתה, שמשון, קנית לעצמך שם מיוחד של איש מיוחד, של אישיות מיוחדת במינה.

כי הנה לאחר שוך הסערה, משהתקרבו זה אל זה, נקשרו גם נפשותינו זו אל זו. כי ראינו ביחד את השליחות הציבורית עין בעין.

השותפות שהתהדקה בינינו הייתה שותפות חברית של אמת. וזו ההזדמנות להודות לך על כך. על כך שעודדת ותמכת, שיעצת, וחזקת. והציבור עמד תמיד לנגד עיניך.

כששמעת שהשתחררתי מבית החולים דאגת לשלוח לי זר פרחים ענק וברכות נהדרות. כמה התפללתי שאוכל להשיב לך כגמולך ולהגיש לך זר פרחים, כשתחזור אלינו בריא ושלים.

שולה, גיא, עידן, דנה ומור היקרים, משפחה דומה למנורה בעלת קנה מרכזי, שממנו מתפצלים הקנים הנוספים.

יש משפחות, שכל אחד מבני המשפחה רואה את עצמו בנפרד, במנותק. המשפחה שלכם, בזכות הקנה המרכזי, הייתה מקשה אחת. בעיני שמשון ז"ל, המשפחה הייתה ערך עליון. הוא דאג לצקת את התוכן הנפשי והאווירה הלבבית ביניכם, הוא איגד את כולכם בלב אחד כאיש אחד, דאג לראות את כולכם מסודרים, מחונכים ואזרחים למופת. עתה, משנעקר הקנה המרכזי בצורה כה מכאיבה, דבקו במורשתו, והמשיכו להיות מלוכדים ומאוחדים.

שמשון, אני רוצה להודות לך על פעילותך הנכבדה למען העיר ותושביה, ועל מילוי שליחותך הציבורית בצורה הטובה ביותר.

ראש העיר רחובות, רחמים מלול

תמונות ותעודות מספרות

פקודת החברות

תעודה לאיגודה ולרישומה של חברה פרטית

זאת התעודה כי

ד.ש.ס. - חברה לבניין ומחוז בשרון מוגבל

נתמנה ואושרה על פי פקודת החברות, כחברה בערבו מוגבל

יום	27	לחודש	יוני	שנת	1979
	ב'		תמוז		תשל"ט

ניתן בחתימת ידי בירושלים היום הזה

יום	27	בחדש	יוני	שנת	1979
	ב'		תמוז		תשל"ט

רשם החברות

מס' חברה 51-081742-2

תעודת הרישום של חברת ד.ש.מ.

מדינת ישראל

משרד הבינוי והשיכון

מינהל התכנון וההנדסה

תאריך: י"ז באלול ה'תשנ"ב
15/09/92

הנדון: חידוש אישור חברה משכנת

ד.ש.מ. חברה לבנין ופיתוח בע"מ - מס' 510817422

הריני לאשר כי החברה ד.ש.מ. חברה לבנין ופיתוח בע"מ אושרה על ידינו
לחידוש אישור חברה משכנת בהיקף שנתי של 50 יח"ד.

תוקפו של האישור הנ"ל הוא לשנתיים ימים החל מ-15/09/92 ועד 15/09/94.

בשל הערכות משרדנו לקליטת עליה ובהתאם להחלטת ועדת המכרזים
העליונה מיום 29.10.90, ניתן לחברה סיווג זמני מיוחד
בהיקף שנתי של 150 יח"ד.

תוקף אישור מיוחד זה עד 31.12.92 כפוף לקריטריונים שנקבעו
על ידינו כאמור במכתבנו הרצ"ב.
במידה ולא יוארך האישור המיוחד לאחר 31.12.92 יבוטל תקפו אוטומטית.
והאישור הרגיל יהא תקף עד 14/09/94.

בכבוד רב,

ד"ר לוי

מנהל המינהל לתיכנון והנדסה

ד.ש.מ. חברה לבניין ופיתוח

שמעון צור, מנכ"ל

מרכז אמנויות, מהפרייקטים של ד.ש.מ.

אומץ לב, נחישות, חריצות וביטחון ביכולתו - הקים את ד.ש.מ. ראשי התיבות מייצגים את האותיות הראשונות של בני משפחתו: דנה (הבת), שולה, שמעון ומור (הבן). החברה החלה דרכה בתחום השיפוצים ותוספות הבנייה. לאחר שלוש שנים החליט שמעון שהגיע הזמן לעבור לבנייה ציבורית, אלא שהצעיר בן ה-29 עורר חשש, ורשויות מקומיות לא ששו להפקיד פרויקטים גדולים בידי ה"ינוקא". אי לכך הצטרף כשכיר לחברה המהנדס קובי בר, ובגיבויו המקצועי והתדמיתי ניתן היה להתחיל בבנייה ציבורית. שמעון היה זקוק לפרויקט הגדול הראשון שיפול לידיו על-מנת להוכיח במעשים את מיומנותה הגבוהה של החברה בביצוע עבודות מורכבות ומסובכות. היה זה מחסן חלקים למטוסים בשטח בנוי של כ-10,000 מ"ר.

בין לקוחותיה של ד.ש.מ. בתחום הבנייה הציבורית ניתן למנות את התעשייה האווירית, משרד הביטחון, הסוכנות היהודית, בזק, רשויות מקומיות ואחרים. מדובר במבנים שאינם סטנדרטיים, הדורשים תכנון וביצוע מיוחדים, ובנייתם מצריכה ידע מקצועי רב שלא כל קבלן מצו לקבל על עצמו.

עשרות אלפי מטרים רבועים של מבני ציבור ודירות למגורים, המצטיינים ברמת תכנון ונימור גבוהה, נבנו במקומות שונים בארץ עלידי חברת ד.ש.מ. מרחובות, ועליהם נאווה וויקרתה. הבעלים היחיד, שמעון צור, מגלם באישיותו את אופיה של החברה.

שמעון נולד בשנת 1952 ברחובות להוריו, יחיא ושמעה מהצרי, שעלו מתימן בשנת 1949. חמש שנים עברו על ההורים ועל ארבעת ילדיהם באוהל במעברה ברחובות, ומשם עברה המשפחה לשכונת כפרגבירול. שמעון גדל וחונך בשכונה, וסיים את התיכון החקלאי בכנות. עד לשירותו הצבאי הספיק לעבוד כשנה בבניין. בצה"ל שירת ביחידת שריון בסיני, ובמהלך שירותו הצבאי הסדיר נשא לאישה את שולה לבית חדר.

לאחר השחרור מהצבא, מונע עלידי הרצון להתפרנס בעצמו ולא להזדקק לסיוע כספי מהמשפחה, עבד שמעון כבדולן 12 שעות ביממה ואף יותר. בשנים 1975-1976 עבד כשכיר בחברת בנייה. בשנת 1979, עם "הוך" עצמי של שלוש משכורות של שכיר, עם חובות בגין משכנתא וחדור

מרכז אחרי
לפיתוח השלטון והמינוח המקומי
באזור מישור יהודה

מדינת ישראל משרד הפנים
אגף למינוח מוניציפאלי

אגף מסייג
בר-אילן
מחלקה למדעי המדינה

וזאת לתעודה

כ"ב צור שמשון
ת"ז: 050445170

השתתף/ה בקורס

**הכשרת דירקטורים
לחברות עירוניות, ממשלתיות ותאגידים**

מחזור פברואר 2009 - יוני 2009
60 שעות לימוד
בשנת הלימודים תשס"ט
מ-22.2.09 עד 14.6.09

לתעודה זו מצורפת רשימת נושאי לימוד

ד"ר שמעון רוזביץ
מרכז אקדמי
אוניברסיטת בר-אילן

יאירה דונסקוי
מנהלת מפעם מישור יהודה

מיכל גולדשטיין
מנהלת אגף בכיר
למינהל מוניציפאלי

כ"ב סיון תשס"ט, 14 יוני 2009

תעודת סיום קורס הכשרת דירקטורים

אבא

איום הולדגן אכבוד היום
את מידע הכבודך אן נאט
שגבכה אהרבה שנים של נאט
כדיאט, אושר ודעט

מה נאט עיך שטוד לא נאט,
מאיד עסוק באילו אהט מנכ"ל המדינה
מנהל גברה, מטפל בככרים במסירות ואפילו
מטפל בבינה
קיבול הדשא, השקיה ועידוד
עם כל פנה ועץ יש אן דיבור

הכורך מהיל אצולך במאט
עם אט כולך אין אן מה אמעט
את העיגולים אהט קונה במעקל
ואט כולם אהט קורא בלי יוצא מן הכלל

נאטת בסקרנות בלי נאט
שהטלמה אן בכל עט ועט
מאמץ בנשאים רבים ומחולנים
בניין, משפטים, דג ואפילו מהשבים

אבא,

נפלה בולקנו העבוב אהיוולד אדעט ש...
הפעטות, הצניעות והיושר בו קיימים
השפעתנו, הכריזמה והגופה בו שוכנים
כל העכונות האלו הן באין וכאפט אדומת העובדה
שפנינו עומד אדעט ואיש בעל נפש עדינה וכל רגיש

כל זאט יאטיר אכבולך
הרבה בעבוב האישיה שצידך
אמא ואבא, עויכט אן רוצה אספר
איך בכל יום שטודר אהט מביטים באהבה
האגד באט
ובכל יום שטודר זעה רק מהביא יוגר ויוגז

אסיום, כולנו קוולה שהאהבה אט מקיפה אולך ביום
יושאר סביבך אנצט ומאט את אבך בכל רגע ורגע בייך

מכל טוב מחולנו האוהבים,
הילדים, העגן והכלה ומחולנו נשחח אייך - הנכדים

ברכת הבת דנה לשמשון לחג יוקל

שמשון ואלי שמעוני – אח וחבר

שמשון ומוטי מגער בהכנסת ספר תורה במושב אחיעזר

המשפחה עם סבתא עליזה, אם אִמָּה של שולה

משפחת חור המורחבת

חג פורים: שולה ושמשון מתבוננים בנכדים המצטלמים בתחפושות

בחתונת הבן מור

בבריתה של קורן, בתה של דנה

שולה מקבלת מראש עיריית רחובות, רחמים מלול, תעודת הוקרה לשמשון לאחר מותו,
על פעילותו במועצת העיר

יושבת וחושבת מנסה למצוא מילים
כותבת כמה משפטים
להנציח את זכרך לעולמים
אותך תמיד אזכור ולא אשכח
תמיד תרמת ועזרת לכל מי שנצרך

איך פתאום נעלמת? בלי לתת אפילו סימן
החיוך שעל פניך נחרט בנו לעולם
איך פתאום לכולנו נעצרו החיים
אותה הבשורה שהותירה אותנו המומים
בגלל מחלה כזאת קשה
לא אזכה עוד לראותך.

פזמון:

כמה שאותך אנחנו אוהבים
וכמה שכולם אותך מעריכים
לא נוכל לתאר זאת במילים
סבא כל כך חשוב שאף פעם לא היה עצוב
רוצים אנחנו שכבר תשוב

סבא זה לא מובן מאליו
איך נעלמת לנו עכשיו
זוכרים את כל מה שעברנו
וכמה שצחקנו
איך נפלו גיבורים
ועכשיו חולפים הימים
מתגעגעת וזה כואב
תמיד תישאר אצלי בלב

כתבה: קורל צור

ההספד של הנכדה קורל

צמחשון זיס היקר

אני יושבת פה ופשוט צא מאיפה שאני רוצה
אני רוצה לזכור בזמן דבר זה פשוט לא נרמס
הוא שפעל הכי חזק, הכי גיבור, שלדור שיש לי
לא תפסו בך ולא תפסו אותך הכי גיבור, הכי
שאלו הרבה שיש לא יהיה יותר אחרים.

ששן כמו חתן שמתחיל האמורה בעלך בך, אך תמיד אהבה
(תמיד ירצה את האהבה..)

נשתי אחריך צדפה לבקר אותך ולהזכיר אותך ולא שולח
לא אשכח את כל מה שאמרת לי ואת המידע שאמרת
אליה חסר לך כל מה שחשתי בך שגור בך אני יאמן בך.

ואם תהיה חזקת האהבה שלך כבד אותה לך באת איתך
ואחריה תהיה רגילה באהבה.

אני בן הצדפה וזכרתי וכל הזמן אהבה יפה היום חזק אך חזק בזה
בי"אן לי יאמן בך.

נשתי חזקת הצדפה והצדפה האהבה שלי וזהו יאמן
ששתי חזקת הצדפה האהבה שלי וזהו יאמן חזקת הצדפה האהבה שלי

אבל אני תמיד באהבה וזכרתי לך בן יאמן האהבה
חזקת הצדפה האהבה שלי וזהו יאמן חזקת הצדפה האהבה שלי.

אמנים	י' משמעות
באר	היותך חזק
אק	אם בלדוק
אדם	מלאכים לא
	חזק חזק
	אנחנו

[illegible]

מקורו של שם זה
הוא מקורו של שם זה
מקורו של שם זה
הוא מקורו של שם זה
מקורו של שם זה
הוא מקורו של שם זה
מקורו של שם זה
הוא מקורו של שם זה
מקורו של שם זה
הוא מקורו של שם זה

יחי כבוד ברוך! אהב שמה ויונה
דניאל

שמשון, שולה גיא ודנה עם האח שלמה, אשתו יונה והילדים

מכתב תודה מהאחיינית נעמי

שמשון צור, מסכת חיו!

זה הילד, צמח במעברה
בתוך צריף, עטוף באהבה
שיחק מחניים, באור והילה
ינק מורשת תימן, בשיר וזימרה!

לצה"ל נחגר, בלב נסער
שרת את ארצו, בחן נלהב
באהבה נלחם, בזוהר הואר
ואכל בעונג, מנות קרב!

אהבה עזה, ינקה את ליבו
שולה היפה, חדרה לנפשו
רומן סוער, לנצח אשתו
אם ילדיו, עטרת ראשו!

חרוץ וקפדן, פדנט ודייקן
לב זהב, מלא תוכן ועניין
מפרגן לתומך, ישר ונאמן
מלא באור ושמחה, כל הזמן!

אל המוות, הישיר מבט עז
צחק וחייד, הרגיע ונתן גז
זה האדם, האבא של כולם
על אמונתו, עשה ונלחם!

פזמון:

מסכת חיו, בצור שמשון
כל יום, כמו היום האחרון
אהבה, ועוד אהבה
נתינה, ללא תמורה

בהיותו נער, יצא לעבוד
ברזל מלובן, באור ורוד
למד לבנות, מגדלי עוז
בלהט קודש, מקלט ומעוז!

השתחרר, ויצא מיד למשימה
לכבוש יעדים, שיא ופסגה
השפע רחש, עונג ותהילה
יחד עם אהבה, ונתינה!

גיא נולד, בהמיית ענקים
דנה, היפה בנשים
מור, בניחווחות ובשמים
ועידן בעונג, של בת הזקונים!

משתובב כילד, עם בניו
מחבק ומחנך, את נכדיו
נותן ותורם, לא נח על שמריו
מורשת תימן, נר לרגליו

שם ממעל, בשיח קדושים
משקיף ומגונן, במזמורים
חובק את כולנו, בשירים
בהוד, לרגלי מלך המלכים!

מסכת חיו, בצור שמשון
אציל נפש בקדושת אדון
אדם ניכר, במה שהותיר אחריו
ועד עולם, ננציח את מעשיו

אבישי לוי

שמשון צור ז"ל קווים לדמותו

א' בתמוז, ב' דראש חודש תמוז התשע"א

שבתי כאן, ועל כך אני גאה. שמשון לא עסק רק בעסקיו הפרטיים, אלא הקדיש לא מעט מזמנו לפעילות ציבורית למען הכלל, ונסה לתרום מיכולתו וכשרונו לטובת הציבור, ובבחירות האחרונות

לרשות המקומית זכה ונבחר למועצת העיר רחובות, ולקראת אמצע הקדנציה קבל עליו את המשימה של תמ"א 38, במסגרת שיתוף הפעולה ההדוק והפורה שנוצר בינו לבין רה"ע רחמים מלול שיחי, מן המפורסמות היה תרומתו ועזרתו לכלל ולפרט. במעשי הצדקה וחסד שבחלקם ידועים וגלויים, ובחלקם הגדול נסתרים בבחינת מתן בסתר, שמשון היה איש רעים, אהב את הבריות והבריות אהבוהו, קיים מצוות הכנסת אורחים באהבה, בשמחה ובטוב לבב, כיאה לבן אברהם אבינו, ולא היה גבול לגודל הכנסת אורחים שלו ומעל לכל איש משפחה למופת, בעל אוהב

ומסור לשולה שתחי, אב דואג ואוהב לבניו ולבנותיו, וסבא מיוחד ונלהב לנכדיו, חסרונם יורגש מאד בקרב בני משפחתו, מכריו וידידיו הרבים בעירנו רחובות, בארץ ומחוצה לה, ועליו אכן ניתן לומר: "חבל על דאבדן ולא משתכחין"

צורף האותיות ז"ל לאיש שמשון צור עדיין לא ניתן לעיכול. שמשון, האיש מאחורי השם, סמל חוזק ועוצמה, סמכותיות ונחישות, כשמו כן הוא, הן בענייני הכלל, והן בענייני הפרט, לא נרתע מכל

משימה והציב לעצמו יעדים ואתגרים ופעל למימושם ללא לאור. על שמשון ניתן לומר את הפסוק "ארץ אשר אביה ברזל", ועל כך היה אומר אבי המנוח, אל תקרי אביה אלא בניה, ואכן שמשון היה איש העמל והיצירה, איש הפעולה והבנין מה שנהוג לכנות "מלח הארץ", וידיו רב לו כבנין הארץ וישובה, ובהקמת שכונות ומבנים במקומות שונים בארצנו הקדושה, אין לך מעלה גדולה לעם השוכן בציון מבנין הארץ וישובה, וזאת עשה שמשון באהבה, במרץ ובנחישות בלתי מתפשרת, שמשון היה גאה בכל מפעל העשייה שלו, וכל רצונו להוסיף ולחזק את בנין הארץ.

דוגמא לנחת הרוח למפעליו, היה נוהג לומר לי בכל פעם שהיה מגיע לבית הכנסת "אור לגיל" אשר נבנה בשכונה שהוא בנה "נוה מור" על יד שכונת "שקד" וכך היה אומר: בית הכנסת "אור לגיל" הוא בשבילי "היהלום שבכתר" ופניית החן לשכונה

ת.נ.צ.ב.ה.

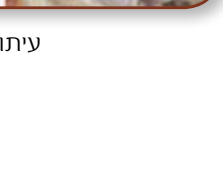
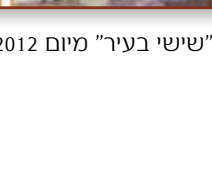
**הכותב בכאב ודמע,
ידידו חיים שרעבי**

דרך שמשון צור

שמשון, סיפרה על שמשון איש המשמחה וריגושה את כולם עד דמעות. צהוב מצדיע לבני משפחת צור על ההנצחה הבלתי מוסקת של שמשון שראויה להערכה רבה ומקווה שבפעם הבאה יופגש בשמחה.

ביום שלישי נערך טקס לחנוכת דרך שמשון צור ז"ל. לטקס המרשים הגיע כולל איש בניהם חברי כנסת רבים, ראש העיר וחמשים מיליון, בני משפחה וחברים רבים של שמשון צור. במהלך הטקס שולה צור, אלמנתו של

עיתון "שישי בעיר" מיום 4.5.2012

אורית מנחם סנדלר
סנדלר אורית מנחם 052 222 1111
ariesandler@gmail.com

זו דעתי

שמשון צור, מבכירי בניה ובוניה של העיר

מאות התקבצו בבית הקברות במרמור, ללוות את שמשון צור בדרכו האחרונה. זמן רב לא נראתה שם לוויה כזו. בסיפור חייו הפך שמשון לאחד מבכירי בניה ובוניה של העיר

בן כסר גבירל

גדל בכסר גבירל, בן לשושלת מוצרי, גם לאחר שסרס בנפיים והתבסס, "הכפר" היה עבורו שם קוד לחקוטה קטנה, לפחות המסור שידע בילדותו.

יום ומנחם

עם שחרורו מגבירל עבר כסרל, חבר שלוש משפחות, בן רכס מנחם, הוליס ליהודת בעל, והיה אוסף מספרים וכלילה בייסר אותם, לא היה לו די כסף ליהודת וחברים. בחינות ראויה להערכה בנה מרוחקים ועוד אחד, ובחשיפה - שוכנית מנחם, זוהא אבנית, זוהא מנחם, והשכונה הסמוכה לרח' לסקוב בעיר.

מאות יחידות דיר

חיוניות, שהייתה בנפשו, הוליס אותה סוכר לגבירות העיר שבה אהב, אלפי יחידות דיר בנה ברחוב המנחם, אך את פרויקט הדגל שלו מיס בראש העין, "כאן יהיה המשרד המבוקש בייסרל", נהג לסר לקטני האסונות, היום, מתנשאים במארים אסף "תאוריה עיר" של שמשון. מי שבא עימו במגע עסקי, ידע לסר כי שמשון היה איש עסקים קטנות, מנהל קשר, בעל ראייה רחבה אך עם נשמה יהודית יתרה ורבישה.

רחובות שלו

עשר שנים לאחר שחולל לבנות בעיר, רצה לתרום לחיים הציבוריים של רחובות את הידע שלו, את הגישות שלו, בחתומות המדיניות של הרשויות שלו, בשנת 2008, יצא לביקור סקר, בדרך אינטימית, וזה לא היה מורגל בהתנהגויות של מולטימיליארדים, שמשון צור נהנה למעצת בעיר. שם החל הקשר האמין בינו לבין רחוקים סלול, קשר אשר הפתיע את שניהם. קודם לכן היו בשני צידי המרחק, לא הכירו אישית זה את זה, ראש העיר סרר לשמשון בארוכות ובתרגימות רבה.

היצירת הגדולה מכולן

מי שהכיר את שמשון הידע, כי הבאונה הגדולה שלו, אינה בגישים, לא הצלחה עסקית, או כסף, הבאונה הגדולה של שמשון הייתה משפחתו, רעייתו שולה הארבעת ילדיו, גיא דנה, מור ועידה, וגם משפחתו הייתה רחבה, אחים גיסיים, חמות, שמשון היה המנהיג של השבט.

נלחם ולא יכול יותר

כשנערד לשמשון על מחלתו, הוא הרבית את כולם באופטימיות, מלחם בכל דרך, בגבורה המאפיינת את שמו, אך בשכונת האחרון טון לאחריה להבין כי הוא מרים ידיים. השנים היווהה בחייו שוכנו, שמשון המפיק כל כי הרבה בחייו התגדלים (39). היה שלם עם יצירתו הייחודית, נפרד מכל אחד מבני משפחתו, "אני שלם עם כל מה שפשיטתי", אמר, רובין שארם אמר על החיים: "כשנשכח על ערש דרוי, אני אותה מאחוריו לא ידעה עוד כסף בחשבון הבנק שלו או מכונת גדולה שתמחין לו בחיית, כשנשכח את נשימותיו האחרונות נרצה לדעת שחיית חיים שהיו סלא אומץ, אתגישות והאהבה, אפשר לחשוב שהיה הכיר את שמשון.

נפרדים משמשון

מי נגד מי בבחירות הארציות? כיצד מונצח
שמשון צור ז"ל? היכן ממקמת המזוזה
הגדולה בעולם? ואיפה תמצאו בקרוב את
מרצי הפקולטה לחקלאות?

המזוזה החדשה של שמשון צור
בילדו בארץ ישראל

דרך שמשון צור

זוכרים את חבר מועצת העיר

כיום שלישי בשבוע שעבר נהגו מרחובות רחוב
דרך שמשון צור ז"ל, על שמו של המלך והיום
שנבחר למעצת העיר בשנת 2008.

שמשון צור נולד וגדל בשכונת כפר גבירול
בעיר והפך לאיש עסקים, יזם ומנהל מפתח
שכונת המזרח החדשה, דיוור בכל רחבי הארץ.
בעיר רחובות כיהן כיו"ר, בין היתר, את השכונות
גדה אביבה וגדה מזה וזהו מעמד מיוחד במרחב
הרבים מוספים, צור גם היה חבר פעיל במערכת
הלימוד, ולצד פעילותו הציבורית השלישית
גלם בתרבותו לקהילה ובאחרונה הרבה לא
רחובות. בשנת הועלתה הוא הולך לעולמו
בגיל 59 לאחר מאבק ממושך במחלת הסרטן.
בני משפחתו החליטו להנציח אותו דרך פני
לוח הציבורית והתגברות.

בנו של שמשון, נא מרצ, יזם מנהל של אבי מל
המפעלה מועלת למען הצגות חברי ודרכו. אנו
היושבים שכל מה שאנו עושים כעת זה הברי
שמשון שובל לעשות מברר להנציח אדם ישר
שחש רבות לעיר ולמסגרת אחר. במהלך הש
בעה בילדו כמה אנשים אבא שלי הברר, ובע
רס לבנה אנשים עזר בדרך הנענה והשקפה.
אני חושב שעלילי לומר אנשים כמו אבא שלי,
שהחליטו במלחמה ובנו את עצמם בשני ימים.
אך לא שכחו מארשה הם הברי, הנענה והנציח
החליטו היו נר לרגליהם וכלי תקווה שכמה ישר
אחרי עוד שנים יבואו, אני רוצה להודות לראש
העיר רחובות מלול שיריים באופן מיידי את
המחשבה והחבריה המועלת שהנציח במהלך.
במסגרת נבחר ראש העיר רחובות מלול, חביר מר
עצמ העיר, כראש מועצת העיר, וכן השירים
סילבן שלום, ישראל כ"ץ, מיכאל איתן, חילי
ארלשטיין, יוהא כולון וחביר נבחר רבים.

עיתון "ערים" מיום 10.5.2012

רחובות

חברי הכנסת - יריב לוין, מירי רגב, אושיד
איתנים, גיסי חסובלי, ציון פראן, אוהב פרא.
דני דרמן, אבנר אלקין ואביגדור קהלי.
במסגרת הטקס התקיימה חגיגת אסמנות
שירים לך שמשון צור, במסגרת שיר
הזמרים שנגאל ולידן סל, רגב הוד, ציון
טל ואבי סטאני, שירים לומר של שמשון
צור.

שמשון צור ז"ל, נשוי לשולה
ואב לבני, דרמן, מיר ועידן, הולך
לעולמו בגיל 59. לאחר מאבק
משך במחלת הסרטן. צור נולד
וגדל בשכונת כפר גבירול בעיר
הואפך לאיש עסקים, יזם ומנהל
מפתח רחובות החדשה, דיוור בכל רחבי הארץ.
בעיר רחובות כיהן כיו"ר, בין היתר, את השכונות
גדה אביבה וגדה מזה וזהו מעמד מיוחד במרחב
הרבים מוספים, צור גם היה חבר פעיל במערכת
הלימוד, ולצד פעילותו הציבורית השלישית
גלם בתרבותו לקהילה ובאחרונה הרבה לא
רחובות.

לזכרו של שמשון צור

כ- 800 בני העיר השתתפו בשבוע שעבר בטקס חנוכת דרך
שמשון צור ז"ל, קבלן, יזם וחבר מועצת עיריית רחובות
הטקס התקיים ברחבת בית העלמין ממורק פינת הרחובות
שלום עותמי ופנחס בן דוד קפרא, במעמד שרים, חברי
כנסת, ראש העיר, חברים ומשפחה

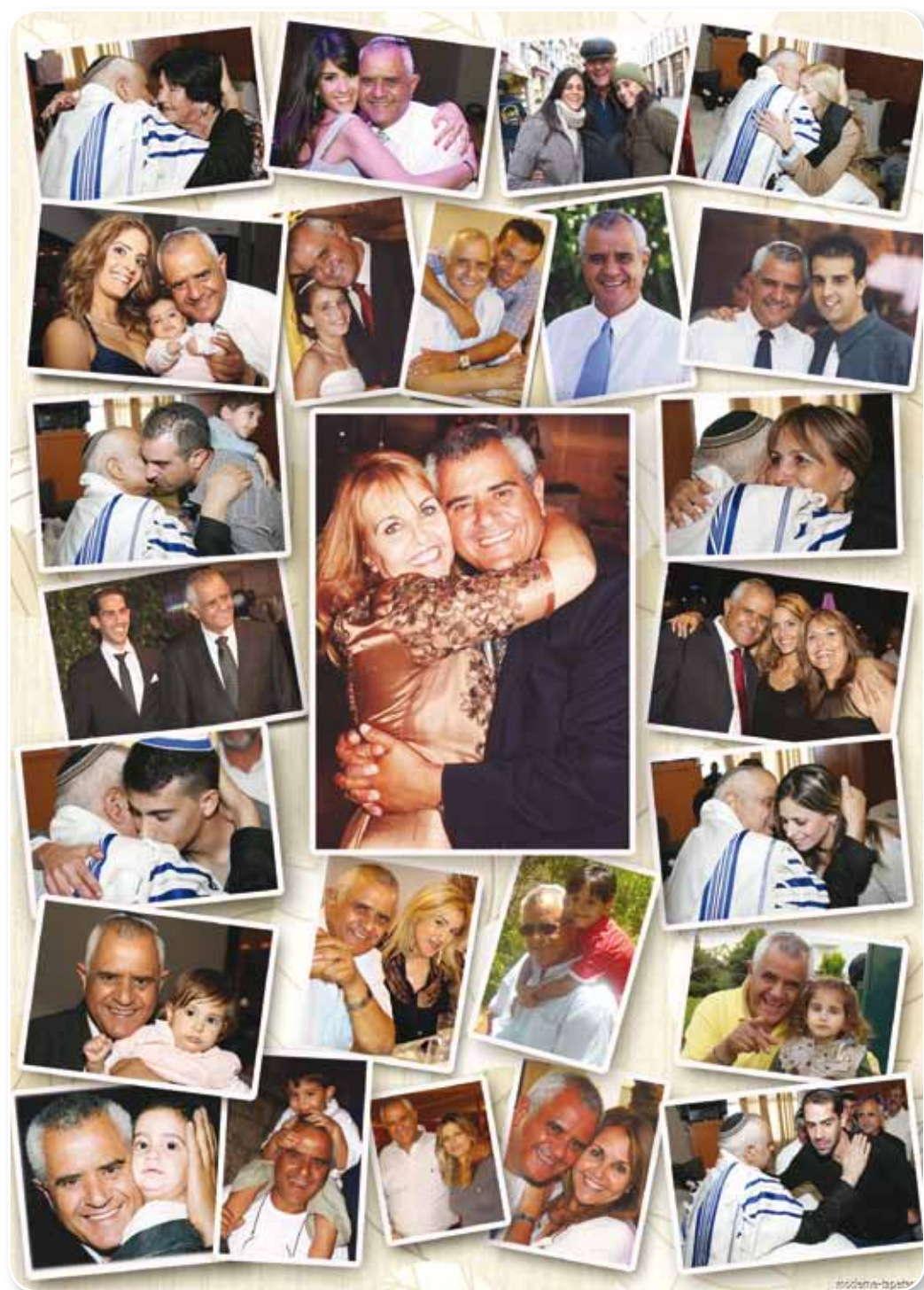

שיעור

שולה, רעייתו של שמשון, חזרה
איתו מוקדם את האבא ובכל יום
החסינות מורכב יותר והנענה
החליטו הנוברים. שמשון הצעיר
הושבת קשה יותר. דרמן, בנו של
שמשון, אמנם נשוי והוכרע, אך
החיות חיה וזוכות נשארו כאן
אתנו בכל רגע ובכל מחשבה.
כל אשר מימל, וכל אשר לוח
עבורו, כל שהאסין, נכרא לוח
"מורשת" - כל אלה לנצח

ישראל, נא, בנו של שמשון, "הנענה"
החליטו לחלש חיו נר לרגליהם וכלי תקווה
שכמה ישר אחרי עוד שנים רבות

מן המקומות, על טקס חנוכת הרחוב

שמשון צור (1952-2011)

לקרוא את סיפור חייו של שמשון צור, ולהתרגש, לצחוק, לדמוע, ולהתרפק על חוטי זיכרון, הנארגים יחד לסיפור חיים מלאים של מי שהלך ומאחוריו שובל של געגועים לכל הטוב שהיה ואיננו.

לקרוא את סיפור חייו של שמשון צור, ולהתבשם מניחוחות העבר, שבהם התום והפשטות מילאו הוויה של מדינה צעירה ושל ילד קטן, שעשה את צעדיו הראשונים במעברה.

לקרוא את סיפור חייו של שמשון צור, וללמוד שבכוח האמונה והחלום אפשר לכבוש פסגות גבוהות.

ספר זה לא היה רואה אור בלי ההתרגשות והנכונות של חברים, מכרים ובני משפחה לפתוח את לבם ולהשיח על-אודות שמשון, שכמו מלאך טוב ירד משמים לעשות חסד, הלך, והותיר אותנו כה חסרים.